

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 24 mars 2014*§ 2 Interpellation om skillnaden i trygghet mellan olika delar av staden (nr 2013:32)*

Anförande nr 1

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

K a r i n R å g s j ö (V): Tack för det, Sten! Nu var det ett halvår sedan jag skrev interpellationen. Det var i september, och nu är det mars. Nu går vi mot sommaren, och snart är hösten här, Sten. Då får vi se hur tryggt det blir.

Om man tittar på trygghetsundersökningen ser man att den överensstämmer med hur tryggt det är i staden generellt när det gäller att ha en bostad, sjysta skolor och så vidare. De som ligger på topp och känner sig som tryggast är oftast vi som bor i innerstaden. De som bor i ytterstaden känner sig något mindre trygga. Man har frågat i Hässelby-Vällingby, exempelvis. Där känner sig 57 procent trygga i den stadsdel de bor i – detta att jämföra med exempelvis Bromma, där det är 84 procent. Så ser det ut över staden, ungefär som vanligt. Bäst och tryggast är det i innerstaden och osäkrast i ytterstaden.

Min fråga till dig är: Vad ska vi göra åt de olika trygghetsvariablerna? Det är klart att det är allvarligt när ytterstaden ständigt tickar efter.

När man tittar på alla undersökningar, rapporter och så vidare ser man att det är mycket som tappar ute i ytterstaden, Sten. Vi kan se att vi lever i en alltmer segregerad stad. Detta återkommer till och med i trygghetsmätningarna.

Om vi tittar på vad som gör en människa trygg är det inte bara ljusa gångvägar där det är okej att gå hem från tunnelbanan. Det är så mycket annat, till exempel att det finns sjysta skolor i området, bra lägenheter och arbete. Vi tycker att vi kan se att klassamhället har förstärkts. Vi vill ytterligare diskutera trygghetsfaktorerna, som inte bara handlar om vägarna till tunnelbanan utan lite mer om hur man upplever sin stad på olika sätt.

Ditt svar är att det görs mycket i ytterstaden på olika sätt. Det görs olika satsningar, men de är oftast projektanknutna. Det är tre år, och sedan försvinner projekten tyvärr. Vad jag skulle vilja diskutera med dig är hur man kan öka tryggheten för dem som bor i Rinkeby, Tensta, Skärholmen och Vällingby. Och då talar vi inte bara om vägen från tunnelbanan, utan generellt. Vi ser i mätningarna att det finns en bristande trygghet när det gäller basen i det liv man har. Det finns även en bristande trygghet i de yttre faktorerna.

Jag tänkte höra med dig, Sten, om du har funderat lite på det här sedan i september, när interpellationen kom.

Anförande nr 3

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag tackar Karin Rågsjö för interpellationen. Detta är ett jätteviktigt ämne. Vi ska komma ihåg – vilket man kan se i denna

mätning också – att det inte är nattsvart på något sätt när det gäller den upplevda tryggheten. Det finns positiva utvecklingar sedan 2011.

Men när detta är sagt säger jag – vilket jag tror att jag också sade när jag kommenterade denna trygghetsundersökning i medierna och på annat sätt – att det är självklart att vi måste göra mer för att tryggheten ska kännas lika stor över hela staden. Som Karin Rågsjö var inne på har mycket gjorts, inte minst när det gäller den fysiska miljön. Dessa frågor är viktiga. När vi går ut och frågar stockholmarna hör vi att vägen hem från tunnelbanan inte är oväsentlig. Det är viktigt att den är belyst och på annat sätt känns trygg.

Jag tror att det viktiga långsiktigt handlar om hur staden utvecklas. Det handlar till exempel om vårt bostadsbyggande. Vår stora utmaning ligger i att bygga 140 000 bostäder till 2030 – på 16 år. Vår stora möjlighet ligger i att dessa bostäder ska byggas i alla stadsdelar. Alla stadsdelar ska få nya grannar. De ska få en förtätning, och de kommer också på detta sätt att få en ökad service och ett ökat utbud där man även kan bygga mer trygga miljöer. Där kan man få jobb att växa i alla stadsdelar. Det är klart att vi ser att det är skillnad i Stockholm när det gäller till exempel arbetslösheten, även om vi kan vara glada över att ingen stadsdel i Stockholm har så hög arbetslöshet som man har i Malmö. Men det är ändå en klen tröst; det är inte där vi stannar, gör halt och är nöjda. Utveckling av staden och utveckling av service i stadsdelarna skapar jobb.

Jag kan också peka på initiativ som vi nyligen har presenterat: Fryshuset etablerar sig i Husby med stöd av Rinkeby-Kistas stadsdelsnämnd. Det är ett väldigt bra projekt där man har den långsiktiga ambitionen att förutom på olika sätt samla ungdomar starta skolverksamhet. Det är på detta sätt som den sociala miljön i stadsdelarna förbättras. Vi gör förstärkta insatser för ungdomar som står utanför arbetsmarknaden, där vi har tagit på oss ett ökat ansvar som egentligen är bortom lagen men som vi tar i alla fall eftersom vi tycker att det är viktigt. Det gäller sommarjobb och andra sådana initiativ. Det är betydelsefullt för att skapa en trygg stad.

Avslutningsvis: Det är viktigt att polis och andra beivrar även vardagsbrotten. När man säger att man inte bryr sig om källarstölder och annat är det inte acceptabelt.

Anförande nr 4

K a r i n R å g s j ö (V): Jag håller med dig, Sten. Det ska kännas helt okej för mig som kvinna att gå hem från tunnelbanan oavsett vilken station jag stiger av på i Stockholm. Det är självklart. Och så är det inte alltid; det är stora skillnader i dag för kvinnor beroende på var man stiger av.

För att titta lite vidare på vad som behöver göras och vad som kanske inte har gjorts tittar jag rakt ned i arbetslöshetssiffrorna. Du säger att det går bättre för Stockholm än för Malmö. Det vore väl underligt annars – det är ju helt olika strukturer på befolkningen.

(Borgarrådet N o r d i n (M): Och olika styren.)

Förlåt? Oj då – här debatterar vi fritt! Jag kommer att göra precis samma sak, Sten. Du har anlagt tonen, och jag gillar det.

(Borgarrådet N o r d i n (M): Jag har inga problem med det.)

Det är bra. Det har inte jag heller. Man kan titta på exempelvis ungdomsarbetslösheten, som skiljer sig väldigt mycket åt. Jag har en färsk undersökning här, från mars, från Rinkeby-Kista. Där är det 15,3 procent av 16–24-åringarna som är arbetslösa. Det ligger högt också i Spånga-Tensta och i Skärholmen. Sedan tittar vi på Östermalm, och där är det 1,3 procent. Det är alltså en väldig skillnad, och det handlar även om skolorna och så vidare.

Man kan ju tycka att ni har haft åtta år på er att lyfta de här siffrorna. Det finns också andra siffror, som kom i min låda i dag. De visar att av dem som står utanför både jobb och utbildning är det 41,7 procent som har haft det så i tre år exempelvis i Rinkeby. Det är en extrem siffra. Det är sådant här man måste ta på allvar. Redan detta skapar en extrem otrygghet i ett område där så många driver omkring och där så många helt enkelt inte har någonting att göra. Det skapar en väldig otrygghet för dem, för deras föräldrar och för människor som hänger i området. Man skapar en fattigdom på det sättet, och det skapar den så kallade otryggheten.

Jag tycker att det är jättebra att Fryshuset är på gång att flytta ut. Jag skulle också kanske gärna ha sett det för länge sedan. Jag gillar Fryshuset, och jag tycker att de jobbar precis som man ska göra med unga människor. Jag vet att många unga människor från Järva och Skärholmen har sett Fryshuset som en nyckel ut i världen. Det har varit jätteviktigt, och jag hoppas att de får bra backning från staden.

När man tittar ned på alla siffror efter åtta års styre i den här staden kan man ändå känna att otryggheten för dem som faktiskt vill bo i Rinkeby, Tensta, Skärholmen, Farsta och så vidare inte har ökat. Jag har inte gått in på bostadsbyggandet; jag gör det i mitt nästa inlägg. Det är fortfarande ganska otryggt.

Anförande nr 5

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag avbröt dig, Karin Rågsjö. Du får ge igen.

Vi har metodiskt arbetat med frågorna som gäller unga människors utanförskap. Vi har gjort mycket under hela denna period på åtta år. 2008 inrättade vi jobbtorgen, som har inneburit en mycket framgångsrik resa. Ni var ganska svala och njugga i början, men jag tror att ni är mer positiva nu.

Utifrån dessa erfarenheter har vi byggt vidare och åtagit oss olika saker i stort sett i varje budget. Vi har lagt nya uppdrag på arbetsmarknadsnämnden, som du väl känner till från insidan. Vi har byggt ut detta till unga vuxna upp till 25 års ålder. Vi har uppsökande verksamhet. Den statistik som fanns i Dagens Nyheter häromdagen över ungdomar som varken jobbar eller studerar kommer från att staden nu har en ordentlig kartläggning. Det är därför vi nu får fram dessa siffror och vet vad vi har att jobba med. Detta är viktigt. Det är klart att trygghetsfrågorna också handlar om den fysiska miljön – om man tycker att någon bryr sig när det blir nedklottrat eller vandaliserat eller när det blir inbrott i källarförråden. Det är en viktig del av tryggheten, och där har det funnits brister både hos fastighetsägare och polis. Staden har säkert också syndat emellanåt i vårt uppdrag.

Dessa två saker hänger ihop. Om man ser som ung människa att man har en framtid och att någon bryr sig om en även om det har gått dåligt i skolan ökar känslan av trygghet. Vi talar förstås om trygghet i bred bemärkelse, men det är jag helt med på. Hela vår politik handlar om att skapa en trygghet just i det breda perspektivet. När det gäller skolan har vi de 17 fokusskolor som vi nu jobbar med. Det borde vi ha gjort för länge sedan, och detta kan väl olika majoriteter ta till sig. Det är ju inget nytt att vi har skolor i ytterstaden – men verkligen inte i hela ytterstaden och verkligen inte alla skolor – som har alldeles för dåliga resultat när det gäller hur många som når gymnasiekompetens.

Jag tycker att fokusskolorna är bra, och det är bra att vi använder de stora kompetensresurser som vi har i vår utbildningsförvaltning till att i ett mycket mer nära samarbete med dessa skolor jobba med hur man kan lyfta resultaten. Detta inrättades i budgeten 2013, och vi kan faktiskt redan se resultat i flera av dessa skolor.

Det sker alltså mycket, och det ska ske väldigt mycket mer. Vi är på inget sätt färdiga. Men jag säger att vi har sjösatt och kommit i gång med mycket, och vi har också skapat en väldig kompetensutbyggnad i dessa frågor som är viktig.

Anförande nr 6

K a r i n R å g s j ö (V): Det tickar mot val, och det gäller att göra mer saker. Så är det säkert för oss alla som arbetar politiskt.

Om man tittar på antalet unga människor i åldern 16–29 år som varken jobbar, går i skolan eller pluggar på högskolan ser man att siffran var 27,4 procent 2009. Den var 28,5 procent 2010 och 30,4 procent 2011. Den grupp, 16–29 år, som i tre år har stått utanför arbetsmarknaden har alltså ökat under dessa år, från 2009 till 2011. Det tycker jag är allvarligt. Vi vet att för de personer som står så här långt bort från jobb och från skola kommer det att ta lång tid att komma tillbaka. Det är ett superansvar att kunna härbärgera dessa ungdomar.

Det bästa man kan göra för att denna grupp inte ska öka är förstås att se till att man har en sjyst skola – en skola som inte är kunskapssegregerad utan mer jämlik. Där finns det ganska mycket att göra. Dessa barn och ungdomar får betala ett ganska högt pris för att träda in i vuxenlivet som extremt otrygga. Även vi får betala ett högt pris. En sådan här ungdom som eventuellt också spårar ur kan ändå kosta 13 miljoner per år om det vill sig illa. Det finns alltså en samhällsvinst att göra för varje barn som får en sjyst skolgång och där föräldrarna jobbar och så vidare. Det är en enorm vinst för familjen och för barnet, men även för samhället.

Sedan har vi det här med lägenheter. Om man vill bygga ihop staden har det funnits ganska stora möjligheter. Jag bor på Kungsholmen. Det är en väldigt segregerad stadsdel. Man kan gå till Hornsberg. Jag brukar ta den där rundan på en mil så att man blir lite småsvettig en söndag. Då brukar jag drömma om de stora lägenheter som finns där. Samtliga är bostadsrätter. Ni har dealat ut samtliga markrätter till de privata byggnadsföretagen. Jag brukar drömma om att de är hyresrätter och att man skulle kunna integrera den här staden. Men de är inte det, utan det är dyra bostadsrätter igen. Man kan fundera på detta.

När ni ska bygga: Se till att bygga hyresrätter! Se till att försöka bygga billiga hyresrätter! Det är svårt för nästan vem som helst att ha 15 000 till en trea – så är det. Med politiska styrverktyg kan man välja hur man ska ha en stad. Det tar lång tid att vända en utveckling, men man har sina politiska val för att få människor i den här staden att känna sig trygga oavsett om man bor i Skärholmen, i Rinkeby eller på Kungsholmen. Man ska vara trygg med sin bostad, trygg med sitt jobb och trygg med att ungarna får gå i sjösta skolor.

Anförande nr 7

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Det är lite utanför ämnet när vi glider in på unga utanför. Men jag vill ändå kommentera detta. När det gäller unga utanför – alltså de som inte jobbar, inte studerar och inte uppbär socialbidrag eller har några andra egentliga kontakter med kommunen – vill jag nog säga att jag blir lite förvånad när du säger att ni har haft ett systematiskt arbete kring dem.

Min uppfattning är den motsatta, det vill säga att det första ni gjorde när ni kom till makten var att lägga ned det systematiska arbetet. Ni lade ned det uppsökande arbetet, stängde Navigatorcentrum och ersatte det med att skicka brev från utbildningsförvaltningen och säga: Det vore roligt om ni gjorde någonting i stället. Det är också därför vi får den här typen av artiklar i tidningen, där ansvarigt borgarråd uttrycker förvåning och säger: Oj, jag visste inte att de var så många! Ni har inte haft något systematiskt uppföljande arbete.

Anförande nr 8

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag tror att Ulla Hamilton kommer att kommentera denna del vidare – unga vuxna som är utanför. Jag vill bara säga att det fanns synpunkter på om Navigatorcentrum fungerade bra. Roger Mogert kan inte bortse från att vi nu har byggt upp ett system omkring detta som är väldigt lovande. Vi klarar såväl kartläggning som uppsökande verksamhet och att fler kommer i jobb. Men jag tror som sagt att Ulla Hamilton kommer att kommentera detta vidare.

Vi diskuterar verkligen trygghetsfrågorna i bred bemärkelse, och gärna för mig. Det vi har gjort steg för steg har ingen koppling till att det tickar mot val. Det gör det i så fall ständigt för oss alla. Detta har varit alltifrån Järvalyftet över till olika andra enskilda åtgärder. Järvalyftet har inledningsvis, och ganska naturligt, inriktat sig mycket på fysiska åtgärder. Kritiken handlade mycket om detta, men det har mer och mer vuxit ut till en rad olika former av socialt innehåll. Det handlar om alltifrån att stimulera ungdomar från stadsdelar där det inte finns tradition att till exempel åka på sommarkollo att kunna göra det, att skapa kontakter så att man provar på det och att föräldrarna känner förtroende för detta, till det som vi gör med arbetsmarknaden och med skolorna.

Till detta bör läggas satsningen i årets budget där vi tog det första steget av ett rätt rejält påslag på skolpengen, som vi brukar göra. Vi har också ett ökat fokus på 0–3-klasserna eftersom det är där som grunden läggs. Man ska sedan kunna få det första betyget i fjärde klass så att man ser vart man är på väg. Det handlar inte om att mätas mot andra, utan mot sig själv, och se vart man är på väg för att sedan kunna se till att man inte hamnar utanför utan att man går ut skolan med gymnasiekompetens.

Detta systematiska arbete vinner inte minst de stadsdelar på där det kanske genomsnittligt finns ett svagare föräldrastöd av olika slag för ungdomarna, till exempel. Det handlar om att dessa skolor lyfter upp sig. Det är verkligen den stora jämlikhetsreformen i staden för att hela staden ska fungera på ett bra sätt.

Jag känner en stor stolthet över det vi har gjort. Jag tror inte att det finns någon kommun som kan visa upp ett lika brett register av åtgärder och av in-house-kompetens i de här frågorna. Man kommer alltmer hit och studerar oss för vad vi gör. Både statliga myndigheter och andra är intresserade av det som händer i Stockholm. Förändringarna sker inte över en natt, men jag tycker att vi har lagt en god grund för stora förändringar framöver.

Anförande nr 9

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag känner mig föranledd att räta ut några konstiga påståenden som Karin Rågsjö gjorde i talarstolen. Jag ber om ursäkt för att jag går upp nu när hon inte har rätt till fler inlägg.

Den artikel som fanns i Dagens Nyheter i lördags handlade om ett uppdrag som vi från Alliansen hade gett till arbetsmarknadsförvaltningen. Det gällde att göra en kartläggning av dem i ålderskategorin 16–29 år som varken studerar, har egen försörjning eller annan känd verksamhet.

När Karin Rågsjö säger att det har skett en kraftig ökning undrar jag vad hon har läst för någonting. Det som analysen visar är att målgruppens ökning är lägre än befolkningsutvecklingen. Det handlar om totalt 171 unika individer fler 2011 än 2009. Det innebär de facto att vi har en minskning i Rinkeby-Kista. Vi har en minskning i Bromma. Vi har en minskning i Enskede-Årsta-Vantör. Vi har en minskning i Spånga-Tensta. Vi har en minskning i Skärholmen.

Det som jag uttalade mig om i tidningen och som Roger Mogert valde att tolka på ett lite annat sätt var att det är så många på Östermalm som man inte hade vetskap om vad de gör för någonting. Detta att kommunen inte har koll på alla dessa individer – de 171 personerna – ska dock inte tolkas som att de står utanför arbetsmarknaden. Det faktum att vi inte har koll på dem visar att vi inte vet vad de gör. De kan göra en massa olika saker som i och för sig kan vara mycket relevanta och angelägna ur deras perspektiv. Att tolka det som att de står utanför arbetsmarknaden och har det dåligt ställt är helt fel slutsats utifrån detta.

Jag tycker att det är bra att vi nu har fått en bra kartläggning av hur det ser ut och ett material som arbetsmarknadsförvaltningen kan jobba vidare med. Så kan vi försöka få tag på de personer som har behov av hjälp och stöd från arbetsmarknadsförvaltningen. Men det är inte samma sak som att alla dessa 8 000 personer har detta behov. Det finns många som har relevanta skäl – oavsett om man är 16 eller 29 år – att inte ingå i någon av dessa tre grupperingar.

De facto har detta minskat, och vi har nu på uppdrag av majoriteten gjort en kartläggning som vi inte har haft tidigare.

Anförande nr 10

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är glädjande att denna kartläggning har kommit på plats. Jag vet att i alla fall mina kolleger i arbetsmarknadsnämnden har efterfrågat den under ganska många år vid det här laget.

Det som fick mig att reagera var finansborgarrådets exempel på hur man stimulerar unga att åka på kollo. Det handlar om dem som normalt sett inte kommer i väg på sommaresemester. Jag reagerade på det eftersom det är någonting som gör mig ont att vi ser att det är precis tvärtom: Deltagandet i kollo har minskat i områden som till exempel Rinkeby. Jag tycker att det krävs kraftiga insatser från stadens sida för att öka deltagandet i till exempel kollo. Samma sak gäller fritidsaktiviteter som kulturskolan eller för den skull föreningslivet och idrotten.

Jag tycker att hela debatten blir lite spännande när det gäller trygghet i ytterstaden. Debatten kommer upp därför att det finns tydliga siffror som visar på att man upplever otryggheten som mycket större i vissa områden än i andra. Ändå låter det ofta från talarstolen som att det görs mycket och fungerar bra. Man kan fråga sig vad grunden är. Beror det på att det är för lite projektinsatser? Är det detta som gör att tryggheten inte ökar?

Jag håller med finansborgarrådet om att det har lagts grund för stora förändringar. Problemet är att de stora förändringarna snarare är ytterligare ökad segregation. Det är klart att det behövs fysisk upprustning. Om inte annat behövs det verkligen mer fungerande social service i många delar av ytterstaden. Men det som jag tror gör de stora förändringarna i grunden är just en mindre segregerad stad. Lösningen på det kan inte vara att bygga om ytterstaden så att de människor som bor där nu inte ens har råd att bo kvar när man gör dyra upprustningar.

Lösningen måste vara att se till att göra alla Stockholms områden till attraktiva bostadsområden – absolut! Men det måste också handla om att sluta bygga bort människor från innerstaden och närförorterna. Med den takt som man har sålt ut allmännyttan har man skapat en stad där man säkerställer att bara de människor som har höga inkomster kan bo i stora delar av vår stad. Människor med sociala problem eller som har det svårare att ta sig in på arbetsmarknaden eller inte klarar det över huvud taget samlas i specifika delar av vår ytterstad.

Om man ska komma till rätta med upplevelsen av trygghet behövs det en mycket mer blandad stad än vad vi ser i dag.

Anförande nr 11

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Man börjar bli van vid att ni i den här salen inte är riktigt överens partierna emellan. Jag har förstått det, och det blir allt vanligare inför valet nu. Men nu kändes det lite som att ni var oense även inom Moderaterna om hur världsbilden ser ut. Finansborgarrådet talade om ett systematiskt arbete, ett uppföljande arbete och ett uppsökande arbete i den här gruppen. Vi har full koll, sade han. Men arbetsmarknadsborgarrådet sade att man inte kan dra några slutsatser av huruvida dess ungdomar är arbetslösa, för vi har faktiskt ingen koll. Det vore bra att få en liten justering av vad som gäller i det här fallet

Jag kan inte låta bli att kommentera vad finansborgarrådet säger när han tar upp betyg i fyran som lösningen på segregationen. Ni är inte helt överens där heller, om jag har förstått det rätt, i er lilla allians. Jag ska inte ha någon längre diskussion om det. Men jag kan notera att detta att man får godkänt efter fyra år inte är någon garanti för att man inte faller ut efter det åttonde – inga jämförelser med nuvarande stadshusstyre i övrigt.

Anförande nr 12

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Käre Roger Mogert! Det handlar om att ta i så att man nästan spricker. Vi har ett uppföljningsansvar för 16–19-åringar. Det har vi bra koll på över huvud taget. Det som vi har gjort nu är en ordentlig kartläggning av 16–29-åringar av det enkla skälet att vi ville titta lite noggrannare på dem. Vi tyckte att det var viktigt. Jag har inte hört någon socialdemokrat begära någonting sådant i arbetsmarknadsnämnden. Ingen har talat om att man skulle göra en sådan här kartläggning. Den är gjord på uppdrag av Alliansen. Vi lade fram en skrivelse i arbetsmarknadsnämnden för att vi tyckte att det var viktigt att titta på de här sakerna.

Utifrån detta kan man konstatera att det nu är 171 fler personer som man inte har riktigt kontroll över vad de gör för någonting jämfört med 2009. Det man får göra nu är helt enkelt att jobba med dessa personer. Det innebär inte att man inte har koll på alla de andra. Det är 171 personer vi talar om i detta sammanhang som är utestående. Det viktiga nu är att jobba vidare med och titta på dessa saker. Det handlar om de personer som man ska söka upp på olika sätt – och där jobbar vi olika med 16–19-åringar där vi har uppföljningsansvaret och en väl fungerande verksamhet. Den är bättre än vad den någonsin har varit i staden, skulle jag vilja säga. Man får jobba på ett annat sätt när det gäller dem som är upp till 29 år. Där har vi också fått ett tydligt uppdrag i budgeten att jobba med dem som är mellan 20 och 24 år. Detta är en utveckling av verksamheten som vi inte har haft tidigare från arbetsmarknadsförvaltningens sida sett. Egentligen är detta någonting som Arbetsförmedlingen ska jobba med; det ska vi vara på det klara med. Om dessa personer står till arbetsmarknadens förfogande är det Arbetsförmedlingens ansvar.

Jag tycker att det är lite tråkigt att man håller på och raljerar på det sätt som Roger Mogert gör, för det här är viktiga frågor även om det kanske inte handlar om så jättemånga individer. Det har blivit bättre under tidsperioden, men det är otroligt viktigt att vi jobbar med de här frågorna från stadens sida sett. Vi tänker fortsätta att ta till alla möjliga åtgärder för att se till att utanförskapet inte ökar i Stockholm. Det är otroligt viktigt. Vi har nått långt på vägen. Vi har haft en stor hjälp tack vare jobbtorgen och tack vare att vi har en väl fungerande arbetsmarknad. Men det finns fortfarande en del saker att göra, och i den delen har inte Socialdemokraterna kommit med några som helst förslag i nämnden – det kan jag säga.

Anförande nr 13

O r d f ö r a n d e n : Jag vill förtydliga att varken Karin Rågsjö (V) eller finansborgarrådet Sten Nordin (M) har rätt till fler inlägg efter det att de båda två har blivit apostroferade.

§ 4 Interpellation om situationen på Handelsvägen 186 (nr 2013:37)

Anförande nr 14

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag skulle vilja hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 15

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande! Jag tackar för svaret. Det är i nyproduktion ett större antal lägenheter som blir tomställda. Man kan nå resultat med gruppboende eller/och SHIS-bostäder. Men att gå in och flytta ut boende för att sedan flytta in andra boendegrupper, i det här fallet ett gruppboende, är inte optimalt. Sedan bereder man den utflyttade gruppen ett annat boende.

Händelsen på Handelsvägen 186 har satt ljuset på hur eftersatta behoven är av både gruppboendestäder och bostäder för SHIS. Det förefaller som det har rått eller råder närmast kris när det gäller bristen på gruppboendestäder. Lång LSS-kö ger staden miljonböter. Detta kan man läsa i DN den 6 juli 2013. Vidare står det: Stockholms stad ska betala 1 miljon i böter för de två funktionshindrade som har fått vänta i över ett år på ett LSS-boende. Jag vet inte om det blev överklagat efter det. Totalt stod 250 personer i kö då, framkom det.

Man undrar om det är något liknande vite som ligger nu eftersom ni tar till sådana här panikåtgärder. En tjänsteman i den aktuella stadsdelen sade i samma DN: Det går bara att bygga i nyproduktion. Man kan inte bygga gruppboenden i redan befintliga hus. Jaha, men det är just det ni gör! Ni bygger in ett gruppboende i ett redan befintligt hus. Detta säger, så långt jag vet, både stadsdelsnämnden och de boende på Handelsvägen 186 ja till. Det kan vara viktigt att poängtera.

Men Stockholmshem är inte nöjda, utan går vidare och tar ytterligare lägenheter. Tjänstemannen sade i DN den 6 juli 2013 att problemen med LSS-boenden är en av effekterna av den totala bristen på bostäder i Stockholm. Visst, så är det förmodligen – och det är det som har drabbat dem som bor på Handelsvägen.

Nu planeras ett nytt gruppboende i servicehusets Väderkvarnens tomma lokaler på Norrmalm. Det är utmärkt om lokalerna är tomställda. I Vi i Vasastan stod att det saknas 240 platser i LSS-boende de kommande tre åren. Vi söker med ljus och lykta för att hitta lämpliga lokaler, sade ordföranden i Norrmalm stadsdelsförvaltning. Javisst, ni har varit lågproduktiva när det gäller byggande i allmänhet och gruppboendestäder i synnerhet.

I detta sökande med ljus och lykta föll ljuset på Handelsvägen 186 och ett hus som byggdes 1969 och ansågs som det mest tillgängliga i hela Stockholm. Huset behövs fortfarande för dagens och kommande dagars funktionsnedsatta. Det är personer som medfött eller förvärvat genom sjukdom eller olycka har ett behov av ett lättillgängligt boende. I huset finns dessutom 42 reguljära bostäder, och det är dessa som berörs.

Anförande nr 16

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Den förra talaren har talat rätt så bra om det här redan. För mig är det väldigt konstigt att det kunde bli så råddigt när det gäller Handelsvägen, Stockholmshem, SHIS och informationen till de

boende. Det är konstigt att folk som jobbar i förvaltningen och har gjort det i många år och som är kunniga klantar till det på det här sättet och gör det så krångligt. Folk som bor i denna fastighet är och har varit väldigt oroliga. De söker och har sökt dialog, och det har de inte fått. De har inte fått den dialog de har efterfrågat alla gånger.

Jag sitter själv i SHIS styrelse, och när jag vänder mig till dem och frågar försäkrar de att de har gett bra information om övertagandet. Men det är inte de boendes uppfattning; så känner inte de. Detta är märkligt för mig. Jag skulle gärna vilja få ärendet klargjort för mig lite bättre.

Det finns en fråga till. Jag fick höra att SHIS fick fastigheten av Stockholmshem i 50-årspresent. Det låter väldigt konstigt för mig. Hur kan tjänstemännen ge bort en fastighet i present utan att vi politiker är inblandade? För mig är det märkligt. Det finns många frågor här där man bör ta reda på hur det ligger till.

Anförande nr 17

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag vill tacka Eivor Karlsson för interpellationen som berör just denna fastighet. Men vi kommer också in på några andra frågor. Det gäller givetvis behovet av LSS-bostäder och gruppboendestäder, vilket jag har svarat på ganska många gånger från den här talarstolen. Vi tar det på allvar. Vi har nu en planering de kommande sex åren där vi kommer att möta upp behoven. I planeringsarbetet finns det möjlighet att bygga 650 nya lägenheter som gruppboendestäder.

Det är också viktigt att känna till hur det är om det talas om kris. Det är klart att det finns en stor efterfrågan och ett stort behov. Det finns också i dag lediga lägenheter inom gruppboendestäder. Men människor har rätt att kunna säga nej till lägenheter. Det är viktigt att känna till det. Man har rätt att kunna bo nära sina anhöriga, man har rätt att välja var i Stockholm man får bo och så vidare. Sådana aspekter måste också vägas in. Det finns lediga platser i gruppboendestäder också i dag.

När det gäller situationen på Handelsvägen handlar det om Stiftelsen Hotellhem, SHIS. Det är en självständig stiftelse som har valt att i samarbete med Stockholmshem utgå från att göra om lite i detta hus. Det ska gå från att vara genomgångsbostäder för ungdomar och lägenheter anpassade för personer med funktionsnedsättning till att bli en reguljär gruppboendestad. Men det ska också möjliggöra fler lägenheter för barnfamiljer och för ungdomar.

Jag möts också av bilden och informationen att man har haft dialogmöte och informationsträffar. Man har också en person på Stockholmshem anställd på heltid för att just säkerställa att det finns en god dialog. Det ska också möjliggöra att var och en får sina önskemål tillgodosedda och att man hittar lämpliga ersättningslägenheter för de grupper som ska flytta därifrån.

Det är detta vi har säkerställt: Det finns utrymme för en dialog, man tar det på allvar och man möjliggör att hitta lägenheter som de andra hyresgästerna upplever sig vara nöjda med om man gör om i fastigheten. Men det är som sagt SHIS bostäder som har gjort detta val tillsammans med Stockholmshem. Vad jag kan redogöra för är att detta är en självständig stiftelse som har gjort bedömningen att det kommer att bli bra

med en gruppboende, som inte finns där i dag på samma sätt. Det kommer också att möjliggöra fler lägenheter för unga och barnfamiljer.

Anförande nr 18

E i v o r K a r l s s o n (MP): Det har hållits två dialogmöten på begäran av dem som bodde på Handelsvägen. Men det gav inte något speciellt, för beslutet var redan fattat. De ville försöka vara lite vänliga och informera men ändrade sig inte.

Det underlag som man fick i stadsdelsnämnden var mycket tunt. Jag har sett det, för det finns på nätet. Stadsdelsnämnden förstod inte ens – i varje fall inte oppositionen – att man skulle flytta ut en grupp för att flytta in ett gruppboende. Därför sade de ja till ett gruppboende. De ville gärna att ett gruppboende skulle flytta in, men inte att en annan grupp skulle flytta ut.

Du kan väl svara lite på hur du tycker att det är att man flyttar om grupper så här. Det är en flyttkarusell. Jag tycker att du som socialborgarråd borde vara lite oroad över detta.

Visst fattas det bostäder och gruppboendestäder. När man läser att revisorerna skriver att ambitionen och målet 5 procent inte har uppnåtts blir man besviken. Jag undrar hur det skulle vara om det gällde det hus som du eller jag bor i. Då skulle man inte kunna gå in och flytta ut personer och familjer utan vidare. Du säger att SHIS har gjort detta i samförstånd med Stockholms hem. Men vad har då de boende för skydd när man bara kan lyfta ut personer så lätt?

Anförande nr 19

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Det är inte ofta jag blir upprörd, men av Anna König Jerlmyrs svar blir jag det. Jag tycker att du svär dig fri. Detta är en svag grupp som behöver allt stöd och som har blivit desorienterad. De vet varken ut eller in eller upp eller ned. De är oroliga, och den oron har inte släppt. Det blir konstigt att vi på något sätt bara ska hänvisa till att detta är Stockholms hems och SHIS ansvar eftersom det är en verksamhet som inte vi råvar över. Det är klart att vi råvar över den, och det är klart att vi råvar över de här människorna. Vi har det yttersta ansvaret för våra medborgare. Det vet jag att du tycker också; där är vi inte olika.

När vi nu har det är det dags att du tar och visar ditt ansvar. Du har det yttersta ansvaret. Du borde kliva in här och visa med hela handen, i stort sett, hur det ska gå till om inte de här andra har fattat det. Det som sker är oroande. Tillbaka igen – tack!

Anförande nr 20

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det är klart att jag känner med de personer som nu berörs om de känner oro och att det har varit en bristande kommunikation. Men den information vi får är att det i dag inte finns någon gruppboende i fastigheten, och det kommer det nu att bli. Det blir en gruppboende som också är anpassad för funktionsnedsatta. Det är också många lägenheter som är till just för ungdomar, och det kommer det att fortsätta att vara även med den nya förändringen. Man jobbar väldigt ambitiöst för att kunna hitta lämpliga ersättningslägenheter som också är anpassade och tillmötesgår behoven.

Detta är den information jag har. Vi får följa upp detta, såklart. Men vi hoppas att förändringen ska bli till det bättre i och med att vi behöver fler gruppbestäder. Nu blir det en sådan i fastigheten. Det kommer att bli en blandad målgrupp. Det är inte i form av någon kategorifastighet, utan det kommer att vara såväl barnfamiljer som funktionsnedsatta och ungdomar som bor i fastigheten.

Vi kan som sagt gärna fortsätta att ta en dialog med SHIS om detta och se att det tillsammans med Stockholms hem och stadsdelarna blir så bra som möjligt i och med denna förändring.

Anförande nr 21

L e i f R ö n n g r e n (S): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tänkte bara komma med en sakupplysning. Jag sitter i Stockholms hems styrelse, och vi har följt frågan nära. Vi blev oroadade när situationen uppstod. Det är från början stadsdelen som har ett behov av en gruppbestad och vände sig till SHIS. Sedan var ruljangsen i gång, om man säger så.

Inledningsvis var det inte speciellt utklarat och bra förutsättningar för att ha en dialog. Däremot känner jag mig lugn nu med att man har en dialog, att alla parter är inblandade och att hyresgästerna har ett inflytande. Det finns upparbetade kanaler. Precis som borgarrådet säger är Stockholms hem på plats, och man löser det hela.

Det är ingen som kommer att bli utflyttad mot sin vilja. Man har besittningsrätt. Alla som bor i denna fastighet har hyresrätter. Det innebär att om man säger nej kommer man att bo kvar. Enligt uppgift i den senaste rapport jag fick från styrelsen är det ett fåtal personer som än så länge säger att de vill bo kvar. Då kommer man självfallet att jobba utifrån det, se till att de ska bo kvar och att det blir så bra som möjligt. De som väljer att flytta och får bättre boenden, kanske mer anpassade, i andra stadsdelar ska också få en bra lösning för sin del.

Sedan finns det lite andra frågor kopplade till detta runt omkring. Det handlar bland annat om anslutningen till grönområden och annat. Från början var det väldigt upprörda känslor över att man skulle ta bort den entré som gjorde det möjligt att gå rakt ut i grönområdet på den natur- och kulturslinga som går runt fastigheten där de som är funktionshindrade skulle kunna gå rakt ut i grönskan, så att säga. Det har man beaktat i de dialogsamtal som har förts. Nu görs det en annan lösning så att man även fortsättningsvis ska kunna använda sig av dessa entréer för att ta sig ut och i grönområdena.

Det viktigaste är att man fortsätter att ha en bra dialog och att man, när man diskuterar detta, tar med att det är hyresgäster som har ett besittningsskydd som bor i fastigheten. Det är det som styr och ingenting annat. Det är ingen som kommer att bli flyttad mot sin vilja.

Anförande nr 22

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Jag säger både till König Jerlmyr, till Socialdemokraterna och till andra: Den information ni har – och de som sitter i Stockholms hems styrelse sitter också med information – är ni kanske nöjda med.

Men jag, som sitter i styrelsen för SHIS och kommer från Vänsterpartiet, känner en viss oro. Eivor visar en viss oro. Det finns boende som visar en viss oro. Vår information går tydligen inte fram. Vi förstår tydligen inte. Vi vill bara få detta att bli bra. Ni verkar vara helt lugna, och ni dissar på något sätt vår oro. Jag tycker att det känns tråkigt.

Anförande nr 23

L e i f R ö n n g r e n (S): Ordförande och Jackie! Eftersom du nämnde mitt namn som socialdemokrat vill jag säga att vi var väldigt oroliga. Det är i det läget vi begär information av vår företagsledning för att ta reda på vad det egentligen är som händer. Det är några aktiva hyresgäster – vilket vi tycker är positivt – som tar tag i frågan utifrån att de är hyresgäster. De känner en stor oro, och de vill reda ut det här. Det blev stor uppslutning från alla inblandade parter direkt vid det första mötet när boende i huset krävde att i ett informationssammanhang få träffa de ansvariga för stadsdelen, för Stockholms hem och för SHIS. Efter dessa möten började man klara ut frågeställningarna.

Min uppfattning är: Kräv samma information i SHIS styrelse så att ni också känner er lugna! Ni ska ha all den information ni behöver i ert uppdrag. Det är så vi har gjort i Stockholms hem, och det är därför jag kan säga att jag känner mig lugn med informationen.

§ 5 Interpellation om kostnader m.m. för Slussenprojektet, inklusive bussterminalen (nr 2014:1)

Anförande nr 24

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 25

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande! Jag tackar Sten Nordin för svaret på min interpellation, som handlar om kostnaderna för Slussenprojektet. Det handlar alltså om nya Slussen, som det kallas.

Jag är orolig, för jag tror att kostnaderna redan har skenat i väg. Att döma av Sten Nordins svar finns ingen anledning till oro. Men jag tror att Sten innerst inne är orolig för detta. Du borde vara det, för det är många belopp i luften, och framför allt är det belopp som saknas. Vi kan se på bidragsgivarna och medfinansiärerna: Staten är inte med. Landstinget är inte med. SL är inte med. Mälarkommunerna är inte med. Nacka-Värmdö är inte med.

Har du någonting att säga om att vi nu på sistone har fått med några finansiärer vore det intressant att höra, Sten. Annars är detta problematiskt, för då får Stockholms stad och skattebetalarna stå för en rejält mycket större nota än den som är beräknad till 8 miljarder och som för övrigt redan är överskriden.

Till detta kommer de uteblivna intäkterna från andra håll, som man hade räknat med att få. Gallerian blev till exempel inte av. Generellt är det en skakig kostnadsbild. Bussterminalen skulle enligt beräkningarna i länsplanen 2014–2025 kosta 1,35 miljarder. Det är inte småpengar. Denna terminal skulle helt och hållet finansieras externt, och alltså inte av staden, enligt det beslut som fattades i fullmäktige 2010. Det är ett riskprojekt.

Sten Nordin! Ni har ett kostnadspåslag, ett riskpåslag, på ungefär 25 procent. Jag undrar om ni har använt de pengarna eller om ni tror att ni kommer att använda dem. Om ni inte använder dem skulle man bara hamna på 6 miljarder, men nu är prognosen på över 8 miljarder.

Anförande nr 26

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag tackar Åke Askensten för interpellationen. Jag välkomnar verkligen att fullmäktige intresserar sig för den här typen av stora investeringsutgifter, för det är otroligt viktigt att vi håller koll på dem.

Med det sagt är det klart att Slussen är mycket stort. Det är 8 miljarder, och det är ett ansvar i huvudsak för Stockholms stad. Men det finns också andra intressenter i detta, som vi har talat om, när det gäller Mälarens vattenreglering och när det gäller bussterminalen. Jag är inte orolig för att vi ska kunna hålla kostnaderna. Den senaste redovisning som gjordes i exploateringsnämndens verksamhetsberättelse ligger på 8 miljarder 59 miljoner. Vi håller oss alltså där.

Då ska man också komma ihåg att man inte på allvar har börjat med upphandlingar omkring själva bygget. Det är då man kan se de verkliga kostnaderna och hur man

kan pressa dem. Låt mig jämföra med andra stora infrastrukturprojekt som Trafikverket har drivit. Där kommer man faktiskt under budget i stora infrastrukturprojekt. Det finns en positiv utveckling här, och jag hoppas att vi kan dra nytta av detta även i Slussen i konkurrens mellan svenska och utländska entreprenader och på andra sätt.

När det gäller bussterminalen för vi diskussioner. Det är ingen hemlighet. Vad som har hänt sedan vi fattade beslutet i kommunfullmäktige är att det finns ett finansierat beslut om tunnelbana till Nacka. Det kommer inte att utesluta busstrafik på något sätt, men det är ändå förutsättningar som man bör väga in i diskussionerna med landstinget om vilken bussterminal de anser sig behöva.

Det är väl ändå ingen efterfrågan från Miljöpartiet på att bussterminalen, av allt, ska utgå ur Slussenprojektet? Det kan jag inte tänka mig. Kollektivtrafiken är en del av Slussens viktiga uppgifter, även om man kanske kan tro att det är bortglömt i debatten ibland. Det kvarstår att kollektivtrafikknutpunkt och Mälarens vattenreglering är två otroligt viktiga uppgifter för Slussen som vi ska lösa genom ombyggnaden av platsen.

Vi fortsätter att arbeta med detta. I länsplanen finns 300 miljoner anslagna från staten till bussterminalen. Vi fortsätter diskussionerna om detta i god anda, som jag uppfattar det, med landstinget. De förs på tjänstemannanivå, och det handlar om hur vi ska lösa frågan. Jag är övertygad om att vi kommer att lösa ut detta precis som vi har löst ut betydligt mer komplicerade frågor än en bussterminal vid Slussen.

Men jag gillar att det finns intresse för kostnadsfrågan, för den är viktig. Jag vill gärna kunna hänvisa till att kommunfullmäktige är nogga med att vi strävar efter att hålla den ram på 8 miljarder som har antagits. Det är nämligen jag.

Anförande nr 27

Åke Askén (MP): Apropå exploateringsnämnden säger man där i verksamhetsplanen för 2014 att man har ökat kostnaden med 119 miljoner kronor jämfört med verksamhetsplanen för 2013. Det ökar hela tiden. Man har hört talas om 60 miljoner per kvartal vid förseningar. Det *är* förseningar; det måste vi faktiskt säga.

Riskpengarna är intressanta, men jag vet inte om jag får något riktigt besked om detta. Har ni använt dem eller inte? Jag tror att ni måste använda dem, och jag tror också att ni måste ta det här en ny runda till kommunfullmäktige. Det finns ju budget- och finansieringsregler som säger att man i vissa situationer måste ta upp detta för ett nytt beslut i fullmäktige. Nu säger Sten Nordin i svaret på min interpellation att det inte är någon fara och att vi inte alls är i närheten av det. Men då nämner Sten inte de fantastiskt stora beloppen för skattebetalarna. Dessa stora belopp finns här i något slags diffust skikt. Vi vet inte hur mycket det är, men vi anar att det i varje fall måste vara över 1 miljard. Att staten sedan kommer med 300 miljoner till bussterminalen är bra, men den kostar faktiskt 1,35 miljarder. Det är mycket kvar.

Det är också mycket kvar när det gäller avtappningen av Mälaren. Det finns väl inga pengar alls där utom stadens egna. Nacka-Värmdö är kallsinniga till bussterminalen. Vi i Miljöpartiet är glada i bussterminalen, men vi tycker däremot inte att det är en

bra lösning att lägga den vid Katarinaberget. Det finns andra lösningar. Jag behöver inte tala om för dig var den är, för ni kommer förmodligen att välja den för att klara er ur den situation som ni nu har hamnat i.

Anförande nr 28

Borgarrådet N o r d i n (M): Om Åke Askensten och jag bytte jobb för en vecka undrar jag vilka beslut Åke Askensten skulle fatta om Slussen och Slussens framtid. Jag kan skriva interpellationer under den veckan. Jag är ärligt talat lite nyfiken på vad Miljöpartiets alternativ är i frågan om Slussen. Jag skulle vilja säga att det är minst sagt otydligt.

Men ni får gärna ställa frågor om ekonomin. När det gäller Mälarens vattenreglering pågår nu inom ramen för Kommunförbundet Stockholms län konstruktiva diskussioner om hur den saken ska kunna lösas med de berörda kommunerna. Det är verkligen en helt annan konstruktiv anda där nu, märker jag, än vad det kanske inledningsvis var då många kommuner tyckte att det var enkelt att bara säga nej. Sedan kanske man tänker efter lite grann; Mälarens vattenreglering är ingenting som man kan bortse ifrån. Vi har en redan nämnd medfinansiering från Trafikverket i denna del på 90 miljoner.

För att vara tvunget att komma tillbaka till fullmäktige skulle det hela behöva öka med 15 procent. I dagsläget ser jag ingenting som skulle kunna öka ramen med så mycket. Jag tycker att vi måste ålägga oss själv att göra detta. Oavsett vad vi når fram till med bussterminalens omfattning, kostnader och medfinansiering för vattenregleringen är detta en stor investeringsutgift i staden som vi måste göra så oder så. Då är det verkligen viktigt att vi har som strävan att hålla den ram som fullmäktige har satt. Man kan inte på en gång bara släppa den. Erfarenheten är att staden har blivit strikt när det gäller investeringsbeslut – både stora och små. Detta är verkligen en framgångsväg, och den ska vi fortsätta med även när det gäller Slussen och ombyggnaden av den. Den måste göras, och den är dyr, men det finns inte några genvägar ur den.

Anförande nr 29

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det finns inga genvägar ur det här, säger finansborgarrådet. Det finns det väl i och för sig, men ni väljer ju att genomföra detta – som vi tycker från Miljöpartiet – mycket dåliga förslag.

Det finns ännu en sak som jag vill ta upp här, och det är det hemlighetsmakeri som finns här. Det är ett hemlighållande av innehållet i 6 miljarder kronor av de drygt 8 miljarder som det handlar om. Det är vad detta ska kosta. Tre fjärdedelar av detta är hemligstämplat, så medborgare får lika lite som kommunfullmäktige veta vad de sex miljarderna innehåller. Det är faktiskt 75 procent av det hela. Jag tycker att det borde säga någonting.

Jag tror inte att vi ska haka upp oss alltför mycket på procentsatser när det gäller omprövning. Jag tycker att man ska se detta som en etisk fråga. Man kan naturligtvis säga att det inte är så mycket mer än 8 miljarder, men om man tar alla osäkerhetsfaktorer i aktning är det enda man kan säga 300 miljoner, i stort sett. Men det fattas 1 miljard, och kanske ännu mer. Det borde anständigtvis komma upp, och du borde tala om vad innehållet är i det hemliga paket som är värt 6 miljarder.

Anförande nr 30

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag vet faktiskt inte vad det skulle vara för hemlighetsmakeri. Det finns väl ingenting som har diskuterats och vänts och vridits på så mycket i den här salen som Slussen. Det redovisas i exploateringsnämnden, som är den ansvariga och sammanhållande nämnden, på normalt sätt precis som andra investeringsprojekt.

Jag har vid frågestunder och interpellationsdebatter redovisat både de ramar som gäller och de diskussioner som pågår med andra parter. Ibland låter det som att det vore något mystiskt att vi sitter och diskuterar med andra parter. Det gör vi ju ständigt i olika projekt! Vi diskuterar med landstinget om Tvärbanans utbyggnad, och vi diskuterar med staten om tunnelbanans utbyggnad – hur det ska finansieras och fördelas. Så gör vi i stort sett i vartenda stadsutvecklingsprojekt. Det är inget konstigt, och det gör vi naturligtvis helt öppet. Det finns inga mystiska hemligheter. Jag är ledsen att behöva göra Åke Askensten och andra besvikna på den punkten.

Jag tror inte heller att det skulle vara någon särskilt bra ekonomisk väg – och det finns många andra invändningar – att nu lämna allt det vi har beslutat om och börja om från början med Slussen. Jag kan lova Åke Askensten att det skulle bli långt dyrare än 8 miljarder.

*§ 7 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Produktion i allmännyttan*

Anförande nr 31

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är ingen nyhet att det finns allt färre allmännyttiga lägenheter i Stockholm. I Stockholms innerstad har den borgerliga majoriteten på åtta år kommit på god väg att utradera vår allmännytta. Ni gjorde ett stort utspel i förra veckan där ni lovade att bygga fler allmännyttiga hyresrätter. Det välkomnar vi såklart. Men ni var inte lika tydliga med att berätta att ni fortfarande 2013 sålde fler allmännyttiga lägenheter än ni byggde nya. Förra året såldes 1 250 lägenheter i stadens bolag, och 1 170 stycken påbörjades. Om man jämför med färdigställda var det 590, alltså mindre än hälften så många lägenheter som ni sålde och långt under målet om 1 500 som ni har satt upp.

Nu lovar ni alltså fler allmännyttiga hyresrätter. Men kan ni lova att det faktiskt blir fler och att det inte i slutändan kommer att fortsätta att vara minus på antalet allmännyttiga lägenheter i Stockholm?

Anförande nr 32

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag tackar Emilia för frågan. Jag kan konstatera att sedan 2006 har allmännyttan byggt över 10 000 bostäder i den här staden. Att kalla Sveriges tre största bostadsbolag för utraderade tycker jag är att ta i, minst sagt. De är inte utraderade. Detta är fortfarande de tre största bostadsbolagen i Sverige.

Vi har sett till att skapa de ekonomiska muskler som de här bolagen har byggt upp genom att de också har ifrågasatt sitt fastighetsinnehav och låtit hyresgäster köpa fastigheter tillsammans och bilda bostadsrättsföreningar. Sedan lång tid, som du vet, har vi framför allt i ytterstaden sett till att vi har fått de ekonomiska muskler som gör att vi i dag renoverar 1 500 lägenheter i miljonprogram samtidigt som vi har möjlighet till god ekonomi i de projekt som kanske inte alltid bär sig.

Vi ser alltså till att våra bostadsbolag både bygger nytt och ser till att renovera och rusta med hjälp av den ekonomiska politik som vi för i bolagen. Det är viktigt att man ser sammanhangen. Ni ser bara de kommunala bolagen som de enda möjliga bostäderna att bo i, verkar det som när ni debatterar. Ni räknar aldrig när andra går in och bygger, när andra aktörer finns med på banan och när andra aktörer är hyresvärdar.

Vi har sagt att det är viktigt att vi har kommit i gång med renoveringarna. Det är ett stort berg av renoveringar som vi nu har tagit hand om och som vi också har löst. Men vi måste även se till att öka takten i byggandet och vara en del av alla dem som bygger i Stockholm så att vi når de 140 000 nya bostäderna fram till 2030.

Anförande nr 33

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vi måste verkligen öka takten. Det är spännande att borgarrådet belyser att ni har byggt 10 000 lägenheter sedan 2006. Det är väl 28 000 som ni har sålt sedan 2006. Om man räknar alla hyresrätter som har försvunnit i Stockholm tror jag att det är ungefär 35 000. Jag tror att vi är överens om att vi har

en akut bostadsbrist i den här staden. Men framför allt har vi en enorm brist på hyresrätter, som är det som gör att människor kan komma till Stockholm – både de som är födda här och de som kommer utifrån och inte har det stora kapitalet med sig från början.

Vi har nästan 400 000 människor i vår bostadskö. Jag håller med om att det kanske inte är helt rättvisande, för alla är inte akut bostadssökande i kön. Men om man i stället tittar på kötiden behövs det i snitt nästan åtta år för att få en hyresrätt i Stockholm. Det är klart att siffrorna talar sitt tydliga språk; vi har en enorm bostadsbrist. Ändå minskar både de allmännyttiga hyresrätterna och hyresrätterna i Stockholms stad.

Anförande nr 34

Borgarrådet L a r s s o n (M): Sedan 2006 har Stockholms stad vuxit med ett Östersund i storlek i antal bostäder. Vi räknar med att vi fram till 2030 har vuxit med ytterligare ett helt Malmö. Detta är verkligheten, och det är utmaningen. Det är ingenting som man löser bara genom de kommunala bostadsbolagen. Det handlar om att vi har massor med aktörer som vill bygga i Stockholm. Det är många aktörer som bygger i Stockholm, och det är många aktörer som kommer att bygga i Stockholm.

Kommunen har haft ett eftersatt underhåll som vi tog tag i. Det borde ni ha tagit tag i när ni hade makten, och vi borde ha gjort det ännu tidigare eftersom vi skiftade en gång i tiden. Men vi har tagit hand om det som många frågar sig hur man ska hantera. Det handlar nämligen om miljonprogramsupprustningen. Det är 1 500 lägenheter som är iordninggjorda i dagsläget. Vi har också utmaningar i att se till att ekonomin gör att vi både kan bygga nytt och renovera. Då måste man också ibland våga sälja. Ni vågar aldrig sälja någonting. Det gäller till exempel i ytterstaden till dem som har velat ombilda under den period vi har bakom oss.

Anförande nr 35

Borgarrådet B j u g g r e n (M): Men vilka människor är det som får plats i den växande staden med den bostadspolitik som ni bedriver? Det råder som sagt akut hyresrättsbrist, och det drabbar människor utan stora bankkonton, och det drabbar unga människor i Stockholm och människor som vill komma till Stockholm. 80 000 studenter har ungefär 12 000 studentlägenheter att efterfråga. Samtidigt är färre än alla ettor i Stockholm hyresettor.

Ni vill gärna tala om att ni bygger även för unga och studerande, men den förda politiken visar att det som har hänt är att vi har fått marknadshyror på andrahandsmarknaden och att ni säljer ut de små hyresrätterna såväl som hyresrätterna i övrigt. 11 000 hyresettor har försvunnit sedan 2006. Ni har alltså sålt fler hyresettor än det antal lägenheter som ni har byggt i allmännyttan sedan 2006. De senaste 20 åren har det försvunnit 40 000 hyresettor. Det är knappast en politik som gör att unga människor som är uppvuxna i Stockholm eller som vill komma till Stockholm och studera kan göra det.

Anförande nr 36

Borgarrådet L a r s s o n (M): För er som lyssnar på debatten kan det låta lite märkligt att i takt med att Stockholm har vuxit med ett helt Östersund i antal bostäder har det tydligen försvunnit lika många bostäder. Det är inte så. Det är nämligen så att

i takt med att det har ombildats, framför allt under föregående mandatperiod, kan vi konstatera att det bor människor både innan och efter ombildningen i lägenheterna. Det är inte så att några bostäder har försvunnit. Men de har ombildats, och det har gett våra bolag ekonomiska muskler att delta i en högre takt både när det gäller upprustning och när det gäller att se till att det byggs.

När vi förra året tangerade rekordåret och konstaterade att vi hade över 6 000 påbörjade bostäder är det ett rekord som vi också måste hålla oss vid. Vi måste hålla denna takt fram till 2030 för att nå de 140 000 bostäderna. Det klarar man bara om man har koll på ekonomin, och det har inte ni.

Fråga nr 2. Avser borgarrådet att göra något för att minska trafikproblemen på andra överfarter när bara en del av Saltsjö-Mälarsnittet får trängselskatt?

Anförande nr 37

Åke Askén (MP): Frågan är alltså vad trafikborgarrådet, i det här fallet, avser att göra för att minska de trafikproblem som lär uppkomma när man inte har trängselskatt i hela Saltsjö-Mälarsnittet. Saltsjö-Mälarsnittet är alltså där Essingeleden går, där Västerbron går, där Centralbron går och där vi också har Slussen där bilarna tar sig fram. Man behöver inte vara trafikanalytiker i den högre skolan för att ana att om man tar betalt på Essingeleden kommer en hel del bilister att flytta över till Centralbron, Västerbron eller Slussen. De ändrar resvanor för att spara pengar, och då blir det trångt om den så kallade saligheten.

Jag skulle därför vilja veta vad Alliansen avser att göra åt detta.

Anförande nr 38

Borgarrådet Hamilton (M): Herr ordförande! Jag tackar Åke Askensten så hemskt mycket för frågan. Jag skulle vilja uppmana alla stockholmare och alla som bor i Stockholmsregionen att nogsamt lyssna på frågeställningen. Miljöpartiet vill ha tullar och trängselskatt över Slussen, över Centralbron och över Västerbron. Det är det som ligger bakom den fråga som Åke Askensten ställer just nu.

Jag tycker att det är bra att du ställer den frågan, för jag tycker att det är viktigt att stockholmarna känner till vad som riskerar att inträffa om Miljöpartiet får bestämma över vad som ska ske i den här staden efter valet i höst. Jag skulle också vara intresserad av att höra vad Socialdemokraterna tycker om frågan. Den är i allra högsta grad relevant för många som rör sig i vår region.

Om det sedan handlar om vad vi från Alliansens sida tycker om frågan har vi varit tydliga i det remissvar som har lämnats in. Där har vi sagt absolut nej till trängselskatter över Slussen, över Centralbron och över Västerbron. Vi tycker nämligen inte att det är någon bra idé. Det som vi jobbar med på området är att se till att vi förbättrar framkomligheten i Stockholms stad.

Vi vill inte tvinga fram saker och ting, som Miljöpartiet vill göra, när det gäller biltrafiken och sådant. Det vi gör är att jobba för att se till att kollektivtrafiken, cyklingen och gången blir så attraktiva att man väljer bort bilen. Jag är övertygad om att vi kommer att få se många fler som använder sig av kollektivtrafik, cykel och

gång i framtiden. Det är vår lösning när det gäller den här saken. Vi tänker inte genomföra några ytterligare beskattningar av bilisterna, till skillnad från Miljöpartiet.

Anförande nr 39

Åke Askensten (MP): Det vore väl önskvärt att fler partier ställde denna fråga, för den är ganska intressant. Jag får inget svar från Ulla Hamilton på vad Alliansen ska göra för att vi inte ska få dessa stora trafikproblem. Det gäller förstås speciellt vid Slussen, där det kommer att vara byggrusch samtidigt som detta införs. Det blir nog stora problem.

Det är intressant att allianspartierna i Sveriges riksdag tyckte som Miljöpartiet i detta fall, nämligen att man skulle utvidga trängselskatterna också till dessa tre överfarter. Man förstod i riksdagen att det kommer att bli stora problem. Nu talar Ulla Hamilton om risker om Miljöpartiet får någonting att säga till om i nästa mandatperiod. Risken består väl då i att vi får bättre luft och färre bilar, och det är nog en risk som de flesta stockholmarna kommer att gilla.

Anförande nr 40

Borgarrådet Hamilton (M): Jag skulle vara lite intresserad av vad Åke Askensten tycker att det ska kosta att passera Slussen, Västerbron och Centralbron per dygn om ni fick bestämma. Jag tycker att det är i allra högsta grad relevant information till stockholmarna nu inför valet.

Jag skulle också vara intresserad av att höra om ni har tagit upp diskussionerna med Socialdemokraterna om införandet av trängselskatter på Slussen, Centralbron och Västerbron. Det är också relevant information när det gäller det val som stockholmarna står inför.

När det gäller vad som är vårt alternativ nämnde jag det. Även om Åke Askensten inte vill lyssna på det örat jobbar vi med framkomlighetsstrategin, där vi för övrigt för en vecka sedan inledde pilotprojektet när det gäller ökad framkomlighet för stombusslinje 4. Vi kommer att fortsätta att jobba med de här sakerna. Dessutom kanske Åke Askensten känner till att vi har ett jättestort tunnelbaneprojekt på gång.

Anförande nr 41

Åke Askensten (MP): Jag noterar med intresse att Alliansen i en del frågor följer i Miljöpartiets spår, även om det är långa spår. Det är ganska länge sedan vi föreslog trängselskatt på Essingeleden. Det är ganska länge sedan vi föreslog utökade körfält och färre parkeringsplatser. Det är ganska länge sedan, alltihop. Bättre sent än aldrig, men det räcker tyvärr inte.

Jag har fortfarande inte fått något svar på hur man ska hantera ansamlingen av bilister vid och på överfarter där det är gratis att åka. Man tycker att det är trevligt att åka gratis och slippa betala; det är ganska mänskligt. Men vad blir konsekvenserna? Där har Alliansen tydligen inte någonting att komma med.

Anförande nr 42

Borgarrådet Hamilton (M): Jag ska avslöja en liten hemlighet, Åke Askensten: Vi ska bygga om Slussen. Då kanske det inte är så himla smart att ha en trängselskatt också där. Det är lite märkligt i förslaget.

Men det som jag tycker vore mest intressant är att få information, vilket jag inte fick nu. Då kommer jag alltså inte att få det under denna frågestund heller. Hur mycket tycker Miljöpartiet att det ska kosta? Hur mycket ska bilisterna betala för att åka på Centralbron, för passera Slussen när den är färdigbyggd eller för att åka över Västerbron? Hur mycket ska det kosta per dag? Är det 30 kronor, 100 kronor eller 200 kronor som ni hade tänkt er? Jag tycker att det är en i allra högsta grad relevant frågeställning. Det är viktigt att vara tydlig i den här delen.

Vi jobbar med framkomlighetsfrågor. Vi bygger ut tunnelbanan. Vi har tagit tag i massor med olika typer av infrastrukturfrågor under den tid som vi har suttit vid makten, och vi kommer att fortsätta jobba med dessa frågor också efter valet. Men vi kommer inte att införa tullar på de områden där ni förespråkar det.

Fråga nr 3. Har vi tillräcklig kontroll på de privata entreprenörerna som staden anlitar?

Anförande nr 43

K a r i n R å g s j ö (V): Hälsans förskola ska vara ett av Sveriges bästa förskoleföretag. Barnen ska få en bra start i livet, och föräldrar och myndigheter ska känna sig trygga och nöjda med verksamheten. Vi strävar efter att leva som vi lär. Vi är aktiva, respektfulla, ansvarstagande, resursmedvetna och ordningsamma. Alla våra medarbetare är rökfria i alla sammanhang kopplade till förskolan.

Detta är visionen för Hälsans förskola. Den ligger på nätet för alla som vill titta på den. Ibland är det så att verkligheten överträffar dikten, tänkte jag när jag satt sjuk framför tv:n. Detta är en förskola som ibland serverar vatten och bröd till barnen och tar hem en vinst på runt 11 miljoner.

Vilken kapacitet behöver vi i Stockholm, Lotta, för att ha en rigorös kontroll i en stad där marknaden alltmer kammar hem miljoner på välfärden som är våra skattepengar? Vad tycker du är rimligt?

Anförande nr 44

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! När jag tillträdde som skolborgarråd 2006 hade vi två heltidstjänster för inspektörer i Stockholms stad. Inte ett enda tillstånd hade dragits in av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet eller Miljöpartiet. Sedan dess har vi dragit in 14 tillstånd. Jag har själv fattat beslut om tre omedelbara indragningar, det vill säga det som kallas för omedelbart verksamhetsförbud. Det innebär att man stänger en verksamhet på dagen.

Vi har i dag 10 heltidsanställda inspektörer. Vi kommer under våren att bygga ut detta till 14. Är det nog? Det är en jättesvår fråga att svara på. Det är nog för att ha en bra tillsyn. Jag tycker också att det kan noteras att den förskola som vi talar om nu och som Karin Rågsjö nämner har fått förelägganden av utbildningsförvaltningens inspektörer. Den har alltså funnits på listan över förskolor som måste vidta åtgärder för att bli bättre.

Jag är naturligtvis beredd att vidta ytterligare åtgärder. Jag tycker till exempel att Stockholms stad borde samarbeta mer med andra kommuner när det gäller benchmarking, alltså att se hur andra kommuner som har en hög andel fristående

verksamheter gör. På så sätt kan man se om man kan lära av andra. Vi vet att vår tillsyn är bra. Skolinspektionen riktade ingen som helst kritik mot vår inspektion när de inspekterade Stockholms stad för ett par år sedan i detta avseende.

Jag skulle nog vilja säga att det i huvudsak fungerar ganska bra. Man har sett denna förskola långt innan *Uppdrag granskning* gjorde det, och det är väl ett tecken på det. Men vi kan alltid bli bättre.

Anförande nr 45

K a r i n R å g s j ö (V): Utvecklingen sedan 2006 har varit sådan att det har kommit fler privata entreprenörer också inom förskolenischen. Jag tror inte att kapaciteten är tillräcklig. Hälsans förskola är ingen liten verksamhet. De har förskolor på Södermalm, i Vårberg, på Kungsholmen, i Älvsjö och i Rinkeby i Stockholm. På Kungsholmen har man haft ganska många problem. Många har klagat på olika sätt. Det har varit brist på blöjor, kaos, en enorm personalomsättning och diverse stora problem.

Jag skulle önska att det fanns en ännu mer flyhänt kontroll. Det kan inte vara så att kontrollen är att man ska prata med förskolans ägare. Här fordras helt andra tag – att man pratar med föräldrar, intervjuar personal enskilt och så vidare. Det börjar kännas som att man måste förstärka kontrollverksamheten väldigt mycket om det är sådana här saker som uppdagas. Hur många hade haft reda på vatten-och-bröd-konceptet innan Janne Josefsson lyfte på locket? Inte många.

Anförande nr 46

Borgarrådet E d h o l m (FP): De saker som Karin Rågsjö nu nämner görs också. Vi har till exempel möjlighet till flygande kontroller. Vi har en stor verksamhet som bygger på klagomålshantering. Vi har en helt annan typ av inspektion i dag än vad vi hade 2006. Den är mycket mer välutvecklad.

Jag tror också att vi behöver utveckla detta. Men det märkliga är att jag inte har sett några förslag över huvud taget från Vänsterpartiet i detta avseende. Ni har till exempel inte avsatt några ytterligare budgetmedel. Ni har inte lagt fram några förslag i budgeten om hur detta ska gå till. Däremot är det så att vi som är ansvariga för detta hela tiden, år efter år, har gjort skärpningar av tillsynen. Just denna förskola som nu nämns har också fått förelägganden från utbildningsförvaltningen. Det visar att vår tillsyn och inspektion i detta avseende har fungerat. Därmed inte sagt att den i varje sekund fungerar bra, för så är det naturligtvis inte.

Anförande nr 47

K a r i n R å g s j ö (V): Vad vi har lagt in i vår budget är att den typ av vinstuttag som detta företag har gjort icke ens ska få förekomma. Man kanske också ska se på förskolor som etablerar sig och vad det är för typ av ägare. Om man tittar på ägaren av Hälsans förskola äger han dessutom ett pr-företag som har försökt hjälpa Stockholms stads borgerliga majoritet att sälja ett antal hyresrätter i allmännyttan i ytterstaden. Han har alltså på något sätt lite olika intressen.

Man kan ju tycka att när det ska etableras förskolor och skolor borde en grundbult i verksamheten vara att man är intresserad av pedagogik. Det är svårt att förstå att denna person och denna typ av bolag är jätteintresserad av att driva förskolor. De är

kanske mer intresserade av att göra en vinst, ärligt talat, ser man när man tittar igenom företaget och vad man jobbar med för övrigt.

Borde inte detta också vara någonting som staden tittar på: Varför ska man driva denna typ av företag? Ska det inte finnas något slags pedagogiskt incitament, dessutom?

Anförande nr 48

Borgarrådet E d h o l m (FP): Jag kan inte svara för denna enskilda förskola och vad de har haft för pedagogiska idéer i bakgrunden. Det vet inte jag tillräckligt om. Det är utbildningsförvaltningen som beviljar tillstånd till fristående verksamheter.

Det är klart att Vänsterpartiet är emot valfrihet. Ni har röstat emot varenda valfrihetsreform som har tillkommit i den här staden och varenda valfrihetsreform som har tillkommit i Sverige. Det statliga regelverket, lagstiftningen, har skärpts de senaste åren. Vi har också skärpt vår tillsyn och tillfört mer pengar varje år för att detta ska bli bättre.

Jag kan som sagt inte se att Vänsterpartiet har kommit med några som helst sådana förslag. Ni har inte avsatt några som helst pengar i er alternativa budget. Jag kan bara tolka det så att Vänsterpartiets kritik nu egentligen handlar om att man är emot valfrihet. Man är egentligen inte intresserad av att barnen i de här förskolorna ska ha det bra.

Jag är intresserad av att vi ska ha en väl utvecklad inspektion som stoppar de förskolor som är dåliga.

Fråga nr 3. Inspektion av fristående skolor.

Anförande nr 49

J a n V a l e s k o g (S): Jag måste fortsätta på ämnet, för det sista reagerade jag ganska starkt på, framför allt när man vet att det är en ledande folkpartist som står bakom den förskola som har misskött sig så kraftigt. Vad jag förstår har han stort inflytande i svensk skolpolitik, i svenskt näringsliv och i Folkpartiet. Här handlar det om knäckebröd och mjölkpaketinspektioner på skolorna.

Det är dessutom märkligt att Lotta Edholm när hon var uppe här alldeles nyss inte ens säger rätt siffror. Hon har skickat ut ett pressmeddelande i dag där det står att det är sammanlagt 13 inspektörer. Nu säger hon att det är 14. Jag kan informera Lotta Edholm om att alla dessa 13 inte är inspektörer. En del av dem är också administrativ personal. Men det är gott och väl att det blir en förstärkning.

Nu till min fråga: I dag gör vi inspektioner var sjätte år. Hur mycket blir det med detta ytterligare fåtal tjänster?

Anförande nr 50

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Det kommer att bli betydligt mer än när Socialdemokraterna var ansvariga för verksamheten; så mycket kan jag säga. Tanken är att inspektion – vilket är den lätta versionen av detta – kommer att ske vart fjärde år. Tillsyn, som är den tuffare varianten, sker så ofta som det behövs. Man kan

ha flygande inspektioner, och man kan ha tillsyn varje dag under en period för att hitta missförhållanden.

Jan Valeskog kanske kommer ihåg den förskola häromveckan där jag fattade beslut om omedelbart verksamhetsförbud. Där hade man varit ett antal gånger med en riktad tillsyn. Den kan man ha hur ofta som helst. De flesta förskolor råkar dessutom inte ut för denna typ av tillsyn, för där finns inga varningssignaler om att man måste göra den typen av mycket hårdare granskning. Tanken är att dessa inspektörer ska räkna till den vanliga inspektionen vart fjärde år. Tillsynen kan ske precis hur ofta som helst.

Det är precis som med Vänsterpartiet; Socialdemokraterna har inte kommit med några förslag om förändrad inspektion eller tillsyn. Ni har inte lagt fram några alternativa budgetar om detta. Så fort det uppstår problem låtsas ni att ni är för en skärpt tillsyn. Men när ni själva hade ansvaret gjordes inga indragningar av tillstånd. Det fanns två inspektörer som granskade hela Stockholms stad trots att de missförhållanden i de tillstånd som jag först drog in när jag tillträdde som skolborgarråd när Socialdemokraterna var ansvariga för denna verksamhet.

Ni bryr er inte. Ni är inte intresserade av de fristående verksamheterna. Jag brukar säga att vi som är för fristående förskolor också måste vara de som är tuffast och våga dra in tillstånd när verksamheter inte är tillräckligt bra.

Anförande nr 51

J a n V a l e s k o g (S): Det är uppenbart att fallen har ökat och att verksamheten har urartat på många områden. Till och med ledande politiker driver verksamhet både här och där och gör så kallade mjölkinspektioner. Vi fick kontakt med en anställd som berättade att Hälsans förskola i Uppsala klarade sig från inspektion. Hon åkte inte dit, men alla andra hade neddragningar i antal mjölkpaket. Detta är alltså en ledande politiker. Hela verksamheten har urartat mycket. Vi har från vår sida en helt annan budget. Vi lade faktiskt en skrivelse innan denna skandal uppdagades just i denna fråga i utbildningsnämnden, som Lotta Edholm väl vet.

Ett annat faktafel, förutom siffrorna för det antal som jobbar som uppenbarligen inte var helt korrekta från borgarrådet sida, påstår borgarrådet att Skolinspektionen inte hade någon kritik. Nu berättar Lotta Edholm att det kommer att bli inspektion på skolorna vart fjärde år. 2011 hade inspektionen allvarlig kritik mot att – detta visade sig visserligen vara felaktigt, men ändå – en inspektion gjordes så sällan som nästan vart femte år. Det tyckte man var för lite. Nu är vi nere i fyra år; det är ingen större skillnad. Malmö och Göteborg har vartannat till vart tredje år.

Anförande nr 52

Borgarrådet E d h o l m (FP): Den statliga Skolinspektionen gjorde en granskning av förskoleverksamheten i Stockholm. Då gjorde de också en granskning av hur vi granskar de fristående alternativen. Skolinspektionen hade då inte några synpunkter på hur vi gjorde det, för man tyckte att det var en väl fungerande tillsyn som Stockholms stad hade. Sedan dess har vi utvecklat den ytterligare, och det tycker jag är bra. De förslag som Socialdemokraterna lade fram i utbildningsnämnden gällde den kritik som revisorerna hade haft för något år sedan. Det var redan åtgärdat. De

saker som Socialdemokraterna då föreslog var redan på gång och genomförda i utbildningsnämnden.

Jag är helt övertygad om att det finns mer vi kan göra, precis som jag sade till Karin Rågsjö. Men jag tror inte att man ska hävda att vår tillsyn är helt under isen och att vår inspektion inte fungerar. Det är inte sant. Och vi gör nu ytterligare tillskott till verksamheten.

Anförande nr 53

Jan Valeskog (S): Jag tycker att alla åhörare som lyssnar på detta kan bedöma om det har fungerat eller inte. I dag har vi under många års tid haft inspektion vart sjätte år. Det är vad dagens siffror innebär. Nu lovar borgarrådet, även om inte alla tjänster är inspektörer, att vi ska gå ned till vart fjärde år. Räcker det verkligen? Barnen hinner gå genom hela förskolan utan att en enda inspektörer dyker upp i verksamheten.

Man kan undra över hur det blir när vinstintresset blir styrande. Vi kan ta exemplet med Hälsans förskola, som har blivit uppmärksammat. Det vore intressant att veta hur borgarrådet ser på detta ideologiskt. Innebär det vinstintresse som finns, och som är kraftigt särskilt hos vissa, att vi behöver extra mycket tillsyn i Stockholms stad? Vinstintresset är alltså stort till och med när någon har en ledande politisk ställning och ett stort inflytande i en näringslivsorganisation, som i det här fallet. Är det detta som är slutsatsen? Behöver vi extra? Räcker verkligen vart fjärde år?

Anförande nr 54

Borgarrådet Edholm (FP): Jag har försökt förklara skillnaden mellan inspektion och tillsyn för Jan Valeskog. Inspektion är det som alla förskolor, oavsett om man har några som helst indikationer på missförhållanden, ska få minst vart fjärde år.

Tillsynen är någonting helt annat. Det är, så att säga, den hårdare varianten när det finns anledning att tro att det är något fel i verksamheten. Det kan till exempel vara att det har kommit in klagomål eller att man genom de ekonomiska analyser som man gör ser att det kan vara ett företag på fallrepet. I den egenkontroll som förskolorna lämnar in kanske man kan se att det finns någonting som man borde undersöka vidare. Dessa förskolor får tillsyn mycket oftare än vart fjärde år. De kan få det flera gånger i veckan under den tid som man har ett ärende på gång. Så har också skett när vi har dragit in tillstånd, vilket vi gör regelmässigt. Jan Valeskog vet också hur detta egentligen går till.

Fråga nr 5. Hur tänker man kring att bara hälften (50 %) av anmälningarna om barn som far illa utreds?

Anförande nr 55

Inger Stark (V): Vi kan i DN Stockholm i dag läsa om de alarmerande siffrorna om att anmälningarna av barn som far illa ökar. Samtidigt har vi i morgon i socialnämnden årsrapporten från socialinspektörerna. Där radas problemen upp, bland annat detta med en stor personalomsättning. Tiden fattas. Man hinner inte med motiverande samtal och sådant.

Min fråga är: Hur tänker socialborgarrådet komma till rätta med problemen? Och vad gör man åt att bara 50 procent av anmälningarna blir utredningar?

Anförande nr 56

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag tackar för frågan. Senare i dag kommer vi att ha en debatt om riktlinjerna när det gäller våld i nära relationen. Det är samma utveckling där, det vill säga att anmälningarna ökar. Vi vet inte om det beror på att det faktiska våldet mot barn ökar. Man kan misstänka det.

Vi ska ta anmälningarna på stort allvar, men vi ska också välkomna att alltfler väljer att göra anmälningar om våld i nära relation. Det gäller också orosanmälningar om barn som riskerar att fara illa. Detta ska vi ta på stort allvar. Det är viktigt att socialtjänsten finns där och reagerar.

Däremot inte sagt att alla anmälningar ska utredas. Efter att ha varit runt och besökt många verksamheter och många handläggare som utreder barn och unga tycker jag att det är viktigt att poängtera att de säger att 50 procent eller lite mer ska fortsätta att utredas. Man ska alltså inte stirra sig blind på just 50 procent. Det kan mycket väl vara så att 50 procent av alla anmälningar ska utredas, så det kan komma in många anmälningar som gäller ett och samma barn.

Det viktigaste är att det som ska utredas också utreds. Vi har satt in ökade resurser till stadsdelarna – nästan 160 miljoner de senaste två åren. Vi har jobbat med kvalitetsutveckling i form av metoden BBIC, som alla stadsdelar nu ska jobba med. Vi jobbar också med riktlinjer för att fortsätta fånga upp det mörkertal som vi vet finns både när det gäller våld i nära relationer och våld mot barn.

Vi ska också hålla handläggningstiderna. Det ska vara en förhandsbedömning på två veckor, och det är viktigt att detta hålls så att man inte börjar utreda från dag ett. Där tror jag att vi kan göra mer.

Anförande nr 57

I n g e r S t a r k (V): Det är bra att alltfler anmäler. Jag tror inte heller att alla dessa anmälningar ska leda till en utredning och åtgärder. Det är inte det jag menar. Men man kan samtidigt se – och detta vittnar handläggarna på stadsdelarna om – att arbetsbelastningen är mycket hög. Det finns naturligtvis en orsak till att personalomsättningen är så hög som den är. Det är ett allvarligt problem.

Vi kan läsa i dagens tidning om den biträdande enhetschef som nu väljer att säga upp sig eftersom hon inte längre klarar av att se hur arbetsbelastade dessa unga nyutexade handläggarna är. De orkar helt enkelt inte med belastningen.

Vad gör man åt detta? Det är det som på något sätt är kärnan i det här. Vad ska man göra åt personalomsättningen?

Anförande nr 58

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det finns inte en enda kommun i Sverige som inte har problem med omsättning av socialsekreterare på barn- och ungdomsutredningar. Vi kan se att det är många som är nyutexaminerade och som kommer direkt ut i verksamheterna. Detta att jobba med ungdomsutredningar inom social-

tjänsten är bland det tuffaste man kan göra för vilken personalkategori som helst. Det är klart att det då också blir en hög omsättning.

Här måste vi jobba mer med mentorskap och tidigare introduktion. Vi har också lagt ett uppdrag till den personalstrategiska avdelningen och socialförvaltningen. Vi ska titta på om vi kan införa karriärtjänsten inom barn och ungdomar för att motivera och skapa incitament för fler att kunna vara kvar. Hur kan vi ha en tydligare introduktion? Vi får se vad de återkommer till. Men just omsättningen är någonting som vi hela tiden jobbar med att minska. Vi försöker få fler erfarna att stanna kvar.

När det gäller den aktuella stadsdelen, Spånga-Tensta, visar artikeln att de har platser som de inte har lyckats rekrytera till. Det har varit lediga platser som har kunnat fyllas, och man har nu också satt in insatser efter granskningen. Det var ändå Alliansen som initierade att socialtjänstinspektörerna skulle komma dit.

Anförande nr 59

I n g e r S t a r k (V): Det är bra att vi har socialtjänstinspektörerna. Det är absolut bra att ni har infört dem. Det är också viktigt att få rapporterna varje år och att kunna läsa dem och se hur det är. Det är ändå så att de flesta socialsekreterare i våra stadsdelar vittnar om att arbetsbördan är för hög. De har för många ärenden. Omsättningen är, som vi redan har talat om, hög. Det är nyutexade som får ta dessa mycket svåra och tunga jobb och utredningar utan att ha någon erfarenhet att luta sig mot.

Det är likadant med det som man för upp om att det inte finns tid till de motiverande samtalen. Man inser att en 15-årig pojke behöver hjälp. Han måste ha hjälp, men han vill inte. Då finns inte tiden till motiverande samtal. Det kan till exempel också vara att en insats är nödvändig, men det ska vara frivilligt och föräldrarna vill inte. Då har man inte heller tid. Man har helt enkelt inte tillräckligt med tid till varje ärende. Det handlar om att det är för få anställda.

Anförande nr 60

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Nu har vi tillfört stadsdelarna rätt kraftiga resurser. Men jag tror att det fortsatt gäller att hitta balansen. Nu sträcker vi oss upp med kvalitetsarbete och metoder som BBIC, som kan ta tid att få på plats. Det kan också i ett inledningsskede kännas som att det blir mer administration och mindre klientarbete. Men förhoppningen är att när detta väl har satt sig kan det också frigöra mer tid till handledning, till motiverande samtal och annat. Så kan man möta klienter så att det blir en bra balans mellan bedömningsinstrument och handläggning. Det handlar om att kunna möta klienter på ett bra sätt.

Vi har detta under lupp, och vi fortsätter att titta på vad vi kan göra för att underlätta och förbättra våra medarbetares arbetssituation.

Fråga nr 6. Uppfyllande av löftena kring bostadsbyggandet

Anförande nr 61

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Min fråga handlar om bostadsbyggandet. Det är ett stort problem att det ännu är alltför lågt. Enligt en överenskommelse ni

har med regeringen ska det ökas ytterligare. Det ska byggas ännu mer. Ni gör många markanvisningar, men det byggs inte tillräckligt snabbt.

Min fråga är: Kan borgarrådet redovisa hur nuläget ser ut? Hur många markanvisningar är beslutade och ligger och samlar damm utan att det blir några bostäder byggda? Och finns det planer att skärpa stadens agerande så att fler markanvisningar leder till faktiska bostäder?

Anförande nr 62

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Det finns siffror på allt detta. Om du vill ha ett svar ska du få det; det är bara det att det är lite svårt att i frågestunden begära siffror från talarstolen och tro att jag ska få fram dem på en sekund, Maria Östberg Svanelind. Men jag kan ta de siffror jag har, för jag har ganska mycket framför mig.

Vi kan konstatera att det sedan 1992 aldrig i hela Sverige har byggts så mycket som det görs nu bortsett från ett år, 2006, då det var en konstlad boom. Då var det många bottenplattor som göts. Jag kan visa dig det man skrev från betongindustrin och andra som var lite chockade över vad som hände. Det var då vi tog bort ett antal subventioner. Det blev några bottenplattor som göts runt om i Sverige – sisådär en 7 000 stycken – som sedan stod där. Men det spelar ingen roll; det blev bostäder av dem också. Om man tittar på flödet av färdigställda bostäder och påbörjade bostäder ligger vi bra till.

Antalet påbörjade bostäder förra året var över 6 000. Vi hade 6 671, för att vara noga. Det är inte tangerat något år i jämförelse, om vi bortser från Odellplatteåret, som jag säger. Men det räcker inte. Vi ser att vi har en stark inflyttning till Stockholm, vilket vi är glada för. Tillväxten i Stockholm är enorm. Vi har låg arbetslöshet, och vi har en fantastisk utveckling i de bostadsutvecklingsområden vi ser. Det är ett högt tryck på att få bygga. Självfallet ska vi hålla denna takt för att nå målet om 140 000 bostäder under de närmaste 16 åren.

Det kräver dock ansvar i helheten, och där tycker jag att det finns mer att säga än vad vi hinner med på en frågestund. Men vi levererar.

Anförande nr 63

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Det handlar om det vanskliga med att börja titta på siffror. Vi har tittat på stadens egna siffror, och då kan vi se att man låg bra till när det gäller markanvisningar förra året, och även året innan. Det gäller alltså både 2012 och 2013. När det gäller påbörjade bostäder låg man betydligt sämre till både 2012 och 2013, även om det var lite bättre förra året. När det gäller färdigställda bostäder var det en minskning 2013 jämfört med 2012.

Mina siffror visar ett par tusen färre än dina siffror, men om vi håller oss till trenden går den inte stadigt uppåt trots att målen stadigt ökar. Mina siffror säger att det var 1 000 färre färdigställda bostäder 2013 än 2012. Vi vet att det tar i snitt sju år att färdigställa en bostad. Jag vet att på den presskonferens ni hade i förra veckan presenterades fyra år som en kort tid. De bostäder som markanvisas nu är alltså klara 2017 i bästa fall, och annars 2020.

Anförande nr 64

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det kanske inte är lönt att stå här och visa siffror för varandra eftersom vi har samma underlag. Men låt oss konstatera att det påbörjades många bostäder förra året som vi markanvisade för ett stort antal år sedan. Det är det här som är problemet. Vi måste se till att korta tiden från det man får en idé, till dess att man får markanvisning och sedan till dess att man har en färdig bostad. Den tiden måste kortas, och det behöver man göra på olika sätt. Det gäller många av de regelverk som regeringen har aviserat att man behöver se över och fundera på att förändra. Man har också förändrat en del.

Att påstå att det är en halvering eller alldeles för lite det bästa året om man räknar antal påbörjade bostäder, 2013, är inte särskilt seriöst, tycker jag. 6 600 bostäder kommer att kunna flyttas in i, för de påbörjades förra året. Däri ligger också ett antal bostäder som till exempel är under ombyggnad. Dem räknar ni aldrig, men det är faktiskt ett antal bostäder som tillkommer genom ombyggnad.

Anförande nr 65

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Jag sade nog aldrig att det var någon halvering någonstans, utan jag konstaterar att det var färre, som ett trendbrott.

Det handlar om att korta tiden. Du säger att ni ska göra det med hjälp av regeringen och ny lagstiftning och att ni ska vänta på nya regler. Min fråga handlade om vad ni ska göra själva. Hur ska det gå till att korta tiden så att dessa bostäder faktiskt blir färdigställda? Hur ska alla de markanvisningar som görs – om det nu var lite drygt 5 000 förra året – verkligen omsättas i bostäder 2017 eller 2020? Det finns ingenting hittills som visar att ni klarar av att färdigställa eller ens påbörja lika många bostäder som markanvisas.

Anförande nr 66

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag förstår inte denna uppgivenhet och denna sorg från Socialdemokraterna. Är det för att ni tror att ni ska lyckas, eller vad är det fråga om? Jag begriper inte varför det ska vara så här från talarstolen i Stadshuset när vi har svart på vitt: Detta är den stad där det byggs mest i hela Sverige. Vi kan konstatera att det är ett mycket högt tryck på markanvisningar sedan ett stort antal år. Vi har gått igenom en finanskris i världen som också har påverkat Sverige och byggsektorn, och vi håller ändå en hög takt.

Visst såg vi en dipp för några år sedan, men vi håller en hög takt. Vi måste öka den ytterligare, men vi kommer att nå målet om 140 000 bostäder. Vi klarar det genom att vi ser till att det byggs såväl hyresrätter som bostadsrätter som andra typer av boende som efterfrågas.

Stockholms stad har vuxit med ett Östersund i storlek sedan 2006. Att då påstå att det inte har hänt någonting är allt annat än särskilt seriöst.

*§ 12 Justering av förmedlingsavgifter**Förslag från Bostadsförmedlingen i Stockholm AB (utl. 2014:21)*

Anförande nr 67

C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Stockholm växer som aldrig förr. I det sammanhanget har Bostadsförmedlingen en betydande roll för att förmedla lägenheter i hela regionen. Bostadsförmedlingens uppdrag är att vara en ledande aktör.

Den positiva utvecklingen av kunder i kön har lett till en mycket god och gynnsam ekonomisk utveckling. Det är vi glada över på Bostadsförmedlingen. Vi är stolta över att så många vänder sig till Bostadsförmedlingen för att utnyttja våra tjänster. I dag har vi 241 privata värdar, och vi förmedlar över 10 000 lägenheter. Det är en fördubbling på tio år. Förmedlingsavgifterna har tidigare avskaffats för olika kontrakt, bland annat för ungdomslägenheter och studentlägenheter och för korttidskontrakt.

I dag ser vi fram mot ett nytt avstamp. Det är glädjande att vi nu har så god ekonomi att vi helt tar bort förmedlingsavgiften för samtliga kontrakt. Det är ytterligare ett steg för Bostadsförmedlingen för att förbättra servicen både för dagens stockholmare och för dem som har flyttat hit.

Jag bifaller härmed kommunstyrelsens förslag till att förmedlingsavgifterna för Bostadsförmedlingens samtliga kontrakt sänks till noll kronor.

Anförande nr 68

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Fru ordförande! Man önskar kanske att kön vore lite kortare och att det fanns fler bostäder i Stockholm att förmedla. Men vi tycker att det är bra att man har tagit bort avgiften. Det har vi krävt länge, så vi är mycket nöjda med det.

En sak som vi tycker att Bostadsförmedlingen borde ta itu med och skulle få i uppdrag att göra är en andrahandsförmedling. Om man vill hyra i andra hand i Stockholm i dag är det en otroligt besvärlig situation man hamnar i. Man kan få betala svart – ockerhyror – och bli utsatt för alla möjliga underliga påtryckningar. Jag hoppas att man tar med sig detta i framtiden.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 69

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Det är inte konstigt, Ann-Margarethe Livh, att kön till Bostadsförmedlingen ökar. Den ökande inflyttningen till Stockholm bidrar givetvis till att fler anmäler sig till den gemensamma kön. Det är bra, tycker jag. Vi ska också komma ihåg att vi har sprängt 400 000-taket. De allra flesta som står i Bostadsförmedlingens kö gör det för att de tycker att det är en viktig trygghet inför oförutsägbara händelser i framtiden och så vidare. Det som vi måste trycka på är att vi fortsatt ska ha ett högt bostadsbyggande när alltfler människor väljer att flytta till vår stad. Det tycker jag är viktigt att vi diskuterar.

Jag tycker inte att Bostadsförmedlingen ska ägna sig åt andrahandsförmedling och den typen av verksamhet. Det gör andra aktörer mycket bättre. Ert förslag skulle kasta oss tillbaka till 80-talet där kommunen skulle ha koll över andrahandsuthyrningar. Det tycker jag vi ska akta oss för.

Anförande nr 70

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): När det gäller andrahandsuthyrningen vore det jättebra att prata med en hel del ungdomar som har utsatts för alla dessa företag och hamnat i jättesvåra situationer. Sedan behöver inte det betyda att kommunen har monopol bara för att kommunen tar ett ansvar. Det kan finnas andra också.

Bostadsförmedlingens kö ökar inte bara på grund av inflyttningen utan också därför att vi inte har byggt tillräckligt mycket. Vi har inte heller byggt för människor med normala inkomster.

Anförande nr 71

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Det är riktigt att vi bygger alldeles för lite i förhållande till hur många som flyttar in. Men i huvudsak handlar det om att det flyttar in massivt många människor. Det beror naturligtvis på att folk vill bo i Stockholm. Stockholm är en fantastisk fin stad, och alltför flyttar hit.

Jag vill gärna upprepa att vi bygger så mycket vi kan. Om vi tittar på vår första mandatperiod ser vi att vi bygger fyra gånger mer än de fyra kommuner som byggde mest av de socialdemokratiska, vänsterpartistiska och miljöpartistiska kommunerna. Vi bygger alltså fyra gånger mer och fyra gånger fortare än dessa fyra kommuner gör tillsammans – Göteborg, Malmö, Norrköping och Västerås.

Vi förmedlar ungefär 8 000 bostäder per år. För tio år sedan, på din tid, förmedlade man ungefär 4 000. Kan du förklara varför man lyckas förmedla dubbelt så många som ni klarade av att förmedla eller varför ni bara lyckades förmedla hälften så många som vi klarar av att förmedla nu? Förklara gärna det, Ann-Margarethe!

Anförande nr 72

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): För det första är det många fler som står i bostadskön i dag än när vi styrde. För det andra fanns det en stor, fungerande internkö i de kommunala bostadsbolagen när vi styrde. Den finns inte i dag på samma sätt eftersom ni har ombildat och privatiserat de kommunala bostäderna. Den interna kön där fungerar inte alls på samma sätt som den gjorde tidigare, vilket är otroligt tråkigt.

Anförande nr 73

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att Bostadsförmedlingen är en något missförstådd verksamhet och har så varit genom många år. Det är en pedagogisk svårighet att förklara att samtidigt som det står fler i kön än någonsin kan vi också konstatera att Bostadsförmedlingen förmedlar fler lägenheter än någonsin. Men det är ett faktum. Det förmedlades över 10 000 lägenheter via Bostadsförmedlingen förra året. Det är, precis som Jonas Nilsson säger, mer än dubbelt så många som förmedlades för bara tio år sedan.

Antalet förmedlade ungdomslägenheter uppgick till rekordnivå. Antalet studentlägenheter ökade också tack vare att vi i dag har en gemensam studentkö som alltfler aktörer använder sig av.

Andelen lägenheter från de privata fastighetsägarna ökar varje år. Det är över 4 000 lägenheter som lämnas in av privata fastighetsägare i dag. Det är en ökning med 27 procent jämfört med föregående år. Det är en fantastisk siffra. Så skäll inte ut hela systemet med Bostadsförmedlingen! Det handlar om att man i dag har en verksamhet som är anpassad efter verkligheten, men det är många som ställer sig i kön – från hela landet. I dag kan man stå i kön även om man bor i andra delar av Sverige. Det kunde man inte förr. Vi ser till att försöka anpassa situationen efter dem som står i kön – om man är student eller om man är gammal.

I dag fungerar kön väldigt bra. Det gör också att vi får ett överskott i denna intäktsfinansierade verksamhet – därav sänkningen av förmedlingsavgifter sju åtta gånger sedan tio år tillbaka.

Det är lite märkligt att de 400 000 sökande alltid används i debatten. Från oppositionens sida använder man alltid detta som måttet på behovet av bostäder. Riktigt så enkelt är det inte. Över 80 procent av dem som står i kön har i dag en fungerande bostad. Det är 16 procent av dem som står i kön som inte redan i dag har ett förstahandskontrakt eller en långsiktig lösning på boendet i form av en villa, bostadsrätt eller motsvarande. Det är alltså 16 procent av dem som står i kön som vi egentligen ska tala om. Sedan finns det de som står i kön därför att de kanske vill förändra situationen i framtiden. Det är ett skäl gott nog; vi vill nämligen ha den typen av förmedling. Man kan stå i kön för framtida händelser eller funderingar på hur man ska utveckla bostaden.

Man kan inte endast prata om de 400 000 i bostadskön. Det är inte ärligt, och då tittar man inte på siffrorna på rätt sätt. I dessa 16 procent ingår för övrigt alla studenter som har korttidskontrakt. Alla studentlägenheter ingår där, och alla med korttidskontrakt ingår där. Det är nog så viktigt. Vi måste hålla en fantastiskt hög bostadsbyggandetakt. Vi måste se till att det byggs både hyresrätter och bostadsrätter, vilket för övrigt också Alliansen levererar. Men vi kan inte bara använda måttet på det antal som står i bostadskön. Det gör att hela debatten blir fel.

Bostadsförmedlingen är positiv i många delar, och det är mycket som går allt bättre – därav ekonomin som gör att vi kan sänka avgifterna.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 74

M e h d i O g u z s o y (V): Joakim Larsson rabblar upp en massa siffror, bland annat att det egentligen bara är 16 procent av dem i kön som inte har någon bostad, som är i akut situation och som vill hyra en lägenhet. Men räkna snabbt: 16 procent av 400 000 människor som i dag står i kön och som inte har någon bostad blir nästan 65 000. Det är allvarligt, men du verkar tycka att det inte är något större problem.

Ni har fått kritik dels för att ni har sålt ut allmännyttan, vilket ytterligare försvårar för dem som inte har råd att köpa en lägenhet eller betala svart kontrakt, ja, inte har

någon annan möjlighet än att vänta tills en lägenhet blir vakant i allmännyttan till en rimlig hyra.

Anförande nr 75

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att det är viktigt att använda rätt siffror. Jag tycker att det är bra att vi debatterar situationen för de 65 000 aktiva i bostadskön. Det är riktigt att debattera det. Men du, Mehdi, och många av era företrädare säger att det är 400 000 personer i kön som det är fråga om. Jag menar att vi måste använda rätt siffra.

Det är viktigt att vi arbetar för att ökat bostadsbyggande och en hög produktionsnivå, både bostadsrätter och hyresrätter. Det måste vi arbeta efter, och det gör vi. Vi levererar 140 000 bostäder på 16 år. Det är lägenheter som ni hittills har tyckt blir alldeles för många; ungefär hälften skulle räcka, tycker ni. Men det tror inte vi, utan vi tycker att vi ska hålla en hög takt. Det kommer vi att fortsätta att göra, och det är viktigt att använda rätt siffror i debatten.

Anledningen till att jag gick upp var att jag åter hörde siffran 400 000. Det är inte alla av dessa som står inför ett omedelbart behov av en lägenhet eller ens är aktiva i kön.

Anförande nr 76

S t e f a n N i l s s o n (MP): Vi står bakom förslaget om sänkta avgifter, och vi vill även ha en andrahandskö. Det här ärendet gäller nu inte det, men vi vill ändå påpeka att en andrahandskö inom Bostadsförmedlingen vore bra när det är så långa köer till ett förstahandskontrakt.

Precis som Joakim påpekar säger antalet personer i kön ganska lite om behovet. Jag tycker inte att ni förtjänar så mycket kritik för att så många väljer att stå i bostadskön. Tvärtom är det bra att det finns sådan legitimitet hos Bostadsförmedlingen. Däremot har minskningen av allmännyttan från 100 000 lägenheter till 70 000 lägenheter under de här tio åren gjort att kön hos Bostadsförmedlingen ökat med ungefär tre gånger på de tio år som jag har bott i Stockholm, och det har ni ett stort ansvar för.

Anförande nr 77

Borgarrådet L a r s s o n (M): Kopplingen mellan antalet lägenheter som har blivit bostadsrätter och antalet förmedlade lägenheter håller inte riktigt. I dag förmedlar vi dubbelt så mycket som för tio år sedan. Med ditt resonemang skulle vi inte kunna förmedla så många lägenheter som vi gör.

Det förmedlas mer ungdomslägenheter, mer vanliga lägenheter, och det är fler värdar som i dag använder sig av Bostadsförmedlingen. Detta kombinerat med att ett antal lägenheter för några år sedan, får vi ändå säga, ombildades till bostadsrätter i en högre takt än vad som sker nu. Nu är det bara i ytterstaden som det sker några få ombildningar.

Pengarna som vi får in är sådant som vi behöver diskutera i annan debatt. De pengarna använder vi till att utveckla Stockholm, hålla en hög byggtakt, se till att vi har råd att bygga nytt, renovera och rusta. Det är den ekonomiska politik som vi gärna diskuterar och presenterar i andra sammanhang.

Faktum är att det förmedlas mycket fler lägenheter i dag.

Anförande nr 78

E m m a L i n d q v i s t (S): Jag måste säga att jag tycker att det är relevant att prata både om hur många står i kön, att det är över 400 000, och om hur lång tid det tar att få en lägenhet. Den kopplingen är relevant. Jag tycker att vi pratar alldeles för mycket om dem som kallas för aktiva sökande i kön. För att räknas som aktiv sökande i kön måste du intresseanmäla dig till minst fem lägenheter under ett år. Då är du en aktiv bostadssökande. Men för att ens få möjlighet att intresseanmäla dig måste du ha en viss kötid. När kön ser ut som den gör i dag är det faktiskt relevant att prata om att vi har 400 000 i kön. Alla dessa 400 000 har inte ens en möjlighet att kvalificera sig till att bli aktiva sökande.

Anförande nr 79

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det låter som att Socialdemokraterna har förslag på ett annat slags kön än vad vi har i dag, men det tror inte jag. Ni var med och byggde upp den typ av kö som vi i dag har. Jag tycker att det är berömvärt att vi lyckades enas om en ny typ av bostadsförmedling som inte hade några gräddfiler utan som faktiskt fungerade. I dag fungerar den.

Jag håller med om en sak som du sade, och det är att kötiden är viktig att följa. Visst har kötiden ökat genom åren. Det är ett högre tryck i Stockholm, och det är därför som man måste öka byggtakten, vilket vi gör. Men vad vi försöker diskutera är att det hör ihop med resten av politiken. Där tycker vi inte att er politik riktigt håller, inte ännu i alla fall.

Anförande nr 80

E m m a L i n d q v i s t (S): Jag tycker att Bostadsförmedlingen har en fantastisk verksamhet här i Stockholm, och jag är väldigt glad över det beslut som vi kommer att fatta i dag om att ta bort förmedlingsavgifterna.

Med tanke på hur många år vi har pratat om att man måste stå i kön för att få en lägenhet, en chans att få en bostad i Stockholm genom kön, tycker jag att det är glädjande att vi Bostadsförmedlingens styrelse diskuterar hur vi på sikt ska kunna sänka även köavgiften. Det tycker jag vore roligt.

Ett par personer har sagt i debatten att det förmedlas många fler lägenheter genom Bostadsförmedlingen i dag. Det stämmer. Men hur ser det ut i Stockholms stad? Antalet lägenheter som förmedlas genom Bostadsförmedlingen har faktiskt gått ned. Vi förmedlade fler lägenheter i Stockholms kommun tidigare.

Jag tycker att regionaliseringen gör Bostadsförmedlingen fantastisk. Jag tycker att det är jättebra att vi har en kö där man kan söka bostäder i flera av våra kranskommuner också. Det är fint att våra kranskommuner kommer in och så att säga räddar upp Bostadsförmedlingens siffror när vi inte kan förmedla lika många här i Stockholms kommun.

Anförande nr 81

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Bostadsförmedlingen är fantastisk. Det är till och med så att folk kommer från andra delar av Sverige och tittar på vår verksamhet, det är bra.

Det jag är orolig för är andrahandsuthyrningen i Stockholm. Det är många som hamnar i väldiga problem. Det är en fråga som jag tycker att vi har släppt. Regleringen där är ungefär som när det gäller taxi – man vet inte vad det är för bil man hoppar in i. Det är lite så.

Jag vill att man ökar verksamheten för försöks- och träningslägenheter och Bostad först för hemlösa. Den skulle man kunna öka. Det är ingen som har fått en sådan lägenhet i innerstaden än, och det har jag pratat om tidigare. Det är väldigt kärt i den frågan. Om man är en gammal föredetting hamnar man långt ut i förorterna. Det skulle vara lite klädsamt att ordna sådana boenden i innerstaden också.

En fråga jag vill ställa är: Har ni för avsikt att tänka ge sådana direktiv att det ska bli fler försöks- och träningslägenheter? Är det någonting som ni tror är en bra sak att driva? Det sker genom Bostadsförmedlingen som ändå förmedlar rätt så bra.

Anförande nr 82

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! I årets budget har vi ökat anslaget med målet för att få fler försöks- och träningslägenheter till 400. Vi talar också med privata fastighetsägare som gärna vill vara med i det arbetet. Vi ökar ansträngningarna. Vi fördubblar också Bostad först i antal. Så det du önskar kommer att ske.

Anförande nr 83

J a c k i e N y l a n d e r (V): Jag är medveten om anslagsökningen, men jag ville ändå ställa frågan. Man måste ta tillfället i akt i alla lägen.

Anförande nr 84

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Ordförande, ledamöter! Det finns en nära koppling mellan bostadskö, skenande bostadsrättspriser å ena sidan och bostadsbyggande å den andra. Vad vi nu ser i Stockholm är historiskt lågt, närmast obefintligt, byggande. Joakim Larsson skrattar, men det är verkligen lågt byggande i historiska termer.

Jonas Nilsson som har som policy att åtminstone en gång per fullmäktige jämföra med Malmö, tillsammans med några andra kommuner som Västerås och mindre industristäder, och fick in det även nu och sade att Stockholm ändå bygger mer än till exempel Malmö, som har drabbats av Köpenhamnspriser. Jag ska ge en eloge för att Jonas Nilsson lyckas få in så absurda argument för att rättfärdiga uppfyllandet av behovet av bostadsbyggande. Vad det visar i grunden är att det behövs en politik för att radikalt öka bostadsbyggandet, någonting annat fungerar inte.

Det jag vill säga är att priserna och de långa köerna är ett resultat av att det byggs för lite. Jag tror att det är dags att byta regim och få en aktiv bostadspolitik.

Anförande nr 85

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Man hör en del svammel från talarstolen, men det här tog nog priset. Jag har precis stått och berättat om det absolut rekordartade året 2013 i antal påbörjade bostäder, och så kommer Mikael Magnusson och påstår att det är en historiskt låg byggtakt i Stockholm. Man undrar hur han läser historien. Han måste ha vänt inte bara boken utan också alla papper och siffrorna. Han har vänt allting upp och ned.

Jag har statistiken, siffrorna, framför mig, jag ska överlämna den till Mikael. 6 671 bostäder påbörjades 2013 i Stockholm, 6 671 bostäder som man kan flytta in i. Det är det år sedan tio år tillbaka som är rekordåret, om vi bortser från alla bottenplattor som lades sista kvartalet 2006.

Det är faktum. Stå inte och säg att det är en historiskt låg byggtakt, för det är inte sant.

Anförande nr 86

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Joakim pratar annars gärna om hur många som flyttar in i Stockholm. Det är väldigt många. Det går relativt bra för Stockholm. Men bostadstrycket, efterfrågetrycket, är så långt mycket högre än att 6 671 lägenheter skulle räcka. Det förslår till ingenting, och det visar sig i bostadsköer och bostadsrättspriser som stiger.

Anförande nr 87

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! De lägenheter som ska förmedlas via Bostadsförmedlingen handlar inte bara om att vi bygger fyra gånger mer, utan man kan välja själv. Det är bara att titta på siffrorna. Och inte bara det: Vi är också bäst i Sverige på att renovera och stambyta våra lägenheter. Familjebostäder, som jag kan bäst, är det bolag i Stockholm som inte är det snabbaste av våra tre bolag att bygga, men vi är snabbast i Sverige och bäst på att stamrenovera. Det är jag väldigt stolt över. Redan i december förrföra året hade vi gjort vår sista stamrenovering av hela Familjebostäders bestånd. Det är jag mycket stolt över.

Vi inte bara bygger snabbt utan vi har också bostäder med mycket hög standard bland annat tack vare Stimulans Stockholm där man satsat bortåt 10 miljarder på att göra uppfräschningar och renoveringar. Det ska du vara stolta över, Mikael.

Anförande nr 88

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Jag är absolut stolt över välskötta fögderier om det är allmännyttan som genomför saker. Men i grundplåten ligger att det går bra för Stockholm. Det är många som flyttar hit. Vi har starka bolag så vi bör klara oss bättre än Norrköping och Skurup, eller vilka det nu var som du nämnde, Jonas. Har du sådana jämförelsetal förstår jag att du är väldigt nöjd, men att bygga 6 000–7 000 bostäder när trycket är så stort borde ingen här inne vara nöjd med.

Anförande nr 89

M e h d i O g u z s o y (V): Jag irriterar mig lite grann på ansvarigt borgarråds påstående om att man har fler lägenhet att förmedla i dag jämfört med under tiden från 2002 till 2006. De som inte är insatta i ärendet tror at Joakim Larsson har trollat

fram massor med kommunala hyresrätter som plötsligt finns till förfogande att hyra för dem som står i kön. Så är det naturligtvis inte.

På vilket sätt anser borgarrådet att 40 000 färre hyresrätter i Stockholm på grund av att ni har omvandlat och sålt ut lägenheter ökar förmedlingen av hyresrätter i Stockholm? Jag tycker att man ska vara korrekt och inte vräka ur sig en massa konstiga siffror.

Dessutom har ni i fjol misslyckats med era egna uppsatta mål vad gäller byggtakten i Stockholm. Jag tycker att det är konstigt att borgarrådet hävdar motsatsen.

Anförande nr 90

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror inte att vi ska dra i gång en debatt om bostadsbyggande, men en sak är säker: I mitt första inlägg beskrev jag fakta från verksamhetsplanen, du kan läsa i verksamhetsberättelsen, Mehdi. Du kan läsa hur många lägenheter som förmedlas. Vi har dubblat antalet förmedlade lägenheter. Det är bara på ett år 27 procent fler privata fastighetsägare som lämnar in sina lägenheter till förmedling via Bostadsförmedlingen. Det gör de därför att Bostadsförmedlingen fungerar så förbaskat bra – ursäkta uttrycket! Det är väldigt bra förmedling i dag som fler och fler använder sig av i dag, och därför ökar förmedlingen.

Detta är fakta. Du kan läsa det alldeles själv. Jag kan till och med ange på vilken sida det står. Det är inte så att antalet förmedlade lägenheter går ned, det går upp.

Anförande nr 91

M e h d i O g u z s o y (V): Det var ett bra förtydligande, Joakim Larsson. Om man inte är insatt i ärendet kan man tro att det plötsligt finns massor med kommunala hyreslägenheter att hyra via bostadskön, så är det naturligtvis inte. Anledningen till att det har funnits fler lägenheter att förmedla, som Joakim korrekt beskriver, är att fler privata värdar har sett fördelen med att låta sina lägenheter förmedlas av Bostadsförmedlingen. Så är det.

Anförande nr 92

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Jag ante mig vartåt denna debatt skulle sparka, men jag vill ändå hålla mig till det som är beslutsärendet, det vill säga en sänkning av förmedlingsavgifterna.

Fru ordförande! Det är ingen överdrift att påstå att Stockholm växer. På de senaste fem åren har Stockholms läns befolkning ökat med 165 000 personer. Detta är en historisk ökning. Det ställer givetvis mycket höga krav på oss att fortsätta att bygga ut infrastrukturen, kollektivtrafiken och öka bostadsbyggandet. Vi får ständigt nya prognoser som visar att Stockholm fortsatt kommer att vara en växande stad. De kommande tio åren förväntas Stockholm växa med ytterligare 350 000 personer, vilket gör Stockholm till en av Europas snabbast växande städer. Detta är väldigt positivt. Det visar att människor väljer att flytta hit av olika orsaker. Denna utveckling ska vi givetvis bejaka.

Men av den ökande befolkningen blir den naturliga konsekvensen att fler människor ansluter sig till den gemensamma bostadskön. I dag har vi som sagt spräckt 400 000-

taket för antalet köande, men det innebär inte att alla är aktivt sökande. Som borgarrådet nämnde är det 16 procent av dessa som är aktivt sökande. De allra flesta står i kön för att det är en garanti och en trygghet inför framtiden.

Det är viktigt att tjänstemännen i bolaget och den politiskt tillsatta styrelsen ständigt ser över utvecklingen, ser till att vi har solida balanser i ekonomin så att vi kan verka för ännu fler avgifts- och kostnadssänkningar. Folkpartiet och Alliansen har sedan maktskiftet 2006 sänkt köavgiften i tre omgångar. När vi tillträdde var köavgiften 275 kronor, och i dag är den på 225 kronor. Folkpartiet ser gärna fler avgiftssänkningar så länge vi har en ekonomi i balans.

Förmedlingsavgiften sänktes 2010 från 2 000 kronor till 1 000 kronor för vanliga kontrakt med full besiktningskydd, och för ofullständiga kontrakt sänktes den i ett första steg till 500 kronor, och i dag är det avgiftsfritt.

Ordförande! Även när det gäller korttidskontrakt, trygghetskontrakt och ungdomskontrakt har det gått från att avgiften har varit 500 kronor till att vara avgiftsfritt. Förmedlingens medvetna strategiarbete har lett till att fler privata fastighetsägare har valt att ansluta sig till att förmedla genom den gemensamma kön när vi har kunnat erbjuda dem bra service och bra tjänster.

I dag har vi alltså 241 privata fastighetsägare som valt att samarbeta med Bostadsförmedlingen. De bidrog tillsammans förra året till att låta Bostadsförmedlingen förmedla över 10 000 lägenheter. Det här är historiska siffror och en fördubbling på tio år.

Ordförande! I kväll tar vi ännu ett steg för att göra det billigare för våra kunder. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 93

M e h d i O g u z s o y (V): Jag tycker att det är synd att ni bara fokuserar på hur många lägenheter som ni lyckas förmedla. Ni tycks glömma att 65 000 av de 400 000 människor som i dag står i bostadskö är i akut behov av en bostad – 65 000! Det motsvarar en medelstor stad i Sverige. Hur kan ni tona ned det behovet? Det är helt obegripligt.

Ni slår er för bröstet och säger att ni minsann förmedlar hur många lägenheter som helst. Ni lägger till i statistiken lägenheter från den interna byteskön, så det ser ut som att ni förmedlar fler lägenheter än någonsin. Jag tycker att ni ska nyansera siffrorna som ni pratar om.

Anförande nr 94

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Det är uppenbart att det finns en schism inom Vänsterpartiet därför att dina kamrater, Mehdi, som sitter i Bostadsförmedlingens styrelse tycker att den verksamhet som förmedlingen bedriver är väldigt bra. Vi är ofta samstämmiga när det kommer till beslut för att göra Bostadsförmedlingens arbete mer transparent så att vi kan få fler förmedlade bostäder. Jag vill verkligen understryka det arbete som Bostadsförmedlingen och dess tjänstemän har gjort för att få fler privata aktörer att vilja avyttra delar av sina bestånd till den gemensamma kön

så att fler som är köande i Bostadsförmedlingen i Stockholm ska få möjlighet att få eget boende. Det är jätteviktigt.

Jag tycker att det är tråkigt att Mehdi Oguzsoy tricksar med siffror fram och tillbaka. Vi kan alla vara eniga om att vi behöver fortsatt ha ett högt tempo i bostadsbyggnad. Men på Mehdi Oguzsoy låter det som att ingenting händer, och det är väldigt missvisande.

Anförande nr 95

E m m a L i n d q v i s t (S): Vi är helt överens om att vi har en bra verksamhet i Bostadsförmedlingen, absolut, och vi är ofta samstämmiga i styrelsen. Men i just det här ärendet har vi en reservation. Vi från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet poängterar att vi tycker att det behöver byggas mer och att det är skillnad på Stockholms kommun och hur förmedlingen i stort förmedlar lägenheter. I Stockholms kommun förmedlar vi färre lägenheter i dag, trots att vi räknar med internbostadskön och trots att vi räknar med studentlägenheter, än vad vi gjorde tidigare, för det finns färre lägenheter i Stockholm att förmedla. Det är superbra att vi har en regionaliserad bostadskö och att vi har fler privata fastighetsägare från andra kommuner också och kommunala värdar från andra kommuner som vill lämna in lägenheter till Bostadsförmedlingen.

Men jag tycker att det är viktigt att hålla isär siffrorna. I Stockholms kommun förmedlar vi färre lägenheter än tidigare.

Anförande nr 96

G u l a n A v c i (FP): Fru ordförande! Det är väldigt svårt att undvika att göra det här till en allmänpolitisk bostadsdebatt. Vad du, Emma, och dina kamrater pekar på är siffror, men man måste se helheten. Vi är överens om att vi behöver bygga mer. Vi har ökat byggtakten otroligt mycket de senaste åren. Men vi är inte nöjda med det. Vi måste givetvis bejaka den tillväxt som hela Stockholmsregionen går igenom när folk flyttar hit. Det är jätteviktigt.

Jag tycker att det är viktigt att vi fortsätter att ha transparens, att vi fortsätter att se till att privata aktörer väljer att samarbeta med oss. Jag vet av den statistik som vi har fått presenterad för oss när det gäller de privata aktörerna att de är väldigt nöjda med det samarbete som vi har med dem. Det har lett till att befintliga samarbetspartner har valt att avyttra ännu mer av sina bestånd. Det är det ena.

Det andra är naturligtvis att vi fortsatt måste bygga så att fler lägenheter kommer till Bostadsförmedlingen.

§ 13 Reviderade riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, omsorgen om äldre personer och personer med funktionsnedsättning
Förslag från äldrenämnden och socialnämnden (utl. 2014:22)

Anförande nr 97

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande! Miljöpartiet tycker att det här förslaget är bra. Det omfattar alla tre verksamhetsområden: individ- och familjeomsorg, omsorgen om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorgen. Samtidigt måste man se upp lite, så att vissa inte faller mellan stolarna. Det kan faktiskt hända.

Vilken stadsdelsnämnd tillhör till exempel en hemlös pappa med umgängesbarn som är övernattande hos honom – i den mån den personen har någonstans att övernatta?

Anförande nr 98

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag kommer inte att svara på frågan, Eivor, i detta mitt inlägg. Vi får nog återkomma. Det dyker upp ärenden ibland som inte täcks av regelverken, situationer som i den enskildes fall är avgörande men som man inte alltid har med i systemen.

Det här ärendet handlar om att få en systemförändring, att se till att vi får ett regelverk som skapar trygghet för våra boenden i Stockholm som, precis som Eivor nämnde, riskerar att hamna mellan stolarna av olika skäl. Då är det viktigt att man tydliggör vad stadsdelsnämnderna har för ansvar om en person flyttar inom staden och hur man ska se till att ansvaret skrivs ned på papperet – därav den stora enigheten om att vi alltid måste se över ett regelverk om det visar sig att det inte fungerar fullt ut.

Jag tänker inte bli mer långrandig än så, utan jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 99

E i v o r K a r l s s o n (MP): På s. 51 står det om personer utan fast bostad. Jag bara undrar lite över det som står där. Det står att gravida kvinnor förs över från enheten för hemlösa till stadsdelsförvaltningar. Förvaltningen anser att även de blivande fäderna, om de är hemlösa, ska överföras till samma stadsdel, alternativt om den blivande fadern redan är aktuell för en stadsdel ska den gravida kvinnan överföras dit. Detta gäller alltså under förutsättning att de blivande föräldrarna har en fast relation.

Anförande nr 100

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack för förtydligandet, Eivor. Tanken med den tremånadersregel som införs är att ingen stadsdel ska kunna frångå sig ansvaret. Det är det som är den generella skillnaden mot i dag. Man ska ha ett tydligt regelverk för detta. Då omfattas de personer som du, Eivor, beskriver.

Enskilda remissinstanser har pekat på olika scenarier på vad som kan uppkomma, och det är bra. Systemen ska omfatta alla, det ska vara tydligt. För personkretsar som det här regelverket handlar om ska det fungera, i alla lägen. Det är det man i remissen har velat lyfta fram; det är helt uppenbart.

§14 Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 (utl. 2014:23)

Anförande nr 101

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Jag tänkte passa på att visa upp en utmärkelse. För ett par veckor sedan fick jag åka till Uppsala och för stadens räkning hämta utmärkelsen Årets klimatstad 2014. Det är förstås ett erkännande av det vi gör i Stockholm, men jag tar det lika mycket som en uppmuntran till vidare arbete och dessutom till att arbeta ännu hårdare, i den mån det nu är möjligt i Stockholm.

Det vi nu har framför oss är stadens plan för hur Stockholm ska bli fossilbränslefritt till år 2050, som ju är vårt mål. I planen tittar man systematiskt på vad som krävs för att vi ska nå dit. Vi utgår egentligen från målet 2050, räknar baklänges och tittar på vilken typ av beslut som måste fattas och när vi måste fatta de besluten.

Planen omfattar både saker som handlar om vår egen rådighet och saker som handlar om att påverka andra aktörer. Ett exempel på egen rådighet är våra egna fastigheter och saker och tjänster som upphandlas av staden. Exempel på andra aktörer är energibolag, grannkommuner, staten, landstinget och inte minst invånarna i Stockholms stad.

I grunden handlar stadens väg mot det fossilbränslefria samhället om att fasa ut de fossila bränslen som finns kvar i uppvärmningen, att fasa ut naturgas i gasnätet och ersätta med biogas, bygga energieffektiva byggnader, underlätta omställningen till elbilar och andra miljötekniker i transportsektorn och effektivare resande och satsningar på kollektivtrafik och cykling, inte minst i planeringen.

Det här är en färdplan till 2050. Det är en del år dit, och självklart återstår en del att göra. Men många bollar är efter den här mandatperioden satta i rullning, till exempel omfattande energieffektivisering och satsning på förnybar energi i stadens egna fastighetsbestånd. Vi har tagit beslut som ska leda till en fördubbling av biogasproduktionen. Vi har ett omfattande arbete för att driva på miljöbilsutvecklingen, någonting som vi återkommer till i nästa ärende här i fullmäktige i kväll.

Vi har bland norra Europas tuffaste energikrav för nya bostäder. Vi har avsatt cykelmiljarden och arbetar med en genomgripande framkomlighetsstrategi i staden. Vi har skrivit avtal med staten och landstinget om att bygga ut tunnelbanan med nio nya tunnelbanestationer. Och vi kommer att höja och utöka trängselskatten 2016 som en del av detta. Vi planerar och bygger staden när vi bygger 140 000 nya bostäder till 2030 enligt konceptet promenadstaden, som handlar om att planera staden på ett hållbart sätt så att man i första hand kan gå, cykla och åka kollektivt inom staden till exempel till jobbet.

Därmed kan vi konstatera att Stockholms stad under alliansstyret arbetar med klimatfrågan både på kort sikt och på lång sikt. Vi gör det systematiskt, realistiskt och samtidigt ambitiöst.

Den här färdplanen har tagits fram av miljö- och hälsoskyddsnämnden och förstås av miljöförvaltningen. Vi har haft det på bred remiss, och det är dessutom en remiss som har föranlett vissa justeringar. Jag tycker att det är viktigt att sådant här dokument är förankrat i hela staden, och därför har vi haft processer med såväl

näringsliv som skolelever och ungdomar. Jag skulle vilja passa på att tacka alla inblandade i staden och på andra håll som har gjort ett mycket bra jobb med att vara med och ta fram den här färdplanen.

Nu kommer vägen framåt att se ut som så att färdplanen kommer att innebära en kontrollstation året före varje miljöprogramsperiod, och inför varannan miljöprogramsperiod kommer dessutom själva dokumentet att uppdateras. Miljöprogrammet och de mål som sätts upp där kommer att vara redskapet för att förverkliga stadens mål om att vara en fossilbränslefri stad senast 2050. Färdplanen, med de uppdateringar som kommer att göras, kommer att vara det som leder miljöprogrammet på rätt väg.

Med de orden yrkar jag bifall till förslaget från kommunstyrelsen till färdplanen.

Anförande nr 102

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Vilken är vår tids ödesfråga? Jag tror att alla skulle svara: Klimatfrågan. Hur hanterar vi det faktum att om ingenting drastiskt görs stiger temperaturen till okontrollerbara nivåer? Klimatförändringarna rusar. Jordar, regioner blir obeboeliga. Länder översvämmas eller torkas ut. Svår svält och befolkningsomflyttningar är vad som väntar.

Vi har ett ansvar *nu*. FN:s klimatpanel, IPCC, slår fast att vi är på väg mot en fyragradig temperaturökning vid slutet av seklet. Det här är en katastrof. Men än finns det möjlighet att hindra den här utvecklingen. Med drastiska åtgärder kan vi klara tvågradersmålet. Vi måste drastiskt minska de globala utsläppen av koldioxid. Men vi behöver agera *nu*.

Ur det här perspektivet är färdplan för ett fossilbränsleoberoende Stockholm ett steg i rätt riktning. Vi måste samla oss och ta vårt ansvar för de globala utsläppen. Vi måste ta de möjligheter som står till buds här och nu för att rädda oss från skenande temperaturer. Därför är det angeläget att vi påbörjar arbetet nu och inte skjuter det framför oss.

2050 heter det – fossilbränslefritt 2050. Det är långt fram, det är ett halvt sekel. Det enda vi vet är att det är ont om tid. Vi måste lägga ribban högre. 2050 duger inte. Än mindre duger att planen saknar tydliga mål och tydliga återkommande avstämningspunkter. Om vi ska ta vårt ansvar för klimatfrågan kan det inte stå: verka för vart och vartannat mål, verka för. Det borde stå: uppnå.

För det första: Det måste helt enkelt till hårdare krav och hårdare styrning. Först och främst är 2050 på tok för långt fram. Vi riskerar att gå vilse. Vi måste ha tydliga, konkreta och näraliggande mål som inte försvinner i diffust 2050. Vi måste bygga ut kollektivtrafiken nu, vi måste fasa ut kolet i Värtan nu. Vi måste se till att biltrafiken minskar kraftigt.

Nu måste vi göra allt detta.

För det andra: Det behövs bindande åtgärder och datum som redan nu arbetas in i styrdokument som styr stadens nämnder och bolag.

För det tredje: Det räcker inte med att skapa ett dokument, en färdplan. Vi måste lyfta frågan till rätt nivå. Vi måste göra stadens högsta nämnd till ansvarig. Under kommunstyrelsen ska en speciell klimatenhet läggas, det är vårt mål i den här frågan. Det är därifrån vi kan se hela staden och arbeta samfällt mot målet om ett fossilbränslefritt Stockholm 2050. Vi har ett ansvar, och de ska vi ta.

Bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 103

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Tack, Daniel, för att ni så långt ni kan som oppositionsparti ändå uttrycker något slags uppskattning för det här dokumentet och vill arbeta med det även om ni har lite andra synpunkter och vill göra om tidsagendan.

Jag hörde några saker i ditt anförande, Daniel, som jag inte kände att jag bara kunde låta gå förbi. Det är bland annat att du sade att det saknas avstämningspunkter. Vi har ansträngt ganska ordentligt för att hitta ett bra sätt att arbeta med det här dokumentet i stadens ordinarie verksamhet. Min tro är att klimatpolitiken måste genomsyra allting vi gör i staden. Miljöprogrammet är det stora styrdokument vi har när det gäller miljöfrågor. Därför är min tanke att miljöprogrammet ska få lite mer stuns när det gäller klimatfrågorna. Det ska uttryckas hårt utsatta mål och handlingsplaner i miljöprogrammet. Därför ska man göra en avstämning inför varje miljöprogramsperiod, vilket i praktiken blir vart fjärde år. Sedan blir det dessutom en uppdatering av själva färdplansdokumentet vart åttonde år.

Anförande nr 104

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Du pratade tidigare, Per, om att det vid revideringar ska tillkomma nya saker, bland annat en sak som ni redan har lagt till i texten i alla fall. Det är bara det att skrivningen är så kryptisk med det här med vart fjärde år. Man undrar vad det är för någonting. Det är en kontrollstation som på något vis finns inbakad i texten. Möjligtvis blir det ett slags genomlysning.

Det intressanta är att det står att färdplanen vidare ses över och uppdateras inför revidering av vartannat miljöprogram, alltså vart åttonde år. Det handlar om 36 år. Det betyder att det är tre fyra gånger som det ska uppdateras. Det är för få gånger. Vi måste göra det varenda mandatperiod och gå igenom planen, annars kommer det inte att fungera.

Anförande nr 105

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Först och främst vill jag rätta Daniel Helldén och säga att det inte är ett halvsekel till 2050. Det är en tredjedels sekel. Jag tycker inte att man ska överdriva utan använda rätt siffror.

Daniel säger att vi måste handla *nu* och att det är för långt att vänta till 2050. Men vi ska inte vänta med att handla till 2050, utan vi handlar nu. Det är det vi gör. Vi bygger ut bland annat kollektivtrafiken. Det är det som sker med tunnelbana, tvärbana, spårväg och busstrafik. Vi bygger cykelbanor i en rasande takt och energieffektiviserar våra bostadsbestånd etcetera. Vi gör det nu.

Men bara för att vi gör det nu blir inte Stockholm fossilbränslefritt nu, utan det dröjer ett tag. Därför måste vi ha en realistisk målsättning för miljöarbetet för att det ska kännas meningsfullt att jobba framåt. Då tror jag att 2050 är ett realistiskt mål, och också det är ett jättetufft mål.

Anförande nr 106

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det är rätt att det inte är 50 år, men det hamnar mitt i seklet. Det är 50 kvar till fyragradersmålet, som vi inte vill ha.

Ja, det görs vissa saker, men det måste göras otroligt mycket mer. Det man ser i dokumentet är att man ska verka för det ena och det andra. Man ska verka för saker, och så står det lite vagt att det ska vara genomfört någon gång. Det går inte riktigt att utläsa. Vi måste ha tydlighet. Vi måste kunna utläsa inför varje mandatperiod vad som kommer att göras och vad som måste göras under varje mandatperiod. Det ska alla förvaltningar och andra arbeta för. Det går inte att utläsa i dokumentet, och det tycker jag är ett stort problem.

Det står att Stockholm ska vara fossilbränslefritt 2050. Det finns ett stort projekt som nämns en gång i dokumentet, och det är Förbifart Stockholm, under ordet entreprenadmaskiner. Det står att de kommer att släppa ut koldioxid när man bygger Förbifarten. Bara det säger att man har missat en stor sak. Man bygger en jättelik motorväg och påstår att vi ska bli fossilbränslefria. Det kommer inte att funka. Jag förstår inte riktigt.

Anförande nr 107

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Ordförande, fullmäktige, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen i borgarrådsberedningen.

Det finns en stor samsyn om det här dokumentet. Det är bra att borgarna har lyssnat på oss till exempel när det gäller utbyggnaden av tunnelbanan. Vi behöver samsyn på det här området, för det är långa ledtider. Ju mer av samsyn, desto bättre.

Som sagt är det ett viktigt dokument, det gäller att göra Stockholm fossilbränslefritt, vilket är en gigantisk utmaning, oavsett vilken sluttid vi bestämmer oss för. Vi vet att vi fortfarande är alltför beroende av olja på alltför många områden, och mycket återstår, inte minst på transportområdet. Att göra oss av med fossilbränsleberoendet kommer att kräva stora investeringar i nya framåtriktade lösningar. Vi behöver införa ny teknik. Vi behöver producera mer förnybar energi, också fastighetsnära. Vi behöver få ned energiförbrukningen, och vi behöver bygga bättre. Vi behöver ersätta diesel med ren el och förnybara bränslen, och vi måste investera än mer i spårbunden trafik.

Alla de här uppgifterna måste göras, och det är ett svårt arbete som måste utföras. Men när det görs, och vi gör det först, kommer det att generera jobb, arbetstillfällen och nya företag. Vi vet att världens städer behöver ställas om. Går Stockholm före kommer vi att få erfarenheter och lärdomar som vi kan kommersialisera.

Vår socialdemokratiska vision är att nya starka företag inom klimatomställningens område kommer att generera jobb och exportintäkter i Stockholm. Stockholm ska vara ledande i omställningen, och vi ska bidra till att skapa jobb i Stockholm.

Färdplanen är bra, och det ger en bakgrundsbild av vad som behövs i handling, konkreta åtgärder och beslut. Vi vill att en konkret åtgärdsplan utarbetas så att det inte stannar vid bara bedömningar och ord. Det behövs tydliga krav och formuleringar på åtgärder och insatser av andra aktörer som staten och landstingen. För att få alla förvaltningar att dra åt samma håll och att få en samlad relation till andra aktörer på området som stat, regering och landsting vill vi inrätta en särskild task force som ligger direkt under Stadshusets centrala ledning och som ska driva och samordna klimatarbetet i Stockholm.

Men det finns någonting som bekymmer mig, om vi ska sätta Stockholm i fronten i världen på det här området, och det är att vi har satt slutåret till 2050. Där vi delar ambitionen med städer som Jonas Nilsson räknade upp – Norrköping, Västerås och andra. Vi har inte högre ambitioner än Ödeshög och Skurup. Det är inte bra.

Anförande nr 108

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Färdplanen för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 är ett dokument som berör oss alla. Som grön liberal är jag mycket stolt över att staden nu har en ambitiös färdplan och ett program för hur vi ska kunna arbeta med miljöfrågor i alla stadens förvaltningar.

Nyckeln till ett långsiktigt och hållbart miljöarbete är att vi använder miljön som drivkraft för tillväxt och innovation, inte som ett slags regelverk som hämmar utvecklingen. Tillväxt och innovation driver miljöarbetet. Där kan Stockholm aktivt driva fram framtidens lösningar för miljöteknik, för hållbara transportlösningar, för moderna sätt att arbeta och bra sätt att bygga en tät och effektiv stad.

Med färdplanen som verktyg kan Stockholm också fortsätta att vara det föredöme för miljöarbete i hela världen som vi faktiskt är i dag. Det är ingen slump att Stockholm blev utsedd till Europas första miljöhuvudstad år 2010 av EU-kommissionen eller att Stockholm nyligen blev utsedd till Sveriges klimatstad 2014 av WWF, som Per Ankersjö nämnde.

Stockholm ska bygga vidare på detta. Vi har ett framgångsrikt arbete. Vi har en stark bas att stå på, och vi kan få en roll i världen som ett internationellt kunskapsnav för forskning, utveckling och innovation på miljöområdet. Här kan vi jobba vidare med den styrka vi redan har kring miljöteknik, nya och banbrytande lösningar som ger oss svaren på framtidens utmaningar. Vi måste också jobba med den politiska mognad som behövs i alla stadens förvaltningar. Det är vi som ledamöter i stadens nämnder och styrelser som måste utföra det.

Miljöarbetet pågår inte bara på miljöförvaltningen, som jag hoppas att alla känner till. Det är någonting som vi når bara om vi ambitiöst arbetar i alla stadens förvaltningar för att kunna nå målen och realisera det här i vår vardag.

Socialdemokraternas representant före mig på talarlistan var mer intresserad av task forces och tror att arbetet på miljöområdet görs på stadsledningskontoret. Det tror

inte vi i Folkpartiet eller i Alliansen. Arbetet görs bäst nära verksamheten, i den verksamhet som äger behoven och äger problemen. Det är där ute det här ska utföras. Det är därför färdplanen nu ger den kunskapskälla och den konkreta vägledning som vi behöver ute i staden för att realisera planen. Nu ser jag fram emot att göra just det.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 109

Stefan Nilsson (MP): Daniel pratade om att driva på när det gäller omställningen och att Stockholm bör ha en sådan roll och att vi måste jobba i alla förvaltningar och bolag. Det är vi helt överens om. Vi kan som aktör investera i alternativ energi, exempelvis investera i solceller som ni till vis del har gjort genom Järvalyftet, som är ett bra projekt. Men vi anser att man kan tiodubbla det flera gånger om.

Vi har föreslagit att en miljon kvadratmeter med solceller ska anläggas fram till 2020 i Stockholm genom att använda våra egna bolag och förvaltningar. Hur ser du på en storsatsning på solceller i Stockholm, Daniel? Är ni för det, eller vill ni gå väldigt långsamt fram?

Anförande nr 110

Daniel Forslund (FP): Nej, vi vill inte gå långsamt fram, inte väldigt långsamt heller, utan vi vill gå snabbt fram. Jag tror absolut att vi kan arbeta mycket mer offensivt med stadens kommunala bolag, med fastighetskontoret och använda upphandlingar till exempel så att vi kan bygga in klimatsmarta lösningar, såsom solceller eller andra lösningar, för att skapa alltifrån passivhus till hus som kan producera egen energi. Det går att lösa på smarta sätt i dag. Jag tror att vi kan göra det ännu mer med lärdom från pilotprojekt som har gjorts på Järva.

Jag tror att staden kan bli bättre på att ta fram ännu mer effektiva alternativ, exempelvis solceller. Det kanske inte är den enda lösningen. Vi kan innovationsupphandla den typen av energilösningar när staden bygger nytt, både när det gäller förvaltningshus som Tekniska nämndhuset och när det gäller allmännyttan.

Jag tror att det finns stora möjligheter att gå framåt mycket snabbt.

Anförande nr 111

Jonas Nilsson (M): Fru ordförande! Jag brukar gå upp i energidebatten och berätta hur lite klimatgaser som var och en i Stockholm släpper ut i jämförelse med vad var och en gör i exempelvis Göteborg och Malmö. Varje göteborgare släpper ut någonstans mellan 60 och 70 procent mer än stockholmare släpper ut. Varje Malmöbo släpper ut mer än dubbelt så mycket som stockholmare släpper ut.

Det finns självklart förklaringar till detta. Det beror inte uteslutande på att Socialdemokraterna historiskt har styrt i de här städerna, också tillsammans med Miljöpartiet. Jag skulle aldrig komma på att säga något sådant. Malmö och Göteborg har en näringslivsstruktur som är koldioxidtung, och det är förklaringen.

Samtidigt har Stockholm senast på 90-talet varit på nivåer fullt i klass med exempelvis Göteborg, inte som Malmö. Man har varit uppe i nivåer som Göteborg

har i dag. Sedan tidigt 90-tal har vi reducerat klimatgasutsläppen samtidigt som vår tillväxt faktiskt har ökat mellan 40 och 50 procent. Det visar att man kan ha en tillväxtvänlig uppvärmning, energiproduktion och transporter, såväl persontransporter som godstransporter och samtidigt reducera växthusgaser. Det handlar som vanligt om att göra rätt och göra det metodiskt och systematiskt. Det har man inte klarat lika bra i Göteborg och Malmö som vi har klarat här i Stockholm historiskt sett.

Stockholm är på rätt väg även om vi inte är framme än. Vi har en jättelång väg kvar, som tidigare debattörer har sagt. Men nu tar vi nästa steg. I kväll kommer vi att anta färdplanen för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050. Det gör vi för att minska växthusgaserna. Det är kanske den största utmaning som vi framför oss, oavsett var vi verkar i samhället.

Färdplanen står inte, vill jag understryka, för sig själv, utan färdplanen knyter an och i många fall integrerar andra av stadens styrdokument. Miljöprogrammet 2015 och åtgärdsplan för klimat och energi, Stockholms översiktsplan, promenadstaden, framkomlighetsstrategin, även Vision 2030 och energiplanen. Det är tunga underlag för färdplan 2050, precis som Daniel Forslund sade. Det är inte tillsynsmyndigheten miljö- och hälsoskyddsnämnden som ska genomföra det här, utan det gör alla nämnderna.

Det är det vi gör. Vi identifierar de områden som kan ge mest i form av reduktion av klimatgaser, och det är dem vi inriktar oss på. Det handlar om energiproduktion, kyla, varmvatten, energianvändning, gasanvändning och transporter naturligtvis.

Slutsatserna i färdplanen är att vi står inför en enorm utmaning som inte bör underskattas. Slutsatsen är också att det är fullt möjligt att uppnå målet. Det är det historiska, nuvarande och kommande arbete som bör uppmärksammas. Därför fick Stockholm utmärkelsen Årets klimatstad 2014.

Anförande nr 112

Stefan Nilsson (MP): Jag berättade tidigare att vi vill satsa på sol men också på vind. Både sol och vind är ju framtidens energikällor, kanske de två viktigaste när det gäller elektricitet. Vi har lagt fram förslag om det. Solsatsningen nämnde jag tidigare, en miljon kvadratmeter solceller till 2020, vilket skulle kunna försörja en femtedel av Stockholms organisationers elbehov. Även när det gäller vindkraft finns det jättegod möjligheter för en kommun att göra skillnad. Det finns många kommuner som köper vindkraftsandelar och har egna vindkraftverk. Vi vill att hälften av Stockholms elkonsumtion ska komma från egenägda vindkraftverk.

Vad jag förstår är ni negativa till den idén. Kan du förklara varför?

Anförande nr 113

Jonas Nilsson (M): Vad vi försöker göra är att inrikta oss på de områden som kan ge mest effekt, där vi har mest att vinna. Sedan koncentrerar vi oss på det. Det handlar om att vi försöker göra det som är lönsamt. Ditt solexempel, Stefan, är väldigt illustrativt. Man har kanske halverat kostnaden för solceller de senaste tre åren i och med Kinamarknaden. Hade man haft ett projekt som vi nu har med Järva som är Nordeuropas största solcellssatsning – Järva är Sveriges soltätaste stadsdel –

för bara några år sedan hade man haft stora förluster. Du talar om att man kan tiodubbla eller hundradubbla effekten. Då hade man tiodubblat och hundradubblat förlusterna. Det hade inte varit så roligt. Det hade varit Järvafältets Bai Bang.

Nu gör vi vinst. Om man nu hundradubblar så hundradubblar man vinsten. Det blir mycket kraftfullt.

Anförande nr 114

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Jag tror, Jonas, att du och jag har pratat om det här förut, nämligen om Göteborg och Malmö som ni tycks återkomma till allt oftare. Du har alldeles rätt i att vi är bättre än Göteborg och Malmö beträffande våra utsläpp av klimatgaser, och det ska vi vara glada för. Men det är vi för att vi har tagit ansvar allihop. Det är tack vare vår kollektivtrafik och fjärrvärme som vi har byggt ut under väldigt lång tid. Det här har vi som sagt gjort tillsammans, och jag tycker att vi kan glädja oss åt det lika mycket tillsammans.

Det kom en rapport från SEI enligt vilken Stockholm var värst, men det stämmer nog inte. Miljöförvaltningen har visat siffror som tyder på att vi ligger ganska normalt till i landet. Vi är inte bäst men inte heller sämst.

Att Göteborg ligger så illa till beror på Volvo, och det kan vi inte annat än beklaga. De borde ha satsat på andra bilar för väldigt länge sedan och styrt om staden på ett annat sätt. Men vi släpper ut en massa koldioxid utanför vår kommun, där minskar det inte.

Anförande nr 115

Jonas Nilsson (M): Jag håller helt med dig, Stellan. Det är därför jag tar upp det andra som vi gör. Färdplanen är inte det som ska rädda Stockholm, utan det gör vi tillsammans med hjälp av miljöprogrammet och åtgärdsprogrammet för klimat och energi, Stockholms översiktsplan, promenadstaden, vår cykelmiljard och inte minst, och där är vi helt överens, tunnelbanebeslutet som vi har fattat mellan kommun, stat och landsting och de fyra berörda kommunerna. Det är ett unikt kraftfullt beslut som är taget under året. Det ska vi vara hemskt glada för. Det är fantastiskt bra.

Anförande nr 116

Mikael Magnusson (S): Jag säger som Stellan att när det gäller koldioxidutsläpp per capita är Malmö inte bäst. Jag hävdar inte att Malmö är bäst i allting. Jag har en kamrat här som sitter här som anser att jag sagt det. Men så är det inte. Jag pratar inte fotboll, utan nu pratar vi koldioxidutsläpp, och där ligger Malmö efter.

Jag måste säga att det som är oroande är dock den bild på s. 267 som visar att sedan 2007 ligger utsläppen per capita och hackar. Det blir inte bättre, och det är inte en bra utveckling. Vi måste skärpa oss om vi ska bli en världsledande stad på det här området.

Det hör till vanligheterna att Jonas, åtminstone indirekt, hyllar storskaliga kollektiva lösningar som fjärrvärme och kollektivtrafik.

Anförande nr 117

J o n a s N i l s s o n (M): Mikael har helt rätt att ju lägre ned man kommer i utsläppsnivåerna, desto svårare blir det. Jag brukar jämföra det med att träna. Att komma under 60 minuter på milen är inte så svårt om man tränar lite. Att komma under 50 minuter börjar det bli riktigt jobbigt. Då måste du lägga in intervaller och långdistanser. Att komma under 40 minuter är nästan omöjligt i alla fall i min ålder. För varje tiondel du ska ta när du kommit så långt ned blir det svårare.

Det gäller även här. Det är därför vi lägger fram en så kraftfull färdplan som vi gör, inklusive alla andra program som vi presenterat under mandatperioden.

Anförande nr 118

S t e l l a n H a m r i n (V): Fru ordförande! Det här förslaget till färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 är på många sätt, tycker vi, ett bra initiativ och en bra produkt. Det kommer nog att bli Per Ankersjös viktigaste insats under mandatperioden, tror jag. Det är precis den typen av insatser som behövs för att nå konkreta och långsiktiga resultat i det verkliga livet och i det arbete där planen nu måste konkretiseras framöver. Sådana här utredningar och förslag behövs inom andra politikområden i staden också.

Med detta sagt kan det konstateras att i den svåraste delen, nämligen trafiken, behövs en fullständig plan för övergång från biltrafik till kollektivtrafik. Tidpunkten 2050 är, som Daniel sade, för avlägset, och det behövs tydliga delmål. Det är i de frågorna som vi tycker att planen brister.

Miljöförvaltningen sade när vi pratade om detta att man förutsätter att både Förbifarten fanns kvar och att det i princip var oförändrad biltrafik. Det menar vi är fel. Förvaltningen föreslår en fördubbling av kollektivtrafiken. Det räcker inte, menar vi, och menar att det krävs en tredubbling.

Ett allvarligt fel är att det går för långsamt fram för vår del, men det gläder oss att alla nödvändiga åtgärder enligt planen vidtas före 2030, som är vårt mål. Det visar att våra ambitioner är möjliga att nå med en hårdare satsning under den tid som är kvar. Vårt mål kräver betydligt snabbare åtgärder och tidsmässigt satta mål, och det kommer vi att förverkliga om vi får makten.

Vårt levnadssätt innebär inte bara utsläpp i Stockholm utan också utsläpp i världen i övrigt. Det har förhoppningsvis också Reinfeldt tvingats lära sig. Alliansens förhoppning att kapitalismen kan kombinera materiell tillväxt med minskad klimatpåverkan är falsk. Utsläppen minskar i Stockholm, för vi flyttar dem till andra länder. Vi flyttar dem till Ekerö i och med Förbifarten.

Det är viktigt att veta vad vi släpper ut i Stockholm och se till att de utsläppen upphör. Vi tycker att det är viktigt att mäta båda delarna. För stadens del måste vi inrätta en central funktion direkt under kommunstyrelsen för att ta bort utsläppen av växthusgaser och anpassa staden till de nya förhållanden som kommer att råda. Vi måste i hela staden gå i samma takt och se till att övergången från biltrafik till fossilfri kollektivtrafik samordnas, att allt nybyggande samordnas med klimatanpassning och att alla renoveringar sker på ett optimalt sätt.

Nu råder det stora brister i de här avseendena. Man satsar på kollektivtrafiken för att minska bilismen, men samtidigt vill man bygga Förbifarten som gör att trafiken ökar. Man bygger med en kajhöjd på ett ställe och en annan kajhöjd på ett annat ställe.

En central grupp direkt under stadens ledning med externa och oberoende objektiva experter behövs verkligen, och det kommer vi att satsa på.

Anförande nr 119

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Tack, Stellan, för dina inledningsvis vänliga ord om planen och arbetet. Det sprids en bild av att vi inte arbetar för att bryta ned målen och att vi inte har kontrollstationer längs vägen. Då skulle jag vilja råda att läsa i beslutsklämman. Det är den absolut tydligaste och starkaste delen av detta dokument, att-satserna. Där står beskrivet hur vi ska arbeta inför varje nytt miljöprogram. Miljöprogrammen är vårt skarpa beslutsdokument som går in i stadens integrerade ledningssystem och som innebär att alla nämnder och bolag ska anpassa sig efter programmet.

Det tror jag är rätt sätt att arbeta på. Vi gör en avstämning. Det är en ganska stor operation som inte bara handlar om klimatpolitiken, utan också om andra politikområden, inför varje miljöprogramsperiod. Det jobbar miljöförvaltningen ett helt år med, så det är inte fy skam.

Nu hinner jag inte prata om olika klimatismätningar, men jag tänker återkomma senare i debatten. Det är en viktig fråga som vi i miljö- och hälsoskyddsnämnden faktiskt penetrerade häromdagen. Det finns mycket att säga om det, men det får jag ta senare.

Anförande nr 120

S t e l l a n H a m r i n (V): Det är bra att avstämningarna finns, men då måste det kompletteras med tydliga delmål av den typ som vi hade när det gäller de nationella miljömålen och som tyvärr regeringen har plockat bort och inte riktigt ersatt med saker på samma nivå. Vi behöver ha något liknande system för staden, där vi på varje delområde sätter upp ett tidschema och definierar väldigt tydliga delmål.

Det är en bra ansats, och vi hoppas att vi kan komplettera den.

Jag stöder Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 121

K a t a r i n a L u h r (MP): Fru ordförande! Ärendet om färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm är ett så stort och viktigt ärende att man som miljöpartist blir lite all over the place. Man vet riktigt inte var man ska börja eller sluta.

Vi kan väl börja med att tänka på att världens städer bara täcker 2 procent av världens ytor men står för ca 70 procent av alla koldioxidutsläpp. Stockholm som stad har i förhållande till många andra städer relativt låga växthusgasutsläpp men fortfarande alldeles för stora utsläpp för att det ska vara hållbart i längden. Därför måste vi agera precis som alla andra städer som släpper ut mer koldioxid än vad som är hållbart.

Vi, precis som alla andra, har en skyldighet att nå och hålla fast vid en hållbar utsläppsnivå. Men vi har också en väldigt stor potential för att få bort direkta utsläpp.

Det visar färdplanen väldigt tydligt. Det är bra, för vi har en skyldighet att få ned våra utsläpp så snabbt som möjligt för att i största möjliga mån förhindra den klimatförändring som vi är på väg mot. Ju mer vi släpper ut i dag, desto mindre utrymme får vi i framtiden. Och vi tycker att slutdatumet 2050 ligger för långt bort. Det är 36 år dit. Vi bör ligga nära nollutsläpp långt före 2050.

För att kunna nå målet före 2050 krävs en mycket skarpare styrning än i dag och en mycket högre prioritering av klimatfrågan. Vi vill, som vi redan sagt, införa en central funktion direkt under stadens styrelse som ser till att arbetet utförs på alla nivåer. Vi vill även att alla delar av staden ska få tydliga mål, riktlinjer och verktyg för att kunna arbeta aktivt med sina områden. Till exempel har vi skrivit att alla stadsdelsnämnder ska få egna klimatmål att arbeta med, men den centrala funktionen i staden hjälper till att ta fram planen för hur målen ska kunna nås.

Enligt förslaget ska färdplanen följas upp och revideras vart åttonde år. Det tycker vi är för sällan. Om vi ska kunna hålla takten i stadens klimatarbete måste vi styra upp det. Vi måste göra det minst vart fjärde år. Vi tycker inte heller att man ska vänta med att påbörja åtgärderna. Punkter som transportåtgärder, till exempel samlastning av leveranser, ska inte beslutas om förrän om några år. Det tycker vi är för långt fram. Vi tycker att beslut ska fattas redan nu.

Energianvändningen i nybyggda hus ska ned till 30 kilowattimmar per kvadratmeter till 2028. Innan dess ska vi i staden bygga minst 120 000 bostäder med mycket bättre energianvändning än vad vi kan bygga med i dag.

Det fina med färdplanen är att den visar hur vi måste göra. Det dåliga med färdplanen är att den med dessa förutsättningar inte kommer att kunna användas på bästa sätt. Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 122

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det känns om att jag snart har debatterat med halva miljöpartibänken, det är jätteroligt. Det är kul att få debatt om den här frågan då det är ett viktigt dokument vi kommer att anta i kväll. Det tycker jag är toppen.

Vi har fått flera gånger frågor om styrningen. Oppositionen föreslår nya kanslier och avdelningar, och jag kan ha viss respekt för det. Jag vet att staden London tidvis har arbetat så, och jag har sneglat på det genom åren. Men jag tycker att sättet staden styr på är ganska vettigt. Vi har stadsledningskontoret, som ni ibland har tyckt är för stor, som styr staden i helhet. Jag tycker att klimatfrågan ska in överallt i hela staden. Därför finns det en vettig funktion i att SLK styr denna bland andra frågor, på kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens uppdrag såklart.

Sedan har vi våra experter på miljö- och hälsoskyddsnämnden och förvaltningen. Jag tycker att det är lite trist att man kanske inte känner förtroende för dem som arbetar där. Staden använder de här experterna på ett väldigt bra sätt i dag, tillsammans med SLK. De gör ett jättebra jobb för att se till att det här funkar, och det tror jag att de kommer att göra även i fortsättningen.

Anförande nr 123

K a t a r i n a L u h r (MP): Vi känner ett mycket stort förtroende för miljö- och hälsoskyddsnämnden såklart, och vi tycker att de gör ett toppjobb. Men klimatfrågan är oerhört viktig, och den måste verkligen genomsyra allt vi gör. Det får man nästan se som en budgetprocess, att man följer upp det varje år för att se om vi klarar det eller om vi måste styra om eller lägga om. Vi får inte misslyckas. Det är så vi tänker, och det är jätteviktigt för oss.

Anförande nr 124

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att det är en fascinerande debatt. Det låter som om inte stockholmarna finns över huvud taget. Det diskuteras om att staden ska göra si och så, vi måste gå mycket snabbare fram och det tar alldeles för lång tid att hålla på till 2050.

Men det finns faktiskt några som ska betala för den här omställningen, och det vore lite intressant att höra vad Miljöpartiet tycker i den delen. Det är många stockholmare som använder sig av bilar i dagens läge och som måste byta ut sina bilar. Det är många som behöver göra andra typer av förändringar för att man ska kunna nå målet mycket snabbare. Vem ska betala det? Det skulle jag vilja veta.

Anförande nr 125

K a t a r i n a L u h r (MP): En klimatförändring kommer att leda till jättedyra omställningsprocesser i Stockholm. Det kommer att bli översvämningar. Vi kommer att behöva bygga upp nya system, vi kanske kommer att behöva flytta hus. Vi kommer att behöva bygga nya avtappningsanläggningar, och det kommer att bekostas med skattebetalarnas pengar. Vi tycker att det är självklart att man gör insatser *nu*.

Anförande nr 126

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag vill kort och gott yrka bifall från Kristdemokraternas sida till förslaget till färdplanen för ett fossilbränslefritt Stockholm.

Jag tycker att det känns väldigt bra att vi har ett bra alliansstyre här i kommunen som driver miljöarbetet framåt, att vi genom olika planer och program har en tydlig strategi för hur miljön ska förbättras och hur utsläppen i staden ska minskas. Detta är den viktigaste miljöpolitiska frågan – utsläppen från fossila bränslen – såväl lokalt om globalt. Ibland blandar vi i debatten ihop energianvändning med utsläpp från fossilbränslen, vilket jag tycker är väldigt olyckligt. Därför är det bra att den här planen riktar in sig på det som är det stora hotet mot klimatet, nämligen användningen av fossilbränslen.

Det är bra att vi här i Stockholm kan staka ut vad vi kan göra för att bli en fossilbränslefri stad 2050. Samtidigt ska vi erkänna att globalt sett innebär inte detta särskilt mycket. Därför är det jätteviktigt att vi på nationell nivå fortsätter att arbeta gentemot de stora utsläppsbovarna för att vi globalt sett ska få se minskade utsläpp.

Vi i Stockholm ska göra allt vi kan, och det tycker jag att det här styret, alliansstyret, visar. Jag yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 127

J a k o b D a l u n d e (MP): Fru ordförande! Jag kan sluta om jag vill, jag lovar. Men det är så bekvämt att åka bil. Det är så smidigt med en citynära flygplats för inrikesflyget, och det är så billigt att elda med kol.

Så kunde det länge låta med vårt fossilbränsleberoende. I dag låter det visserligen lite bättre. Jag kan sluta om jag vill, ja, i alla fall om 36 år.

I höstas deltog jag i FN:s klimattoppmöte i Warszawa. Det var en deprimerande tillställning där våra världsledare tävlade i att komma undan och skjuta ansvaret på varandra och på kommande generationer. Men det fanns en ljusglimt. Det var att FN:s klimatpanel IPCC släppte en ny rapport om förutsättningarna för att faktiskt nå tvågradersmålet. Man slog fast: Ja, det går fortfarande att nå tvågradersmålet, men det förutsätter substantiella utsläppsminskningar i närtid.

Rapporten problematiserar att så pass mycket av den klimatpolitiska diskussionen utgår från just siffran 2050. Den siffran är bekväm för oss som är personvalda politiker här i dag. Den låter oss skjuta alla de svåra avvägningarna på framtiden. Skulle målet ta sikte på 2030 skulle det inte funka med att bygga nya motorvägar. Det skulle inte funka att fortsätta subventionera citynära flygplatser. Det skulle inte funka att säga nej till stora satsningar på förnybar energi och energieffektivisering.

Långsiktighet i all ära, och den här färdplanen innehåller en hel del bra saker, men att sätta målet till 2050 håller helt enkelt inte. Ni säger att det inte är realistiskt att sätta upp ett mål tidigare. Men då är min fråga: Med vilken rätt spelar vi rysk roulett med våra barns framtid genom att sätta vår bekvämlighet före klimatansvaret?

Ska vi nå tvågradersmålet måste vi minska utsläppen i närtid. Därför bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 128

J o n a s N i l s s o n (M): Det är alltid roligt att höra dig, Jakob. Du kommer alltid från någon fantastisk metropol. Du har varit än här, än där runt om i hela världen. Du verkar flyga som ingen annan i den här rådssalen. Då undrar man: Kommer du direkt nedstigen från stratosfären? Själv hade jag gärna velat vara en liten fluga och lyssna på partiarrangemangen som ni har ibland med Göteborg och Malmö. När du är så uppblåst med varmluft i den här salen i Stockholm, vad säger du till dina kompisar som sköter miljöpolitiken i Malmö och Göteborg? Det skulle vara jätteintressant att höra. Jag är ingen fluga, så berätta gärna för mig.

Anförande nr 129

J a k o b D a l u n d e (MP): Olika städer har olika förutsättningar. Därför tycker jag att det är mer relevant att ställa er politik för Stockholm mot vår politik för Stockholm. Ni bygger nya motorvägar, ni subventionerar flygplatser och ni säger nej till att kraftigt satsa på förnybar energi och på energieffektivisering. Mot det står en politik som faktiskt tar ansvar och som värnar våra barns framtid och sätter klimatet främst, före den bekvämlighet ni så varmt värnar.

Anförande nr 130

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det har diskuterats många delar av färdplanen här. En del handlar om förnybar energi. Ska vi i staden arbeta mer med förnybar energi? Jo, det ska vi. Och vi gör det, men vi ska göra det ännu mer. Precis som Jonas sade håller vi på att bygga norra Europas största solcellsanläggning i Järva. Den förra Sveriges största solcellsanläggning – gissa vilka var det som byggde den? Jo, det var Stockholms Hamnar som byggde den.

Vi håller på att ta fram ett ärende som är ute på remiss i nämnderna om förnybar energi och hur staden kan fördjupa sitt engagemang i att bygga förnybar energi. Det roliga är faktiskt att när det gäller solceller är det någonting som numera går att räkna hem på flera sätt förutom när det gäller miljön, som är nog så viktigt.

Samtidigt kan jag berätta att vi samarbetar med Fortum när det gäller fjärrvärme. Nästa år invigs Sveriges första bioeldade kraftvärmeverk. När det invigs kommer man att kunna ta bort 650 000 ton CO₂-utsläpp. Det är någonting som vi kanske inte pratar så ofta om, men det är någonting som är värt att nämna.

Det har också pratats om hur vi mäter olika klimatutsläpp. Miljöförvaltningen har på goda grunder rekommenderat oss här inne att mäta de utsläpp som vi själva kan påverka. Det är det vi baserar vår politik på, och det är det jag tycker att vi ska fatta våra beslut utifrån när det handlar om klimatmål och sådant.

Med det inte sagt att andra sätt att räkna, som konsumtionsmodellen, är ointressanta. Det är de inte. De är jätteintressanta, tycker jag. Det finns alltid risk att när man mäter utsläpp och klimatgaser med konsumtionsmodellen kommer man bara att se olika skillnader på välstånd på olika håll runt om i världen. Då hamnar man i att de fattigaste länderna i världen är klimatföredömen. Jag tror att sådan information inte ger oss så mycket när det gäller klimatarbete. Men det är intressant att följa det också, särskilt med tanke på att Alliansen har en politik som innebär att vi på sikt ska kunna bli en stad som kan förena välstånd med radikalt sänkta nivåer av klimatutsläpp.

Det är därför det är intressant att bygga miljöprofilsområden. Det är därför det är så intressant att titta på ny teknik och att försöka göra som vi gjort i budgeten för 2014, att vi gett i uppdrag till Stockholm Business Region att se till att det finns ett cleantechkluster i till exempel Högdalen.

Vi arbetar med de modellerna också, och det är där som vi skiljer agnarna från vetet. Det är en sak att stå på barrikaderna med en skylt och säga: Klimatproblemen är på allvar. Det är farligt. Jag håller med om att det är farligt, men sedan går man ofta inte från ord till handling på er sida, i alla fall inte alltid. Den stora utmaningen är att kombinera det sätt vi lever på i Stockholm med klimatsmarthet. Det handlar om att bygga rätt och se till att vi har alternativa drivmedel i vår trafik. Det är det vi inriktar politiken på. Det är det jag tror att stockholmarna kommer att anse det mest effektiva sättet att arbeta på.

Anförande nr 131

S t e f a n N i l s s o n (MP): Tack, Per! Jag tycker att det kanske är bra att det är du som är miljöborgarrådet i Alliansen. Du gör så gott du kan och åstadkommer vissa

steg framåt. Jag tror att du skulle ha varit ännu beskedligare om någon annan haft den här posten i Alliansen.

Jag vill ge några utmaningar till dig. Den ena är solenergin naturligtvis. Jag vill gärna veta: Vad är din ambition när det gäller investeringar i solceller? Vi säger att en miljon kvadratmeter kan vi investera i tak i de fastigheter som Stockholm självt äger, till exempel allmännyttans bostäder och andra fastigheter.

Det andra gäller vindkraftsandelar. Våldigt många kommuner investerar i det nu. Enligt miljöförvaltningen, din egen förvaltning, kan Stockholm tjäna in ett par hundra miljoner kronor per år genom att äga vindkraftverk. Vi har föreslagit det i en motion. Vad tycker du om den motionen, Per?

Anförande nr 132

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag ska bortse från den förminskande tonen i ditt inlägg, Stefan, och tar till mig att du ger oss beröm.

När det gäller sol håller jag med dig, och vi arbetar åt det hållet. Vi bygger som sagt just nu norra Europas största solcellsanläggning i Järva. Det tycker åtminstone jag är lite imponerande, speciellt med tanke på att den förra anläggningen som vi byggde var Sveriges största. Vi gör rätt mycket och är tidigt ute, men det är klart att vi alltid kan öka hastigheten, och det ska vi göra också. Som jag sade är det ett ärende på väg. Vi ska intensifiera vårt arbete med förnybar energi.

Vi får ha respekt för att majoriteten som styr måste ta hänsyn till vissa saker. Det innebär att man inte bara kan bifalla en motion som kommer ifrån er. Du skrev motionen ungefär samtidigt som vi arbetade med ärendet. Vi arbetar för samma sak men lite mer genomgripande.

När det gäller vindkraft kan jag säga: Se på vad regeringen har gjort. Vindkraften har mångdubblats. Jag tror att det vi kan göra som stad är att vi köper grön el och hjälper utvecklingen på det sättet. Jag säger inte nej till andra lösningar. Men det här är vad vi gör, och jag tycker att även Miljöpartiet visar i sitt svar att det funkar det med.

Anförande nr 133

S t e l l a n H a m r i n (V): Satsningen på solceller är jättebra, och vi har efterlyst det länge. Men det blir svårt när regeringen lägger fram ett förslag till en lag som gör att organisationer bara får dra av el motsvarande en och en halv villa. Då blir det ingen satsning annat än vad man möjligen vill göra rent ideellt.

Ankersjö sade att utsläppen från Värtaverket minskar med 650 000 ton. Jag har inte kollat de senaste siffrorna – jag är inte riktigt inläst på siffrorna. Menar du, Per, att de totala utsläppen med det nya verket minskar med 650 000 ton? Men man fortsätter ju att elda med kol. Vi menar att det måste man sluta med oerhört snabbt. Det kan man göra inom ett par år. Jag undrar hur du ser på det.

De totala utsläppen, som du var inne på, med import och utsläpp från flyg, innebär att våra klimatutsläpp inte minskar, vilket regeringen alltid skryter med att de gör, utan de ökar fortfarande. Är du beredd att acceptera det?

Anförande nr 134

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): När det handlar om flyget handlar det också om en teknisk utveckling, att se till att vi får miljövänligt även inom flygsektorn, inte bara transporter som gå på fyra hjul. Det är en jättestor utmaning, och det kanske tar en egen debatt.

När det gäller Värtaverket tycker jag att det är väldigt tråkigt att det finns ett verk som fortfarande eldar med kol i Stockholm. Det jobbar vi med nästan varje dag. Det vi gör i Stockholm och den strategi vi har valt är att se till att försöka påverka Fortum inifrån. Det är Fortums verk, och vi kan inte påverka det utan att köpa upp hela bolaget, vilket kostar mellan 7 och 15 miljarder. Jag vill gärna se den finansieringen om man anser att vi ska avveckla det i morgon. Den strategi vi har valt är att vi försöker påverka Fortum inifrån, och det gör vi genom att bygga tillsammans med Fortum, som kommer att innebära att kolet successivt blir mindre och mindre viktigt. Det finns en plan för att fasa ut kolet. Det bioeldade kraftvärmeverket är väldigt viktigt i den planen. Det innebär att kolet hamnar längre ned i kedjan och kommer att användas mer sällan och till slut tas bort.

Anförande nr 135

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Det är väldigt viktigt att vi har bra klimat partier emellan i den här typen av frågor eftersom vi pratar om lösningar som kommer att ligga 50, 100 år eller kanske längre tid vad gäller byggnader och energilösningar. Därför är det tråkigt när du säger, Per, att det är Alliansen som kan kombinera tillväxt med att minska utsläppen. Det är fel rent historiskt. Dessutom är vi ett läge nu där vi har en väldigt låg tillväxt och där, som jag hoppas Jonas Nilsson läst, per capita-utsläppen i Stockholm inte minskar och har inte minskat på flera år. Det där var en hel blind gubbe som du inte borde ha tagit upp.

Sedan vill jag fråga två saker. Är du nöjd med vad regeringen gör? Inom många av de här områdena bromsar regeringen. Stellan tog upp egenproduktion av el till exempel där regeringen igen sätter fälleben för oss.

Anförande nr 136

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): För att börja med slutet: Regeringen har sett till att vindkraften till exempel mångdubblats. Det har hänt otroligt mycket när det handlar om förnybar energi de två senaste mandatperioderna. Där kan du se bra exempel på hur man arbetar med den frågan, som också innebär att när vi köper grön el betyder det någonting.

Man kan ha saker som man tycker är väldigt bra och saker som är mindre bra med en regering, det vet du också, när man företräder en storstad som Stockholm. Men på det hela taget är det bra och bättre än vad jag tror att alternativet hade inneburit.

Jag ber om ursäkt om jag utmålade Socialdemokraterna som ett parti som inte vill ha både ekonomisk tillväxt och minskade utsläpp samtidigt. Jag tror att ni vill det, jag hoppas att du inte kände att det var dig jag adresserade, Mikael. Men jag ser vissa svårigheter för er att göra detta om ni ska regera med era kamrater som inte vill bygga till exempel Förbifarten, som vi har varit inne på tidigare, trots att vi kan se till att vi på sikt har en helt fossilbränsleoberoende fordonsflotta. Där fick ni någonting att bita.

Anförande nr 137

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det finns verkligen en hel del saker att bita i, Per Ankersjö. Det finns en del saker att i bita i färdplanen som inte bara handlar om styrning och tidpunkter för mål, vilket är extremt viktigt. Men du nämner Förbifarten, och det är fascinerande att ni tar upp det i samband men en färdplan som beskriver hur vi ska bli av de fossila bränslena, och så bygger ni en motorväg. I texten reduceras det till en entreprenadmaskin. Det är helt absurt.

Kolet var du inne på, Per. Det är intressant att du säger att du arbetar med det. Nu presenterar du igen en siffra på vad det skulle kosta att bli av med det. Du sade också vad den byggde på, att den byggde på att vi skulle köpa upp hela Fortum, värmeverken och allt. Det är något nytt. Tidigare har vi pratat om vad det skulle kosta att fasa ut kolet. Då har du försökt att raljera med att det skulle bli extremt dyrt. Jag skulle vilja veta var du får dina andra siffror ifrån, om du har dem någonstans. Jag har lite svårt att se hur du får fram dem.

Sedan finns den intressanta frågan om Bromma flygplats. Enligt handlingarna är det så att när man hamnar på 915 meters höjd slutar man med att räkna koldioxiden som kommer från Bromma.

För att få till förändringar behövs politisk vilja och starka visioner. Därför är det lite frapperande att läsa borgarrådet Ankersjös uppgivna och viljelösa ord om just Bromma flygplats. Det är en flygplats som i färdplanen bestäms ska vara kvar efter 2050. Smaka på det, 2050! Jag citerar ur borgarrådets text. Färdplanen utgår från att flygplatsen ligger kvar även efter 2050, vilket är ett rimligt antagande – lyssna nu – eftersom det i dagsläget inte finns några beslut som tyder på någonting annat.

Inte? Det finns inte i dagsläget några beslut som tyder på någonting annat, står det.

Att driva en offensiv politik för en fossilbränslefri stad är inte att gömma sig undan i icke-beslut. Politik är vilja, och då ser man till att beslut fattas.

Anförande nr 138

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Jag fick väl något av greatest hits av miljöpartifrågor. Först om Förbifarten: Låt oss ta en diskussion om den. Man kan prata om Förbifarten på många olika sätt. När det gäller just klimatdelen har vi sagt att vi ska ha en fossiloberoende fordonsflotta. Då blir frågan, om man tror att vi kan nå dit oavsett vem som tar oss dit: Varför är ni mot Förbifart Stockholm ur klimatsynpunkt? Det är det som är relevant när vi diskuterar det här ämnet i alla fall. Det skulle jag vilja ha svar på.

Hur ska vi få hit transporter? Ska du trola hit transporterna? Transporterna går på lastbil, båt och tåg. Vi kommer att behöva lastbilar även i framtiden. Det är därför vi ska se till att de går på rätt bränslen och inte är klimatbelastande.

Så Bromma flygplats: Det korta svaret på frågan, där du har konspirationsteorier, är att miljöförvaltningen och miljö- och hälsoskyddsnämnden inte ville ha en stor diskussion om Brommas existens före eller efter 2038 då avtalet går ut, och det är det beslutet som finns i dag. Man har helt enkelt gjort ett sådant scenario. Sedan kan vi avveckla Bromma flygplats 2038. Det kanske blir lite enklare att nå dit, möjligen.

Anförande nr 139

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag citerade bara dina uppgivna ord i inledningen där du förklarade det, Per Ankersjö. Jag tycker att det är märkligt att du som borgarråd säger en sådan sak. Jag vet att du tidigare har sagt om Bromma flygfält att det ska läggas ned. Nu säger du att det inte finns några beslut. Politik är till för att fatta de beslut om behövs för att ordna stadens utveckling i rätt riktning, och det gör ni inte.

När det gäller Förbifarten var det lite graverande för något år sedan då Sten Nordin sade att den går i tunnel och inte släpper ut någon koldioxid. Det vet vi inte stämmer, och det vet Sten Nordin också, så det kanske var en felsägning. Den kommer att generera mer trafik. Det kommer att bli mer trafik efter att den är byggd, och då har vi fortfarande inte kommit i ett läge där vi har en fossiloberoende fordonsflotta. Det kommer att generera att nya bilar kommer att köpas, och det kommer att bli en extrem ökning av koldioxidutsläppen. Det vet vi. Det handlar om att vi skapar en extrem trängsel. Vi måste lägga alla pengarna på kollektivtrafiken. Det förklarar inte du.

Anförande nr 140

S t e l l a n H a m r i n (V): Färdplan 2050 tycker vi är för långt fram i tiden, det går för långsamt. Det behövs en reviderad färdplan, en plan för 2030. Den planen behöver innehålla en del som handlar om vad vi här i staden kan göra åt våra utsläpp i andra kommuner och länder. Att stoppa Förbifarten som kommer att släppa ut växthusgaser i Ekerö är en bra början. Vi måste också ändra vårt sätt att leva totalt sett. Vi måste skapa ett rättvist miljöutrymme lokalt, nationellt och globalt.

Vi är beredda att jobba för det, och det är naturligtvis ingen enkel sak. Jag tänker inte gå in på hur vi ska gå till väga; för det behövs det mycket diskussioner och planering. Men det måste ske, det är vi fullständigt övertygade om. Vi kommer att tvingas till det vare sig vi vill det eller inte.

Miljöförvaltningen har i flera rapporter visat att det finns jättestora möjligheter att producera energi lokalt. Det tycker vi man ska göra i staden, i organisationer och hos privatpersoner. Det kan ske genom bergvärme kombinerat med fossilfri el, och genom solceller på tak i hela staden. Men regeringens nya ellag gör det väldigt svårt. Man tillåter bara avdrag för en och en halv villa per organisation, och det är fullständigt åt skogen. Det måste självklart ändras i höst efter valet.

Solceller innebär en omstrukturering av stadens hela energisystem, som man måste planera. Fjärrvärmen kommer inte att behövas i nya områden, och behovet i befintliga områden kommer att minska. Jag vet att man i Fortum är oroad över det. Det är en stor omställning som kräver att staden själv kan kontrollera stadens energiproduktion. Alliansens och Socialdemokraternas utförsäljning av stadens energisystem var en katastrof som hittills kostat staden ganska många miljarder kronor. Det måste korrigeras. Vi vill inte ha några vinster i välfärden heller.

Beträffande Värtaverket: Menar du, Per, att utsläppen i Stockholm från Värtaverket minskar med 650 000 ton med ännu ett energiverk som producerar energi? Det låter mycket konstigt, och jag tror faktiskt inte på det. Jag tror att det är Fortums

beräkningar av indirekta effekter i andra länder. Det är i så fall intressant att ni här räknar in andra länder när ni inte gör i andra sammanhang.

Vi vill minska våra utsläpp av växthusgaser från 3,4 ton till 2 ton på sex år. Det gör vi genom att stoppa koleldningen i Värtaverket, den största enskilda åtgärden hittills, renovera miljonprogramområdena, skapa en bilfri innerstad och öka konsumtionen av vegetarisk mat, fisk och vilt och betande djur, höja och utvidga trängselavgifterna, satsa på cykelleder, ha en enklare och effektivare sophantering och återvinning och lägga ned Bromma flygplats och ersätta därmed flyg med snabbtåg.

Anförande nr 141

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag hoppas verkligen att stockholmarna hörde det som Stellan Hamrin just sade om vad han skulle göra under sex års tid. Det var nog de mest radikala åtstramningar som vi någonsin har hört talas om i den här salen. Vem är det som ska betala? Vad kommer det att kosta om man ska göra de förändringar på sex år som Stellan just nämnde när det gäller fjärrvärme, kollektivtrafik och energiförsörjningen över huvud taget i staden? Vilka ska betala det? Hur mycket kommer trängselavgifterna att höjas för att vi ska åstadkomma detta på sex år? Det är helt ofattbart, Stellan, skulle jag vilja säga.

Anförande nr 142

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag vet inte om det var några åtstramningar. Vi behöver leva på ett annat sätt. Det kommer att ta längre tid än sex år, och det har jag inga problem med. Men vi måste starta den processen någon gång.

Att minska utsläpp av växthusgaser i övrigt kostar i och för sig inga pengar. Det har gjorts en utredning som visar att det skapar vinster på längre sikt, så vi får allt tillbaka. Det gjordes en utredning av miljöförvaltningen av delar av de här programmen, jag minns inte exakt vad det handlade om, men det första man konstaterade var att det faktiskt var lönsamt.

Men på sikt är det naturligtvis en väldig omställning. Jag är fullständigt medveten om det och är den förste att erkänna det. Det är bara så att vi måste göra det. På Ulla låter det som om det på något sätt var förhandlingsbart, som att blir det för dyrt får vi strunta i det. Men det går inte. Då kommer vi att leva i en stad som vi inte vill leva i. Ska vi kunna leva i Stockholm i fortsättningen måste vi göra den här klimatomställningen. Annars blir situationen ohållbar, och vi måste börja nu.

Anförande nr 143

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ulla Hamilton är beredd att bränna i väg 61 miljarder på Förbifarten, så jag förstår att det är svårt för henne att tänka i termer av att man kan göra någonting.

Jag tänkte tala om ett annat problem som många har varit inne på: hur vi kan påverka. Färdplanen är ett slags à la carte-meny utan tydliga förklaringar om vad som ska göras. Där saknas en viktig ingrediens, och det är invånarnas totala klimatpåverkan.

Nu räknas bara de utsläpp som genereras inom staden. Vi ligger någonstans strax över 3,6 ton. Den största delen skapas dock utanför stadens gränser. Vi måste hitta ett

sätt att rättvist mäta alla våra utsläpp för att vi ska få veta hur vi kan minska vår totala miljöpåverkan, hur vi kan informera invånarna om deras del och hur vi kan skapa en rättvis bild av vårt ansvar. Det missas i den här menyn. Vi måste göra det, och vi kan inte göra på det sätt som är nu. Det är lite grann som att man har satt en ostkupa över staden, och ingenting utanför kupan räknas. Brödet räknas inte. Smöret hoppar vi över, för att inte tala om vinet.

Vi äter upp osten, men efteråt pratar vi inte om att det är det som är utanför kupan som vi har att ta vårt ansvar för. Det här måste vi göra någonting åt. Det som vi konsumerar tar en massa klimatresurser någon annanstans. Vi konsumerar, men det är andra människor som får bära bördan. Det är lite grann som i bostadsfrågan. Vi kritiserar Lidingö och Danderyd för att de inte tar sitt ansvar när det gäller bostadsbyggandet. Vi i Stockholm bygger, och deras överskott av barn och vuxna får därmed möjlighet att bo. Men de tar inte sin del av ansvaret för att upplåta mark för byggande. Markkoncessioner kan ske för deras del smidigt på en annan plats. Det är precis det vi sysslar med här i staden. Vi konsumerar saker som produceras någon annanstans och pratar inte om utsläppen från detta.

Det här är inte ett rättvist sätt att mäta. Vi måste se till att vi upplyser stockholmarna om vad de konsumerar. Annars blir det som att prata om det interna, som att vi har osten under glaskupan, och så får det stå för vårt klimatsamvete.

Anförande nr 144

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag förlänger debatten, men jag hör saker från talarstolen som jag tycker att vi måste diskutera.

Daniel Helldén från Miljöpartiet säger att det är andra som får bära bördan när vi konsumerar saker i Stockholm och köper det någonstans i utlandet. Vad tror du, Daniel, folk kommer att säga på strumpfabriken i Kina om vi åker dit och säger att vi inte ska köpa strumpor därifrån därför att de får bära bördan? Det här är vad frihandel handlar om.

Jag har inte sagt att vi inte ska titta på de olika siffrorna. Problemet är att det än så länge inte finns något riktigt trovärdigt sätt att göra det på. De olika metoderna för att mäta konsumtionsutsläppen spretar väldigt mycket.

I miljö- och hälsoskyddsnämnden hade vi ett seminarium i förra veckan där vi tittade på detta. Det finns ett embryo till att jobba med detta. En forskningsrapport som presenterades av Pehr Gahrton för något år sedan utgör ett inlägg. Det finns flera andra. Problemet är att det här är ingenting vi kan fatta beslut på här i salen. Däremot är det viktigt att följa detta. Det står också i mina synpunkter att vi ska göra det.

Anförande nr 145

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Problemet med att vi har en plan som säger att vi ska bli fossilbränsle fria är att det låter för bra. Det är inte sant heller, eftersom vi vet att även om man följer färdplanen till 2050, vilket är alldeles för sent, kommer vi ändå att ha extremt mycket utsläpp som hamnar någon annanstans. Vi ser inte dem, vi märker inte det i vår konsumtion.

Det är lite grann som det som Ulla Hamilton sade om att det är någon som ska betala. Ulla Hamilton vill upprätthålla allt som det är i dag och tänker inte på att det är massor med andra människor som kommer att lida mycket mer än vi någonsin kommer att lida av klimatutsläppen.

Vi kan sitta här och känna att vi gör rätt. Men vi gör inte tillräckligt eftersom ni drar gränserna vid ostkupan, och det måste vi rätta till.

Anförande nr 146

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag tänkte bara att vi skulle reda ut några saker.

Det är det här med ostkupan: Jag tyckte att jag svarade på ett väldigt bra sätt, att det inte finns något tillförlitligt sätt att räkna detta på. Det kommer säkert att komma något mer eller mindre tillförlitligt sätt att räkna det på.

Miljöförvaltningen följer detta med stort intresse. Man är med i debatten om detta. Det står dessutom i "Mina synpunkter" att vi ska ta hänsyn till den här sortens mätningar också och följa det, för det är viktig bakgrundskunskap inför de beslut vi fattar här. Men vi kan inte fatta beslut på dem, för dels är de inte tillförlitliga, dels är det inte vår rådighet här i salen att tala om vilken sorts bil familjen Svensson på Södermalm ska köpa nästa gång. Vi kan påverka det på olika sätt, men vi kan inte bestämma det i salen.

Ska man utkräva ansvar av oss här i salen ska vi också basera våra beslut och sätta målsättningar utöver det vi faktiskt kan påverka. Det är otroligt viktigt, och det är viktigt för trovärdigheten. Men därmed inte sagt att siffrorna är ointressanta. Jag har ödmjukhet inför detta och tycker att vi ska följa det, och det ska vara en av flera parametrar som ligger bakom det vi beslutar här inne. Då kanske vi kan lämna det.

Nästa sak som jag känner att vi bör reda ut är Daniel Helldéns och Miljöpartiets plan att på ett par års tid stänga ned kolkraftverket i Värtan. Vi är överens om att det inte är bra att det ligger där, men nu ligger det där, och det förser oss med värme på vintern. Den väg vi har valt i Alliansen är att tillsammans med Fortum se till att man investerar tungt i ny teknik och ett bioeldat kraftvärmeverk. Det kommer att invigas nästa år och blir Sveriges största.

Det är ett sätt att hela tiden tränga bort kolet. Tyvärr är det så att världsmarknadspri- serna gör kolet konkurrenskraftigt, så det är ett ganska hårt arbete att göra detta. Men vi gör det vi kan inom vår rådighet, och lite därtill. Vi använder vår mjuka makt. När vi fattar beslut i Fortum är det konsensus som gäller. Vi kan inte bestämma över Fortum.

Det är därför jag menar: Ska du bestämma över Fortum, Daniel Helldén, får du köpa Fortum. Det kostar massor med pengar. Sedan är nästa problem att du måste hitta något sätt att se till att det blir varmt i stugorna över nästa vinter också, vintern därpå och vintern därpå och så vidare.

Det är här jag menar att du inte riktigt har svar på frågorna. Med tanke på att du har väldigt hög svansföring när du går ut i medierna tycker jag att du är skyldig oss här i rådssalen att berätta: Vad är din plan för att göra detta omöjliga projekt?

Anförande nr 147

Borgarrådet H e l l d é n (MP): För det första är det inga problem att tala om för stockholmarna hur deras konsumtion påverkar klimatutsläppen. Det är någonting som vi bör göra. Problemet är ju att det med den här färdplanen låter som att vi kommer att klara det, men man talar inte om den riktigt stora klimatkonsumtion som vi håller på med.

När det gäller kolet i Värtan är det någonting som kan fasas ut. Det intressanta är att det i färdplanen pratas om att det i alla fall kommer att vara försvunnet år 2050. Jag tror att Fortum har sagt att man kan få bort det någonstans 2030 eller så, vilket är 16 år framåt. Under den tiden ska vi bränna billigt kol i Stockholm, och det är inte försvarbart.

Kraftverket i Värtan är den sjunde största enskilda kolkonsumenten i landet. Den har vi i Stockholm, och så pratar vi om att vi ska bli fossilbränslefria. Vi kommer nu att få den nya anläggningen KVV8, och genom att koppla ihop nätet på ett bra sätt kan man klara av det här. Jag skulle vilja höra, Ankersjö, varför detta inte skulle kunna gå.

Anförande nr 148

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag konstaterar att jag frågade borgarrådet Daniel Helldén hur han ska göra, och han säger att jag ska förklara varför det inte går. Jag tycker inte att det är riktigt trovärdigt. Punkt.

Anförande nr 149

S t e l l a n H a m r i n (V): Du hade inte tid att svara på ett par frågor från förra gången, så jag upprepar dem.

Är du beredd att nu acceptera det Fredrik Reinfeldt inte accepterade, nämligen att utsläppen från Sverige och från Stockholm har ökat med tiden och inte minskat? Det gäller alltså de totala utsläppen av det vi producerar i landet och det vi konsumerar i landet, även om det nu råkar släppas ut någon annanstans. Man blir inte av med problemen för att man flyttar en fabrik från Borås till Shanghai – det är lika stora utsläpp i alla fall.

Jag skulle också vilja veta om du verkligen menar att de totala utsläppen från Värtaverket minskar med 650 000 ton när vi bygger en helt ny, jättestor anläggning. Det låter väldigt märkligt.

Anförande nr 150

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): När det handlar om klimatutsläppen har vi nu pratat en hel del fram och tillbaka om dem. Du var också med när vi gjorde övningen med miljö- och hälsoskyddsnämnden förra veckan. Vi pratade då bland annat med en engelsk forskare som är verksam vid Stockholm Environment Institute, och vi pratade med våra experter från förvaltningen. Jag ställde frågan: Finns det någon tidsserie för hur stockholmarnas klimatpåverkan, med detta koncessionsperspektiv, har ändrats över tid? Svaret var nej. När du säger att stockholmarnas klimatpåverkan har ökat över tid kanske man kan förmoda det, men det är ingenting vi kan bevisa, åtminstone inte med den kunskap som fanns i rummet där och som var ganska omfattande. Det kan jag alltså inte säga, det du försöker lägga i min mun.

Däremot kan jag säga det som jag har sagt tidigare om detta sätt att mäta: Det är inte relevant att fatta beslut på det här i salen med den rådighet vi har som stad och kommun i dag, men det är intressant att ha med som bakgrundskunskap och bakgrundsfakta som en bland många parametrar inför att vi fattar beslut i detta rum också. Det tycker jag är en ganska ödmjuk hållning, och dessutom med respekt för den vetenskap som finns, och inte finns.

Anförande nr 151

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Först ett erkännande, Ankersjö: Du gör en del bra i den församling du befinner dig i, absolut. Men jag tror att du i hjärtat egentligen håller med mig om att ett socialdemokratiskt lett stadshus hade varit vassare på miljöområdet än ett moderat lett stadshus. Du behöver inte svara på den frågan.

Sedan undrar jag bara hur du känner det, så här oss emellan, över att Stockholm de facto inte har högre ambitioner på klimatområdet än andra svenska kommuner. Vi ska gå i mål samtidigt som Skövde, Bromölla, Staffanstorp – vi kan ta vilka kommuner som helst. Är det verkligen att vara bäst i klassen och hålla världsklass?

Jag får avsluta med att säga att ett socialdemokratiskt lett stadshus hade varit bättre. Vi hade haft högre miljöambitioner, och vi hade skapat fler jobb på miljöområdet, fler miljöföretag och större exportintäkter.

Anförande nr 152

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det märks verkligen att valåret har inletts.

Du menar att vi inte ligger i täten, utan det finns andra, små skånska kommuner som är bättre. Jag håller inte med dig där. Vi ligger i täten. Stockholm är landets tillväxtmotor. Stockholm har sedan några dagar tillbaka 900 000 invånare.

Det var precis det som Världsnaturfondens internationella jury visade på, att vi tar de åtgärder som finns runt om här och var i små kommuner, och så skalar vi upp dem till ett gigantiskt format. Det är när vi gör det som vi är det viktiga föredömet, och det är då vi gör de riktigt stora minskningarna av koldioxidutsläppen.

När vi gör det, och dessutom gör egna saker som de små skånska kommunerna inte gör, menar jag, och inte bara jag utan också den världsjury som WWF hade utsett runt om i världen för att bedöma de olika städerna: Ja, vi är absolut bäst i Sverige, och kanske är vi till och med en av de bättre i världen. Det får vi se den 29 mars.

Anförande nr 153

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag tänkte bara höra lite med Ankersjö angående färdplanen och kolet.

Du säger att man inte kan få bort kolet i Värtan med mindre än att man köper ut den finska ägardelen, det vill säga de som äger de andra 50 procenten. Det skulle då betyda, som du säger, att man behöver ha konsensus i styrelsen för att kunna utfasa kolet före 2030, eftersom det är så extremt billigt att bränna kol, till klimatets fromma.

Nu undrar jag bara, eftersom det i det nya avtalet finns en funktion om konsensus i Fortum, det vill säga att man ska vara överens. Är man inte överens ska det där skickas upp till finansborgarrådet respektive, tror jag, vd:n i Fortum som då ska sitta och medla i frågan.

Jag undrar om det har gjorts. Är det så att Fortums styrelse, det vill säga staden, har sagt att ”vi vill få bort kolet, vi gör det så fort möjligt”, och att finska Fortum är de som sitter och håller emot och bromsar hela detta arbete? Är det så att finska Fortum är en sådan miljöbov att de inte vill ta bort kolet och tillsammans med staden ta kostnaderna för detta? Det är min fråga.

Anförande nr 154

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det är ganska roligt att se de piruetter du utför för att slippa svara på frågan som jag ställde för länge sedan. Du har fortfarande inte presenterat hur du ska göra det, utan du bollar tillbaka och frågar varför det inte är möjligt att göra som du ska göra, fast du inte har berättat hur du ska göra det. Det är ganska fantastiskt.

Du frågar: Kan man inte få bort kolet utan att köpa upp Fortum? Jo, det kan man. Vi håller på att arbeta på det just nu. Det handlar om att investera i alternativ teknik, tillsammans med Fortum, och att göra det på ett vettigt sätt. Annars är det som du säger, eller snarare inte säger, att man måste köpa upp Fortum, sedan snabbavveckla och samtidigt försöka hitta på någon ny teknik som ska se till att fixa värmen för stockholmarna under nästa vinter.

Något annat sätt att göra det på ser inte jag, om man ska göra det på den korta tid som du och Miljöpartiet säger. Ska man göra det ansvarsfullt och trovärdigt gör man som vi gör: Man ser till att tillsammans med Fortum investera bort detta. Det finns en avvecklingsplan för kolet. Det hänvisas också till det i färdplanen.

Anförande nr 155

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Man behöver inte köpa upp den finska delen av Fortum för att göra det här, utan man kan komma överens med styrelsen. Då undrar jag bara om Alliansen har ställt det kravet gentemot Fortum och om man har pressat det så långt att man för den reella diskussionen. Det är det ena.

Det andra är när det gäller att fasa ut kolet, där du säger att om man inte ska frysa nästa vinter måste man lösa den frågan. Det byggs nu en bioeldad anläggning för ett par miljarder. Den är inte klar i år, och den blir väl inte klar förrän 2015. Då kommer den att vara en av de viktigaste delarna i det här pusslet. Dessutom behöver man bygga ut en del av fjärrvärmeledningarna, som är för små för att koppla ihop nätet i stort. Det är de viktiga delarna.

Sedan är det så att den här anläggningen, som bränner kolet där inne, är så praktisk och bra att man också utvinner en massa el som man kan sälja dyrt. Det vill man fortsätta med, trots att man håller på med den här verksamheten och värmer vatten med kolet. Det är billigt och bra, och därför vill man inte ta bort det.

§ 15 Strategi för miljöfordon och förnybara drivmedel – för ett fossilfritt Stockholm (utl. 2014:25)

Anförande nr 156

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Det är fantastiskt roligt med två stora miljödebatter efter varandra på samma fullmäktige – eller hur?

Stockholms stad har en lång och stolt tradition av att arbeta med införande av miljöbilar på stadens gator, och nu tänker vi fortsätta och intensifiera den traditionen. Strategin för miljöfordon och förnybara drivmedel utgår från de mål som är uppsatta i stadens miljöprogram och presenterar förslag på hur staden kan agera i sina olika roller för att dessa mål ska uppnås.

Staden arbetar redan i dag på många olika sätt för att skapa förutsättningar för miljöbilar. Till exempel äger Stockholms stad 2 procent av hela Sveriges elbilsflotta, senast vi kollade för några månader sedan. Men vi gör förstås mer än så.

Vi leder tillsammans med Vattenfall och Energimyndigheten det stora elbilsupphandlingsprojektet, som samordnar upphandlingen av elbilar i olika storleksklasser till en mängd kommuner, myndigheter och offentliga organisationer. Det har lett till att elbilar som har kommit in på den svenska marknaden har kommit in tidigare på den svenska marknaden än vad som annars hade skett. Det är ett jättebra projekt.

Vi driver tillsammans med Malmö stad webbtjänsten miljöfordon.se, som sprider information om miljöbilsmarknaden till invånare i våra kommuner och i hela Sverige och även andra aktörer.

Stockholm Parkering bygger hundratals laddstolpar i de egna garagen och erbjuder gratis parkering för elbilar och andra supermiljöbilar på sina 10 000 ytparkeringsplatser.

Vi arbetar med biogasstrategin och har tagit beslut som innebär att staden ska fördubbla sin biogasproduktion. Samtidigt kallar jag med jämna mellanrum biogasmarknadens aktörer; ett arbete – tillsammans med det arbete som borgarrådet Hamilton gjorde förra perioden – som har lett till att vi har fler tankställen för biogas och att det faktiskt fungerar hyfsat bra att få tag i biogas på Stockholmsmarknaden just nu.

Nu lägger vi fram en rad nya förslag till hur staden kan underlätta för och stimulera fler miljöbilar. En del av förslagen har vi redan finansierat och implementerat i budgeten för 2014, som till exempel kompensation för inköp av miljöfordon. Vi har avsatt 2 miljoner kronor för i år och därefter 3 ½ miljon kronor per år några år framåt för att kompensera stadens nämnder och bolag när de betalar lite mer pengar för att köpa en miljöbil i stället för att köpa en konventionell bil.

Vi har tagit beslut om en utbyggd laddinfrastruktur i Stockholm, med 10 platser för snabbladdningsstationer varav 3 i innerstaden under 2014. Det finns totalt 15 sådana här stationer runt om i landet, det vill säga snabbladdningsstationer som innebär att man kan ladda en elbil på 10–15 minuter. Det är en högt uppsatt ambition som vi har med det som vi gör i Stockholm just nu. Den första i raden av de tio är redan invigd,

och det är Fortums snabbbladdningsstation vid Roslagstull. Det ska också byggas 100 normalladdningsstolpar under detta år, och 10 miljoner kronor är öronmärkta för det i trafiknämndens investeringsbudget.

Vi har också gett nämnder och bolag i uppdrag att använda bilpooler så långt det är möjligt. Bostads- och fastighetsbolagen ska också planera för laddinfrastruktur och bilpoolsparkeringar.

Vid årsskiftet 2013/14 fanns det 3 222 elbilar i Sverige. Det är alldeles för lite. Prognoserna är desto mer positiva. Power Circle tror att man kommer att få en fördubbling av antalet elbilar i landet under 2014. Bil Sweden är ännu mer positiva och tror på närmare en tredubbling av elbilarna i Sverige under 2014.

Detta är förstås någonting som inte sker alldeles av sig självt, utan det krävs att Stockholm och andra stora aktörer är med och visar vägen. Det är det vi ska göra med den strategi vi tar i kväll. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 157

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen i borgarrådsberedningen.

Dessa ärenden hänger ihop. En av de stora utmaningarna med att få bort fossilbränslet finns just i transportsektorn och biltrafiken. Det har lyckats inom uppeldningen genom stora offentliga insatser, att bygga ut fjärrvärme, ha biobränslen och i praktiken få bort alla fossilbränslen ur uppvärmningen. Vi kan göra detsamma på bilområdet om vi satsar tillräckligt.

Varför ska man då inte lämna detta enbart till marknaden? Det beror på det gamla grundproblemet att etablerad och beprövad teknik alltid är det billigaste, och det är lätt att rulla på i gamla hjulspår. Därför behövs det politisk vilja, styrning och styrmedel. Det kan gälla på detta område, trafiksäkerhet eller miljöprestanda, men det krävs styrmedel, såväl mjuka som hårda sådana.

Stockholm har sedan länge, sedan decennier, arbetat för att vara en ledande miljöstad i världen, och det ska vi fortsätta att göra. Ankersjö lyfte fram flera saker som står i detta dokument som vi absolut står bakom och vill fortsätta att vidareutveckla, och de bygger i sin tur på tidigare saker.

Men återigen andas det något slags försiktighet och en ovilja att pressa Stockholm till stordåd, som vi en gång gjorde. Till exempel finns det på s. 10 i strategin en rubrik som lyder: "Vision: En miljöbilsstad i världsklass." Det är en fin rubrik. Sedan kommer det: "Fordonsparken i Stockholms län ska ligga i topp bland svenska län vad avser klimatnytta." Då är det helt plötsligt inte Katalonien eller Storlondon vi ska konkurrera med, utan Blekinge och Gotland – inget ont om dem.

Det står under samma underbara rubrik "En miljöbilsstad i världsklass": "Stockholms stads egen fordonspark ska ligga i topp bland svenska kommuner." Det är härligt. Det är inte Paris, Berlin och Amsterdam vi ska slå, utan det är Ödeshög och Staffanstorps. Det kan vara ett steg på vägen.

Problemet med det här är att det i stället är ett mindset, där vi riktar oss mot vad vi vill spänna oss emot. Vi vill inte något annat än att Stockholm ska vara den mest framstående staden i EU på detta område. Inget annat duger.

Anförande nr 158

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Om Socialdemokraternas största kritik mot detta dokument är att vi borde bli bättre på att frama det, känns det som att vi kanske har kommit en bra bit på vägen ändå. Vi får kanske upphandla någon reklambyrå som spetsar till formuleringarna och tar sikte på toppen. Men jag tycker att åtgärderna och innehållet någonstans får stå för sig själva.

Som jag sade tidigare: När Stockholm gör någonting är det med 900 000 invånare. Vi gör det i den kommun som råkar vara Sveriges tillväxtmotor och sådana saker. Saker vi gör här blir större, och saker vi gör här får mer verkan. Det innebär förstås också de åtgärder vi har i detta dokument. Sedan är förstås stadens ambition att vara i världsklass. Det tycker jag är ganska självförklarande.

Anförande nr 159

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Det är inte framingen som du behöver förbättra. Att linda in saker i fint papper är du duktig på. Det är innehållet som du behöver jobba med och som jag just pekar på. Det går inte att bara leva på gamla lagrar, åka omkring och skaka hand med folk som är imponerade av att vi har byggt fjärrvärme och byggt tunnelbana en gång i världen, om jag hårdrar det.

Vi måste skapa nytt. Vi måste sikta högre. Då måste vi – det säger jag även om jag är skåning – sikta högre än Staffanstorps. Vi måste längre. Det är en innehållsfråga, ingen framingfråga.

Anförande nr 160

K a t a r i n a L u h r (MP): Herr ordförande! Det här ärendet knyter an till vårt förra ärende, *Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050*. En av de viktiga åtgärderna i färdplanen är såklart hur vi ska transportera oss när vi tar bort de fossila bränslena. Men detta ärende handlar inte bara om att minska våra koldioxidutsläpp.

Trafiken i Stockholm står för våra större miljöproblem. Växthusgasutsläppen är ett problem, men även dålig vatten- och luftkvalitet samt trängsel- och bullerstörningar beror till stor del på våra fordon. Det är därför oerhört viktigt att vi arbetar långsiktigt och strategiskt med att hela tiden minska antalet bilar på våra gator.

Något som är märkligt med strategin är att dieselbilar, alltså bilar som drivs av fossila drivmedel, inkluderas i miljöbilar i dagens strategi. Problemet med dieselbilar är nämligen inte bara att de drivs av fossila drivmedel utan även att de står för höga utsläpp av kvävedioxid, ett ämne som vi har för mycket av i Stockholmsluften. Förra året överskreds miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid på Stockholms gator, och vi gick även över gränsen för EU:s lagstadgade krav. Dieselbilen borde alltså inte kunna räknas som en miljöbil i Stockholms egen strategi, vilket den gör här.

Något annat som är svårt att förstå är varför högre miljökrav ska ställas på arbetsfordon i miljöprofilsområden. Samma miljökrav behöver ställas av hela staden när vi

köper in nya arbetsfordon. Vi måste hela tiden arbeta för lägre utsläpp och bättre luft överallt i staden.

Strategin berör främst de bilar som vi använder i stadens verksamhet, och här tycker vi att strategin på flera sätt är bra. Det är till exempel att det föreslås att bilpooler ska kunna användas av andra utanför tjänstetid för att minska behovet av egen bil.

Flera av de åtgärder som föreslås i strategin kräver lagändringar på nationell nivå. Allra viktigast är det förstås om styrmedel styr mot att det ska bli lättare och billigare att köra en miljöbil jämfört med att köra en mindre miljövänlig bil. Även regleringar om var laddplatser för elbilar ska finnas och var bilpoolsbilar ska kunna parkera kan behöva nya lagar.

Om Alliansen vill att staden ska ge input till staten om förbättringar av detta är lite oklart. Remissvaren ger också lite olika indikationer på hur mycket man tycker att kommunen ska arbeta för en bättre bilflotta, för att till exempel inte interferera med konkurrens mellan kommun och privata företag. Till exempel tycker Moderaterna i miljö- och hälsoskyddsnämnden att kommunen inte ska påverka fordonsutbudet ens genom att inspirera, vägleda och ge råd. Inte heller Per Ankersjö verkar tycka att staden ska gå in med information till näringslivet om det kan uppstå en konkurrenssituation med näringslivet.

Vi tycker att vi behöver göra allt vi kan för att komma till rätta med de miljöproblem som bilarna orsakar i staden, och jag yrkar därför bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 161

S t e l l a n H a m r i n (V): Herr ordförande! Detta ärende handlar om en fossilfri fordonsflotta, och dit kan vägen vara smal och krånglig, ungefär som en gammal grusväg i Småland. Om man inte visste det innan står det klart när man läser Alliansens förslag. Där står det mycket om mål och riktlinjer, påverkan, inspiration, vägledning, råd, utredning, förbättring, tillhandahållande, utvecklande, undersökande, överläggningar, och till och med prioriteringar ibland. Men då följs det av att någonting ska öka. Det saknas konkreta mål, tycker vi. Till och med möjliggöra, står det, och då ska man antagligen låta andra betala.

Det här är säkert bra, och det behövs. Men det räcker inte.

De skarpaste förslagen jag kan hitta är de som Per nämnde om laddplatser i nya bostadsområden, ökade krav vid upphandling, paket med åtgärder för bilpooler, som är bra, och mål för 2050. Men det behövs mer. Annars blir vägen väldigt smal och backig.

Hur detta ska leda till en fossilbränslefri fordonsflotta 2030 tycker jag är lite svårt att se.

Det blir lite tydligare när man läser Miljöpartiets och Socialdemokraternas förslag, som vi delar. Då inser man behovet av ett maktskifte ganska snart.

Ska vi klara trafiken krävs det också nationella beslut, och det är väl inte minst där Centern får det bekymmersamt kanske.

Det grundläggande felet, tycker vi, är att man tror att det finns miljövänliga fordon. Det gör det egentligen inte. Det vore i så fall de havrebruna hästar vi hade en gång i tiden, och de löser inte dagens problem. Den bästa miljöbilen är den bil som inte finns.

Därför menar vi att huvudalternativet till Alliansens mycket trevande försök är att storskaligt och nationellt satsa på utbyggd järnvägstrafik för folk och varor, utbyggd kollektivtrafik i alla större städer, kraftigt sänkta avgifter för kollektivtrafik och stopp för alla storskaliga vägsatsningar, som exempelvis Förbifart Stockholm.

Då kan vi genomföra vårt mål om en bilfri innerstad, som också ger ren luft, lite buller och ökat byggande längs våra vägar i centrala lägen, en grönare miljö och lägre sjukvårdskostnader. Det behövs mycket större tag för att lösa dessa problem.

Sedan måste vi ha eldrivna transporter till stadens alla företag, fossilfria bränslen till kollektivtrafik och krav på fossilfria fordon i innerstaden. Där kan vi säkert jobba ihop med er också.

Sedan finns det naturligtvis fall där det är tekniskt och praktiskt omöjligt, och då får man göra de undantag som behövs. Men vi tror inte att de är särskilt många.

Det som behövs är en starkare vilja, en starkare politisk styrning och en minskning av biltransporter generellt sett. Då tror jag att vi kan nå fram till målet.

Stöd till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 162

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! En del av det som Stellan säger håller jag med om. Vi måste jobba på flera fronter, och det handlar också om att bli av med en del trafik med personbilar i Stockholm. Det ser man i dokument från det förra ärendet, där vi pratade om färdplanen, alternativa sätt att ta sig fram, fördubbling av kollektivtrafiken och sådana saker.

Men man ska också se detta i skenet av andra arbeten som vi gör i staden, som jag nämnde i samband med färdplanen. Vi har också ett uppdrag att hitta gröna p-tal, vilket handlar om att hitta alternativ till att bygga parkeringsplatser till lägenheter och sådana saker. Det kan vara andra mobilitetstjänster, som till exempel bilpoolsbilar. Vi har framkomlighetsstrategin att jobba med och sådana saker.

Det handlar också om en hel del nationell politik som måste komma till. Där är det rätt kul att se att man ändå har kommit fram en bra bit med det förslag som Centerpartiet har lanserat, nämligen ett bonus-malus-system, som vi hoppas att vi kommer att få se i Sverige. För egen del tror jag att det är nödvändigt att vi har ett sådant system om vi ska få till den här förändringen på nationell nivå.

Anförande nr 163

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag är tacksam för allting som ni är beredda att göra både lokalt och nationellt. Men vi tycker, som sagt, att detta förslag inte går tillräckligt långt, och det innehåller ganska mycket ord som inte förpliktar till särskilt mycket. Det krävs betydligt mer konkreta åtgärder.

§ 16 Överenskommelse om ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna i Stockholms län

Rekommendation från Kommunförbundet Stockholms Län (utl. 2014:24)

Anförande nr 164

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Man blir glad när man läser det här! Det är väldigt positivt. Här visar vi verkligen hur man kan jobba när man jobbar politiskt och jobbar vettigt. Men det här hade man kunnat göra för flera år sedan. Men bättre sent än aldrig!

Jag glömmer aldrig killen som bodde i Nacka och alltid kom upp till enheten för hemlösa. Det blev rättegångar där det drogs vad han tillhörde. Nacka sade att han tillhörde vistelsebegreppet, och eftersom han vistades i Stockholm var det Stockholm som skulle ta ansvaret. Men han behövde bara promenera över Danvikstullsbron så var han i sin kommun. Jag glömmer aldrig den diskussionen och hur vi höll på.

Det har alltid varit så att de här killarna och tjejerna har varit förlorarna. Men nu har man tydligen vaknat och gjort ett jättebra förslag, som alla stadsdelar och organisationer är nöjda med, och framför allt jag – jag är jätteglad. Tack!

Anförande nr 165

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Tack, Jackie, för de vänliga och varma orden!

Det här är, som sagt, en fråga som vi alla är överens om. Det är just en överenskommelse som vi har tagit inom Kommunförbundet Stockholms Län. Tidigare har det funnits riktlinjer, så det är inte så att det inte har funnits något liknande sedan tidigare. Men nu övergår de till en överenskommelse, som jag hoppas att alla kommuner kan efterleva de kommande åren framöver.

§ 17 Riktlinjer för handläggning av ärenden om våld i nära relationer inom Stockholms stads socialtjänst

Förslag från socialnämnden (utl. 2014:27)

Anförande nr 166

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Äntligen, får jag börja med att säga. Äntligen är det dags för oss i Stockholms stad att fastställa riktlinjer på detta viktiga område, våld i nära relationer. Tidigare har vi enbart haft handlingsplaner att jobba med på detta område för kvinnofrid. De är också viktiga, men de är inte lika styrande. Med riktlinjer blir det nu mer lika insatser oavsett var i staden man bor, och det är viktigt.

Jag tycker att handlingsplanen och riktlinjerna kompletterar varandra på ett väldigt bra sätt, där handlingsplanen talar om mål och vilka resultat man vill uppnå medan riktlinjerna talar mer om hur handlägningsprocessen ska se ut.

Vi är många som kan skriva under på att just våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem. Det visar inte minst vår egen kartläggning, som vi gjorde för första gången någonsin i Stockholms stad och som publicerades förra hösten. Den visade att 41 procent av alla kvinnor och 28 procent av män någon gång har blivit utsatta för våld i nära relationer, både psykiskt och fysiskt våld. Det kan röra sig om allt från att man inte får gå ut när man vill och inte får träffa vem man vill till att man blir utsatt för förtryck och våld.

Våldet drabbar både män och kvinnor, även om kvinnor är de som har utsatts mest. Det måste vi också kunna tala om. Men det är viktigt att vi lägger fram könsneutrala riktlinjer på detta område, eftersom vi vet att människor i samkönade relationer har en särskilt hög utsatthet.

Tyvärr drabbar våldet ofta barnen. Det finns barn i familjerna som bevittnar våld eller som är offer.

Vart femte mord i Sverige gäller en kvinna som dödas av en man som hon har eller har haft en nära relation med. Så ser verkligheten ut.

Våldet i nära relationer gör ingen åtskillnad mellan om man är högavlönad eller arbetslös, om man bor i villa i Gröndal eller i hyresrätt i Rågsved. Våldet är universellt. Precis som det är viktigt att de som möter de utsatta har kunskap och förståelse måste man också kunna fånga upp det mörkertal som finns och ha kompetens att se signaler om våld och förtryck. Det kan handla om att se signaler på arbetsplatsen. Det kan handla om anställda inom sjukvård, förskola eller skola som just kan fånga upp dessa signaler, våga sätta in insatser och anmäla.

Det finns en större medvetenhet nu än för tio år sedan. Vi ser det på anmälningsbenägenheten, att allt fler anmäler våld i nära relationer. Vi ser det också på orosanmälningar när det handlar om barn som riskerar att fara illa. Fler anmäler i dag, och det är en positiv utveckling, för det gjorde man inte på samma sätt för 10–20 år sedan.

I samband med kartläggningen kunde vi också konstatera att detta gäller väldigt många barn. Enligt SCB beräknas 200 000 barn leva med någon form av våld i nära

relationer. Det finns 1 500 barn som lever på våra kvinnojourer, och dem måste vi också våga se i detta arbete. Vi måste sätta in insatser för att möta barnen på våra jourer. Det är viktigt att vi i och med de nya riktlinjerna har ett tydligt barnperspektiv, att det alltid ska utredas inom barn- och ungdomsenheten om man misstänker att ett barn har blivit utsatt för våld i en nära relation eller upplevt det.

Riktlinjerna innefattar också rutiner för att tidigt upptäcka om någon har utsatts för våld i en nära relation. Det handlar om bemötande och insatser, inte bara av offer utan också av förövare. Det är viktigt att bryta det destruktiva beteende som vi ser finns. Här har vi många utmärkta exempel i Stockholms stad, som vi gärna vill sprida runt om i hela staden, på att jobba med att förövare inte ska begå våld igen.

Riktlinjerna berör handläggningsrutiner och fokus på barn, som sagt, som har blivit utsatta för övergrepp.

Detta är några av de mest allvarliga inskränkningar som sker i människors liv, som berör människor, förminska deras rörelsemönster och livsval. Därför är det så viktigt att vi förebygger våldet men också ger stöd till dem som i dag lever i någon form av relation med våld. Jag tror att vi genom riktlinjerna kan öka kompetensen, genom utbildningar och annat. Vi får upp ögonen, och vi vet vilka rutiner vi ska sätta in om vi ser att det förekommer våld.

Fler förövare kommer att få insatser. Fler offer kommer att få stöd. Fler barn kommer att upptäckas. Jag skulle vilja säga att dessa riktlinjer tar ett viktigt avstamp i det fortsatta arbetet med att minska mörkertalet och se till att fler får det stöd och den hjälp som de behöver.

Med detta sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 167

S t i n a B e n g t s s o n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! I höstas skrev jag en debattartikel i Aftonbladet om våld i nära relationer där män är offer. Jag skrev att vi inte talar om männens utsatthet, jag påtalade att stödet oftast går till kvinnor och jag ifrågasatte att regeringens jämställdhetsmål inte är könsneutrala.

Jag tror att det många gånger är okunskap som gör att vi ofta missar dem som blir utsatta. Vi ser inte signalerna. Våra fördomar och samhällets normer gör att vi tror att de som utsätts enbart är sköra kvinnor. Men våldet kan se olika ut. De utsatta ser olika ut, har olika bakgrunder, olika förutsättningar, olika jobb och olika ekonomi. Det finns helt enkelt ingen norm som är helt förankrad i verkligheten.

Ordförande! Visst är det så att det är flest kvinnor som blir utsatta. Men männen är så många fler än vi tidigare har trott. Det visar flera forskningsrapporter, och det visar även den undersökning som Anna nämnde och som staden själv presenterade för några månader sedan.

Efter min artikel fick jag oerhört mycket respons, inte minst från de utsatta själva. En man ringde mig och sade: Ingen har förstått vad jag har utsatts för i 30 års tid. Ingen har trott att det var möjligt att jag som man skulle kunna genomleva ett sådant helvete. En annan sade: När jag läste din artikel var det som att läsa om mig själv.

Ordförande! För mig är det tydligt: Vi behöver jobba ännu mer mot våldet, och vi måste göra det ännu mer strukturerat. Vi måste göra det ur ett könsneutralt perspektiv, utan de fördomar som samhällets normer ger. Många måste kunna mycket mer.

Vi har massor med kunskap i Stockholms stad, och tack vare dessa riktlinjer kan nu alla i staden som arbetar mot och med våld i nära relationer ta del av den kunskapen. Och ju fler som har kunskapen, desto fler kan få hjälp att komma ur destruktiva relationer.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 168

I n g e r S t a r k (V): Ordförande, fullmäktige! Vänsterpartiet välkomnar att vi nu ska besluta om riktlinjer som stöd i handläggningen inom socialtjänsten. Det är mycket bra och viktigt.

Men för att det ska fungera krävs det faktiskt mer än riktlinjer. Det krävs kontinuerlig utbildning och handläggning, bra organisation av arbetet, tillräckliga resurser för jourboende och för alla andra insatser som behövs för att de som utsätts för våld ska kunna leva trygga liv. Informationen om vilka insatser som finns ska vara så väl spridd och bra utformad att alla som behöver hjälp lätt kan få den.

Stadsdelsnämndernas strama budget ställer ofta till problem. Det får aldrig vara så att köp av insatser från till exempel Q-jouren eller Kriscentrum nekas någon på grund av budgeten. Arbetet mot våld i nära relationer ska ha ett eget anslag inom individ- och familjeomsorg, menar vi, precis som barn och ungdom och vuxen/socialpsykiatri. Då behöver inte pengar tas från andra angelägna områden. Verksamheten ska följas upp med relevanta indikatorer och könsuppdelad statistik. Även regelverket för tillsyn och kvalitetssäkring av jourerna behöver ses över. Jourerna måste få långsiktiga villkor. Så är det inte i dagsläget.

Det behövs även övergångslägenheter i tillräcklig mängd för dem som lämnar jourerna och utbyteslägenheter i länet för dem som måste lämna kommunen så att de känner sig trygga. Flödet måste fungera, annars blir jourerna fullbelagda. Självklart krävs det då fler billiga hyresrätter för att systemet ska fungera. Så är det inte i dagsläget.

Samarbetet med landstinget är mycket viktigt. Det fungerar inte som det ska i dagsläget, och det behöver åtgärdas.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut och till Vänsterpartiets särskilda uttalande!

Anförande nr 169

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag måste ta tillfället i akt att ta upp några av de trådar som Inger Stark lämnade här i debatten.

För oss är det också viktigt att ha långsiktiga samarbeten med kvinnojourerna. Det är därför det finns med i överenskommelsen – och i allt annat som vi gör. Vårt budskap till dem är att vårt samarbete är långsiktigt om inte någonting annat inträffar, som att de har hög beläggning eller annat. Men i fråga om Q-jouren till exempel, som vänder

sig till misshandlade och missbrukande kvinnor, var det Stockholms stad som gick in med extra stöd, återigen.

Det är ofta Stockholms stad som går in när länets kommuner inte alltid tar det ansvar som de borde när det handlar om beläggning och annat. Men vi hoppas att samarbete med samtliga kommuner i länet kan bidra till att fler jourer får den beläggning som de behöver. Men det är ofta så, som sagt, att Stockholms stad verkligen ger bidrag och stöd till kvinnojourerna, och vi har också långsiktiga samarbeten med dem. Det är viktigt att framföra, tycker jag.

Anförande nr 170

I n g e r S t a r k (V): Jag instämmer i det. Det är inte alltid så långsiktiga villkor kanske, och det måste vi verkligen arbeta för. När det gäller Q-jouren var vi ju helt överens i socialnämnden. Vi insåg alla hur viktigt det var att de skulle kunna fortsätta. Vi lade förslag om att Stockholms stad skulle ta över Q-jouren och driva den helt själv, men det var länet som svek – det är ingen tvekan om det.

Anförande nr 171

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Ordförande, fullmäktige! Jag tror att alla som sitter här i salen har sin egen berättelse om någon de har träffat som råkat ut för våld i nära relationer. Om ni inte har det vill jag påstå att ni har blundat och valt att se bort från verkligheten. Den kartläggning som genomfördes förra året visar att 41 procent av kvinnorna och 28 procent av männen i Stockholm som lever i eller har levt i en parrelation någon gång har utsatts för fysiska eller psykiska övergrepp.

Mitt exempel är Eva, grannen på landet. Hon hade en man som ofta ringde och lämnade återbud för hennes räkning, som plockade bort mat ur kylskåpet och anklagade henne för att alltid glömma allt, som avlyssnade telefonen och som blandade beroendeframkallande psykofarmaka i hennes mat. Först efter 25 år var hon beredd att ta emot hjälp, då hon förstod att det handlade om liv eller död, och fick hjälp att fly när hon sade att hon skulle gå ut med hunden. Eva hade aldrig ett enda blåmärke.

Våld i nära relationer kan se ut på många olika sätt.

De riktlinjer vi beslutar om i dag är viktiga. Det är inte så att det inte har pågått mycket arbete i staden, men det har sett olika ut i olika stadsdelar. Det ska inte spela någon roll var i staden man bor eller vilken handläggare man har. Hjälp och stödet måste alltid finnas, och alla måste känna ansvar och våga fråga och våga lyssna.

Ett bra arbete kräver att många parter är involverade. Det handlar bland annat om polis, sjukvård och kvinnojourer – listan kan göras ännu längre. Det kräver att staden har en bra och enhetlig struktur i arbetet så att man kan komplettera varandra.

Det är också mycket bra att vi har satt fokus på dem som det tidigare inte har talats så mycket om i detta arbete men som faktiskt är några av de allra mest utsatta: äldre människor och personer med funktionsnedsättning.

För den som inte alldeles av sig själv känner in på huden hur viktig denna fråga är rekommenderar jag bilaga 3 i ärendet, *Säkerhetsplanering för personer som är*

våldsutsatta. Där finns det nio punkter, och det handlar bland annat om detta: Lär dig viktiga telefonnummer utantill. Se alltid till att ha pengar på dig ifall du måste fly. Kom överens om kodord med personer du känner så att du kan ringa dem utan att den som hotar dig förstår. När du gömmer dig, undvik köket, för där finns vassa föremål. Har du någon granne du litar på, be den ringa polisen om det hörs bråk från din lägenhet.

Allt det här visar väl att riktlinjerna är viktiga och behövs.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 172

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag vill börja med att säga att jag också tycker att det är bra att dessa riktlinjer har tagits fram, även om vi har en reservation – som kanske lika gärna kunde ha varit ett särskilt uttalande, om jag ska vara ärlig.

Det har kommit en ganska tydlig signal, inte minst från socialtjänsten i staden, att våld bland annat i barnfamiljer är ett växande problem i Stockholm. I det perspektivet är det naturligtvis mycket bra att vi nu skärper upp rutinerna.

Jag vill egentligen bara påpeka det som flera av stadsdelarna påpekar. När vi nu höjer ambitionerna och skärper upp rutinerna kommer det att bli ett större resursbehov ute i verksamheterna, och det i en situation där det redan är resursbrist på flera områden. Det måste vi ta på allvar, om vi vill att riktlinjerna fullt ut ska få effekt.

Sedan tänkte jag passa på att säga, precis som Vänstern sade, att vi borde hjälpas åt att hitta en tydligare form för mer långsiktiga anslag till bland annat kvinnojourerna. Jag menar inte att vi har olika uppfattningar i den här frågan egentligen, utan det handlar om att hitta en form som trots ettåriga kommunala budgetar ger trygga arbetsvillkor för frivilligorganisationer. Där borde vi kunna hjälpas åt att hitta någon form.

Bifall till den socialdemokratiska reservationen!

Anförande nr 173

S t e f a n N i l s s o n (MP): Det här är en helt replikfri debatt, och det är ett tecken på att vi är väldigt överens. Ingen tar replik på något anförande. Jag tycker att det är väldigt positivt – inte just det, men det är ett tecken på att vi är överens om en fråga där vi kräver långsiktighet.

Precis som Anna König Jerlmyr sade – hon förtjänar credit för att ha varit del i att vi tar fram ett brett dokument – är det två kompletterande dokument som vi nu har efter detta beslut. Det ena är kvinnofredsplanen, som är viktig för att vi ska kunna koordinera olika myndigheters arbete. Det andra är detta dokument, som för första gången tar upp våld i nära relationer som ett problem som kan drabba precis vem som helst oavsett kön, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Det är väldigt positivt.

Vad som också är positivt är att barn än tydligare lyfts fram som offer. Barn som ser våld mellan vuxna är ofta lika traumatiserade som den som utsätts för själva våldet. Det gäller naturligtvis ännu mer för barn som själva utsätts för våld.

Vi är nöjda med detta dokument. Vi har lagt ett särskilt uttalande i kommunstyrelsen, naturligtvis, för att trycka på några saker. Vad jag personligen tycker är extra positivt är att vi får in mäns roll i detta, eftersom det är många män som utsätts.

All forskning visar sedan flera årtionden tillbaka ungefär samma sak: De flesta offer är kvinnor, framför allt kvinnor som utsätts för allvarliga skador som kräver sjukhusvård. Men forskningen visar också att det är förhållandevis vanligt, vanligare än man tror, att män utsätts. Att nu ha dessa riktlinjer, som tydligt talar om för stadsdelarna och socialtjänsten vad man ska titta efter, är väldigt positivt.

Jag yrkar bifall till detta dokument.

Anförande nr 174

Ewa Samuelsson (KD): Ordförande, fullmäktige! Ingen skulle mer än jag önska att detta ärende inte hade behövt finnas på vår dagordning här i kommunfullmäktige. Men så ser inte verkligheten ut. Tyvärr är alltför många människors vardag en dag där man utsätts för våld, i olika typer av relationer, barn såväl som gamla, personer med funktionsnedsättning och personer som lever i en missbruksproblematik. Våldet finns i alla samhällsskikt och, som sagt, i alla olika typer av relationer.

Det fysiska våldet är ofta men inte alltid tydligt. Men det psykiska våldet, som också kan vara otroligt påfrestande, syns inte lika tydligt och är kanske inte alltid lika lätt att se.

Därför tror jag att det är viktigt att man vågar ställa frågan både när det gäller socialtjänstens kontakter med dessa familjer och inom vården – att ställa en fråga hellre en gång för mycket än en gång för lite – för någon gång kan man få det där öppnande svaret som gör att man kan gå in och stötta och hjälpa.

Därför är det också viktigt att staden samarbetar med landstinget och att det är ett kontinuerligt samarbete.

Flera har varit inne på att mörkertalet tyvärr ser ut att vara stort, och därför är det viktigt att dessa frågor ställs så att vi kan få upp till ytan det våld som förekommer. Vi vet också att det ofta är kopplat till alkohol, dolt eller öppet missbruk.

Det går inte att nog understryka det förebyggande arbetet, att vi i vårt arbete inom socialtjänsten men naturligtvis också i skola, förskola, fritidshem och överallt där vi människor möter varandra ska vara öppna för att ställa upp och hjälpa till att stödja och söka stöd och hjälp inom socialtjänsten eller inom vården.

Någon nämnde bemötande. Det är någonting som ofta förekommer när vi talar med människor som möter socialtjänsten eller möter vården, hur viktigt det är med det bemötande man får just för att man sedan ska våga prata vidare. Naturligtvis är det otroligt viktigt när det gäller barn, både barn som är utsatta för våld och barn som får se våld.

Det som vårt arbete och riktlinjerna handlar om är naturligtvis att fokus måste vara på dem som är våldsutsatta. Men hur ska vi kunna minska våldet om vi inte också arbetar med dem som är våldsutövare? Därför går det inte att nog understryka att det arbetet också måste finnas med för att arbetet med nolltolerans mot våld i nära relationer eller våld över huvud taget ska vara vår målsättning.

I riktlinjerna förespråkas också att vi får den likvärdiga bedömningen och handläggningen ute i våra stadsdelsnämnder, och den samordnare som ska finnas på socialförvaltningen kommer naturligtvis att betyda mycket.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 175

E w a L a r s s o n (MP): Kära stockholmare! Äntligen riktlinjer från handlingsplaner! Det ska bli enhetlighet, och det ska bli lättare att jobba för våra socialsekreterare. Vi pratar om rättskipning, och vi pratar om brott och kriminalitet, och det förutsätter ett samarbete.

Om ni tittar på bilden bakom mig är det en bild från vår utbildning i polisstyrelsen som Anna, jag och flera såg till att få då vi ville lära oss mer. Jag hoppas att ni, kära ledamöter, när ni ser bilden också lär er mer om hur svårt det är att komma rätt, att stötta den som har blivit utsatt för våld, det barn som har sett våld eller själv har blivit utsatt för våld. Man ska ta sig igenom denna labyrint, i ett läge av kris och katastrof, när livet har slagits i spillror och en när och kär har svikit, och svikit igen och igen. Då ska du stå upp och klara dig och ta dig igenom den här labyrinten.

Då har vi socialsekreterarna som stöd – de socialsekreterare som nu ska få riktlinjer som är enhetliga.

Vi i Miljöpartiet är väldigt glada för det, och vi är väldigt glada att det också blir så att Socialstyrelsens framtagna bedömningsinstrument Freda ska användas så att det verkligen blir lika för alla.

Vi är också positiva till att det i riktlinjerna pekas ut att våldsutövarens ansvar för att våldet ska upphöra är tydligt i detta beslut. Våldet ska upphöra! Alltså måste vi kunna ge vård och stöd. Det är alltså den som utövar våld som ska gripas och dömas. Enhetliga riktlinjer ger större möjligheter att få ett bra beslutsunderlag.

Dessa förtydligade rutiner kommer, precis som Anna sade, att leda till att fler brott kommer att upptäckas. Vi vill också att de ska kunna beivras. De som har blivit utsatta ska få stöd, och våldsutövaren ska få stöd att sluta slå.

Våra män i Skarpnäck tog upp detta ärende om de förtydligade rutinerna och vad de kommer att innebära. Arbetsbördan är redan i dag tung, speciellt när det gäller utredningar i fråga om barn och ungdomar, och det tenderar att bli värre. Resurserna dit måste förstärkas. Jag hoppas att vi kan bli överens om det till nästa budget, för när vi väl upptäcker och kan beivra måste vi också ge stöd så att människor kan ta sig vidare och ta sig ifrån det som har inträffat i deras liv.

Anförande nr 176

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack, Ewa, för att du visade bilden! Jag håller helt med dig. Den visar tydligt vilken problematisk situation som våldsutsatta har att möta. Den visar också att det inte bara handlar om resurser. Vi har förstärkt budgeten för våld i nära relationer i denna budget i år med 8 miljoner kronor, varav 1 ½ ska riktas till kvinnojourerna. Vi har också förstärkt stadsdelarnas budget de senaste två åren med 160 miljoner kronor.

Men det är fortsatt viktigt att se att detta också handlar om ett arbetssätt, att skapa rutiner och att alla ska jobba på ett likartat sätt. Det är viktigt. Det är därför som majoriteten av alla stadsdelar säger att de har längtat efter det här och att det är någonting de välkomnar och är väldigt glada över. Vi ska komma ihåg att det i de remissvar vi har fått nämns väldigt många positiva uttryck. Det är viktigt att föra fram det, så att man inte uppfattar att det finns någon skepsis mot dessa riktlinjer som har tagits fram.

Anförande nr 177

E w a L a r s s o n (MP): Nej, tvärtom – alla är jublande glada. Äntligen!

Jag kan säga att när jag lämnade riksdagen 2002 hade vi tagit en nationell handlingsplan med fyra mål, och där var det ena målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. När Alliansen fick majoritet 2006 noterade man att mäns våld mot kvinnor inte hade upphört, och man tyckte att det var lämpligt att ha kvar de målsättningarna. Nu jobbar vi vidare, och vi ser att våldet i samhället blir hårdare och att det är svårare för människor att hålla sams. Det är många resurser som måste till.

Ytterst i hela detta arbete finns socialsekreterarna, och de är glada för detta förtydligande, som kommer att underlätta deras arbete. Men de kommer också att få fler människor att hjälpa och fler barn som behöver stöd. Jag är glad att Alliansen har gett en liten kick, men vi måste ha så mycket att vi klarar av att få människor att komma tillbaka till samhället.

Anförande nr 178

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (FP): Ordförande, fullmäktige! Det är härligt att vi är så överens om den här viktiga frågan. Stockholm har en tydlig linje, och det är att ingen ska behöva utsättas för våld i nära relationer. Vi har tidigare tagit fram program kring just dessa frågor, och nu är det dags att ta fram riktlinjer för handläggning av dessa ärenden.

Syftet med riktlinjerna är att vår personal ska få tydligare verktyg för att lättare kunna upptäcka när någon har utsatts för våld. Det sker genom en bättre systematisering, genom att jobba med bemötandefrågor och genom att se över samverkansformerna.

Riktlinjerna är könsneutrala och vänder sig till både våldsutsatta och våldsutövare. Riktlinjerna vänder sig också till funktionsnedsatta och äldre, som är en särskilt utsatt grupp och ganska osynlig.

Dessa brott sker oftast i hemmet och är därför svåra att upptäcka. Det gör det också svårt att ingripa och hjälpa dem som är utsatta. I många fall är motivet svartsjuka

eller konflikter i samband med separationer och skilsmässor. Ofta finns det alkohol med i bilden, och inte sällan handlar det om att den ena parten vill ha makt eller kontroll över den andra. Det kan också handla om hedersrelaterad brottslighet.

Vi har tidigare talat om den kartläggning som gjordes år 2013, där det visade sig att 41 procent av kvinnorna och 28 procent av männen som haft parförhållanden någon gång hade utsatts för något slags våld. Men mörkertalet är stort.

I riktlinjerna har jag fördjupat mig lite i bemötandefrågorna, som är en viktig del av detta arbete. Det talas där om en normaliseringsprocess, det vill säga att våldet på olika sätt normaliseras i en relation där det förekommer våld. Det som är gemensamt är att våldsutövaren gradvis krymper den våldsutsattas livs- och handlingsmönster, tar kontroll över dennas liv helt enkelt. Här är de nya riktlinjerna tydliga och pekar på att våld är en envägshandling och att det är viktigt att vara mycket tydlig med vem som är våldsverkare och vem som är offer.

Därför är det mycket viktigt för en socialsekreterare att tänka på språkets betydelse, så att man är tydlig med vem som gör rätt och vem som gör fel. Man ska undvika ord som äktenskapsproblem, partnervåld och lägenhetsbråk, eftersom det ger en skev bild av hur våldet ser ut och lätt lägger skulden på den som är brottsutsatt.

Jag är övertygad om att dessa riktlinjer blir viktiga styrmedel för att arbeta ute i våra stadsdelsnämnder. Genom bättre kunskap och genom ett mer likvärdigt bemötande hoppas jag att det blir mer lika över hela staden.

Med det sagt välkomnar jag riktlinjerna och yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

*§ 18 Upprustning och utveckling av Östermalmshallen
Inriktningsbeslut
Förslag från fastighetsnämnden (utl. 2014:26)*

Anförande nr 179

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Staden äger tre saluhallar, Södermalmshallen, Hötorgshallen och Östermalmshallen. Flera av dem är gamla, och Hötorgshallen genomgick alldeles nyligen en ganska stor renovering för att kunna klara framtidens behov. Jag hoppas att ni går dit och tittar någon dag. Det är mycket fint gjort, och folk kommer dit i mängder. Det är väldigt bra. Att vi äger de här saluhallarna har naturligtvis en historisk förklaring. Att vi måste trygga livsmedelsförsörjningen är kanske inte ett så stort skäl i dag, men av tradition är de här hallarna i stadens ägo.

Östermalmshallen har i dag många brister i fastigheten. Jag tror inte att kunderna märker det så mycket. Kunderna är mycket nöjda med sin hall, men det finns stora brister vad gäller brandsäkerhet, toaletter, tillförsel av saker och energi. Det mesta är av en kvalitet som inte riktigt hör hemma 2014. Därför har fastighetsnämnden fattat beslut om, och rekommenderar fullmäktige att göra detsamma, att göra en kraftfull upprustning av Östermalmshallen så att den ska klara många år till. Tanken är att hallen ska återfå lite av sin gamla karaktär, men samtidigt ska man öka möjligheterna till handel i hallen. I dag stängs mycket av genom att det sticker ut bord och stolar. Många tycker att det är ganska rörigt, och det ska man nu göra någonting åt genom att ta hand om Riddaren 3 och Riddaren 13, som är grannhusen bredvid. De här båda fastigheterna ska upprustas tillsammans och få en standard som är rimlig i dag.

Vi ska alltså fatta ett inriktningsbeslut, och jag rekommenderar ett bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 180

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande, fullmäktige och alla stockholmare! Vi i Vänsterpartiet, som är det kulturmiljöbärande partiet i den här salen, är otroligt glada och lyckliga över att vi nu ska rusta upp Östermalmshallen. Det ska bli intressant att se hur man flyttar ut hela verksamheten på torget. Det ska också bli intressant att se hur vi ska omdana torget efter det att man har flyttat tillbaka igen. Det får nämligen vänta på grund av den här omflyttningen. Vi kan alltså inte bevilja något bygglov eller göra om Östermalmstorg nu.

Det är viktigt att bevara den här miljön, och det gör man genom att rusta upp på det här sättet. Det gäller framför allt brandskyddet. Det är kanske inte eftersatt, men ni som har varit inne där vet ju hur det ser ut. När man gör den här upprustningen är det också mycket viktigt att göra någonting åt tillgängligheten, för den är problematisk. Det gäller inte minst att komma in och ut, men även att ta sig fram i gångarna. Man måste se till att det blir lättare att orientera sig även för dem som är fysiskt funktionsnedsatta så att de kan ta sig runt på ett bra sätt.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 181

Borgarráðet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Vi tycker att det är alldeles utmärkt att Östermalmshallen rustas upp. Det är en klenod om än med ett något dyrt inkråm. När ärendet togs upp i kommunstyrelsen yrkade vi delvis bifall till förslaget. Det beror på att vi vill tillföra några andra saker som man skulle kunna göra samtidigt.

Vi har bland diskuterat om man skulle kunna placera solceller på hallens tak. Jag är fullt medveten om att detta är en mycket vacker och mycket speciell byggnad som vi inte får förvanska, men det finns möjligen platser där uppe där man kan göra detta. Därför har vi sagt att man ska prova det.

Vi kan också konstatera att det finns problem på Humlegårdsgatan. Trottoarerna är trånga, och det är en ganska livlig biltrafik där. Därför tycker vi att man ska se över om man i samband med detta kan göra om Humlegårdsgatan till ett promenadstråk där man knyter ihop den med de befintliga gågator som finns, Grev Turegatan och Nybrogatan.

Dessutom vill vi inflika att det är bra om man ser till att det finns fler offentliga toaletter i denna byggnad när den är renoverad. Sedan ser vi fram emot att få gå dit och handla igen.

Bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen!

§ 19 Riktlinjer för idéburen stadsförbättring (utl. 2014:28)

Anförande nr 182

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande, stockholmare, fullmäktige! Jag tycker att det är ganska jobbigt att säga idéburen stadsförbättring. Jag tänkte att det kunde kallas IS, men då vet inte alla radiolyssnare vad jag pratar om, så jag får inte säga det.

Det här är egentligen ingen ny företeelse. Jag minns det första medborgarförslaget – jag tror att det var 1997 – i Hammarby stadsdelsnämnd där jag då var ordförande. Det handlade om en pulkabacke på Nytorps gärde. Den realiserades långt innan vi i staden mer formellt införde medborgarförslag.

Vänsterpartiet är för idéburen stadsförbättring. Vi tycker att det är bra. Allt som kan göra stockholmarna mer involverade i den demokratiska processen är bra. Vi anser dock att de här riktlinjerna är för luddiga. Vad menas till exempel med att ordna externa finansiärer själv? Ska kommersiella intressen in? Ska man fixa sponsorer? Ska Lisa i Tallkrogen göra det? Eller är det de resursstarka personerna på Södermalm som ska fixa det? Hur ska man göra när man inte har några kontakter? Nej, vi menar att man måste ha samma möjligheter till detta, och då är det inte bra att man ordnar externa finansiärer.

Förslagsställarens roll och själva beslutsprocessen är alltför otydliga. Vem ska ansvara för detta? Till vem ska man föra fram sina förslag om det inte sker som ett medborgarförslag? Vänsterpartiet menar att alla nämnder ska ha medborgarförslag, precis som stadsdelsnämnderna har. En nämnd eller en styrelse tar ansvar för förslaget tillsammans med förslagsställaren. Vi tycker att det är bra. Förvaltningen bereder, och om det inte är någon annan stadsdels område ser man till att det kommer till rätt nämnd, precis som vi gör och har gjort i många nämnder förut.

Hur tänker ni om att det ska vara nydanande? Vi kan ta odling som exempel. Är det nydanande? Det ska också vara begränsat i tid och budget. Vi tycker att det låter lite konstigt. Det är bra att levandegöra stadens lokaler, men hur ska medborgarna kunna veta att en lokal är tom eller dåligt utnyttjad? Ska vi sätta upp en skylt? Ja, kanske det. Det vore inte så dumt.

Vi saknar helt enkelt klarare riktlinjer för hur man ska göra detta och hur de ansvariga ska hantera de initiativ som medborgarna kommer med. Därför begär vi en återremiss. Vi vill göra detta tydligare på flera områden.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen, som innebär en återremiss!

Anförande nr 183

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Idéburen stadsförbättring eller tactical urbanism, som det kanske mer välkända begreppet lyder, handlar om att bättre ta till vara stadens fulla potential genom att fånga upp och genomföra stockholmarnas goda idéer. Det finns utrymmen och platser i vår stad som inte utnyttjas fullt ut i dag. Jag vill att Stockholm ska bli en skönare och grönnare stad. Därför är jag givetvis väldigt glad i dag. Jag vill att vi ska bli mer tillåtande när det gäller vad som accepteras och uppmuntras i vår stad.

Ordförande! Jag är faktiskt fruktansvärt trött på den övertro som finns i den här staden och kanske i hela Sverige på att byråkrater ska kunna planera städer och ibland till och med planera våra liv bättre än vi själva kan göra. Byråkraternas raka streck och stelbenta planering leder inte alltid till att vi får en mänskligare och skönare stad. Jag tror att idéburen stadsförbättring verkligen kan spela en viktig roll och göra Stockholm skönare och kanske också lite grönare.

Det finns säkert de som tror att det här beslutet kommer att vara ett slag i luften eller bara en papperskonstruktion. Till dem vill jag säga att det redan händer saker i vår stad. Det riktigt bubblar av olika initiativ som skapar en mer kreativ stadsmiljö. Jag skulle vilja nämna några exempel.

Jag kan till exempel nämna den japanska trädgården i Bagarmossen. Där lägger Pål både egna pengar och energi på att skapa en japansk oas i sin stadsdel. Eller varför ska vi inte glädjas åt Trädgård på spåret på Södermalm? Där har det skapats en förening för att utveckla ett bortglömt område i vår stad. Det finns fler exempel, och eftersom jag gillar gatukonst måste jag också nämna den konst som finns på Kronobergsgatan. Där piggar konstnärer upp vår stad tillsammans med fastighetsbolagen.

Idéburen stadsförbättring är ett viktigt steg som gör att stockholmarna kan ta egna initiativ för att utveckla sitt närområde. Vi måste underlätta och göra det betydligt enklare att kryssa sig fram i stadens byråkrati. Låt kreativiteten flöda, och låt idéerna ge oss en mänskligare och skönare stad!

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 184

M a r i a H a n n ä s (V): Du pratade om att byråkrater skulle bestämma. Vi har ganska mycket kompetens i staden som kan möta alla de fantastiska initiativ som kommer från medborgarna. Det handlar om att hitta rätt i den här djungeln, och jag tycker att vi har lyckats göra det ganska bra. Man kan självfallet göra det ännu bättre, men jag tycker att det är mycket konstigt att du säger att det bara är byråkrater och att det skulle vara ett problem på något sätt att det finns duktiga tjänstemän i Stockholms stad som faktiskt kan fixa detta. Vi har till exempel gatu- och parkeringsjörer som är jättebra på detta.

Anförande nr 185

J o n a s N a d d e b o (C): Visst har vi goda tjänstemän, Maria, men vi är också duktiga på att reglera och strukturera. Jag har också suttit i en stadsdel och känt att de här medborgarförslagen inte alltid har tagits så himla väl om hand. När vi nu inför detta och försöker förändra och förenkla kan tjänstemännen försöka hjälpa människor att hitta rätt med sina idéer i stället för att mota bort vissa av förslagen. Tjänstemännen kan också tala om vilka lokaler som kan finnas om det kommer in goda idéer.

Anförande nr 186

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Kära lyssnare! Det är mycket roligt att allianspolitiken nu börjar närma sig Miljöpartiets politik. Jag ser det här förslaget som ren miljöpartipolitik. Det är mycket roligt. Det är också roligt att det blir tydligt

att vi är med i den globala rörelse som pågår för att man ska kunna få ta mer initiativ själv. Att involvera alla stockholmare i att man ska kunna använda och utforma stadsrummet är någonting som vi uppmuntrar. Vi tycker att det är bra att staden nu också markerar det här initiativet.

Jag tycker också att det var roligt att Centerpartiet nämnde Bagis i min stadsdel. Där har vi länge jobbat på det här sättet. Vi ser snarare det här som ett sätt att tala om vad vi inte tycker fungerar bra. Vi har en mycket bra stadsmiljögrupp. Där träffas företrädare för samtliga politiska partier. Vi för medborgardialoger, vi pratar med människor och vi får in väldigt många synpunkter. Sedan skriver vi i alla ärenden till stadsbyggnadsnämnden, men det vi har skrivit kommer inte ens med i underlaget till de politiker som ska fatta beslut där. Därför tycker jag att när vi har fattat det här beslutet måste det innebära att de yttrande som stadsdelsnämnderna lämnar i ärendena hädanefter kommer med i de ärenden som politikerna i stadsbyggnadsnämnden ska tycka och tänka om, så att vi får en helhet i hela den politiska strukturen.

Maria Hannäs tog upp de medborgarförslag som länge har fungerat bra i denna del av staden, den sydöstra. Där tar vi politiker ställning till medborgarförslag. Vi skyller inte på några tjänstemän, utan vi tar politiskt ansvar och ser till att man hamnar rätt. Oftast handlar förslagen om gatumiljön där människor vistas varenda dag när de tar sig fram och tillbaka. Vi skickar dem vidare till trafikkontoret, men där har de en tendens att fastna. Men då är vi så listiga ute hos oss att vi bjuder in företrädare för trafikkontoret att komma och berätta hur de har tänkt sig när det kommer förslag om att vi ska sänka hastigheten till 30 kilometer i timmen eller när det ska göras. Jag vet inte hur arbetssituationen ser ut på trafikkontoret, men det vet väl andra här i salen. Det är möjligt att det ska förstärkas något där.

Men annars tycker vi bara att det här förslaget är en härlig bekräftelse på Miljöpartiets politik.

Anförande nr 187

J o n a s N a d d e b o (C): Det är roligt att du slår dig för bröstet för Miljöpartiets politik, och jag kan göra detsamma för Centerpartiets politik som under många år har handlat om ett decentralistiskt styrt samhälle där beslut ska fattas så nära människorna som möjligt och där idéer ska komma underifrån och växa fram. Jag kan också slå mig för bröstet och tala om att även en liten lokalavdelning inom vårt parti har gjort en liten gerillaodling ute på Sjöängen i Älvsjö. Det är bara ett bevis på att det finns många goda krafter som vill hjälpas åt. Jag har faktiskt förberett mig för att ge dig en eloge för att ni också tycker att det här är ett viktigt arbete, och vi tänker fortsätta att driva detta.

Anförande nr 188

E w a L a r s s o n (MP): Kära centerpartikollega! Låt oss inte slå oss för bröstet, utan låt oss fortsätta att jobba i enighet om det viktiga att fortsätta att fånga upp det lokala. Vi kan väl också hjälpas åt att titta på de lokalt förankrade förslagen i stadsbyggnadsfrågor där människor har koll på olika träd eller pulkabacken, som Maria tog upp. Det har införts ytterligare en pulkabacke sedan din tid, Maria. Då får vi veta hur vi ska flytta huset för att det ska fungera med pulkabacken. Vi i Miljöpartiet vill slippa höra att vi inte vill bygga när vi kommer med våra förslag. Vi vill

bygga lite annorlunda och ta hänsyn till de lokala idéerna. Där tror jag att vi kan jobba tillsammans. Låt oss göra det.

Anförande nr 189

C h r i s t o f f e r J ä r k e b o r n (M): Fru ordförande! Alliansen håller på att skapa ett Stockholm i världsklass. Vi vill ha ett Stockholm som stockholmarna verkligen är stolta över. Jag tror att det jätteviktigt att det är lätt för medborgarna att involvera sig i Stockholms utveckling. Vi vet också att det finns ett jätteengagemang bland medborgarna för hur Stockholm ska utvecklas. Låt mig ta ett litet exempel.

På Södermalm där jag är ordförande i stadsdelsnämnden har vi under de senaste åren samlat in lökväxter som vi sedan har planterat ut runt om på Södermalm. Många medborgare har kommit med tusentals lökar som vi sedan har kunna använda för att förgylla Södermalm och göra det mycket vackrare. Det visar att man verkligen vill vara med och göra sin stadsdel finare och vackrare.

Jag är positiv till att Alliansen nu i budgeten för 2014 har infört idéburen stadsförbättring. Det är ett komplement till det vi redan gör och kan bidra till att göra Stockholm och stadsrummet trevligare och vackrare.

Jag tycker att den attityd som Vänsterpartiet har mot externa finansiärer är tråkig. Man har en rädsla för privata företag som någon gång kanske kan vara med och bidra till att utveckla Stockholm. Jag kan avslöja en hemlighet för Vänsterpartiet, och det är att alla skattepengar på något sätt kommer från näringslivet. Det är det som genererar vinster. Det är därifrån vi kan finansiera vår välfärd och de satsningar som vi gör på välfärden. Om någon extern finansiär, en privatperson eller ett företag, kan vara med och bidra till att utveckla Stockholms stad och bidra till att något område blir ännu trevligare förstår inte jag hur man kan säga att det är dåligt. Jag tycker att vi ska välkomna alla goda krafter – det kan vara privatpersoner, politiker eller företag – som vill vara med och utveckla den här staden. Jag tycker att det är en tråkig attityd till externa finansiärer.

Anförande nr 190

M a r i a H a n n ä s (V): Vänsterpartiet gillar näringslivet. Det är inte tu tal om det. Det vet ni. Vi väcker dessutom flest motioner i frågan i den här församlingen. Det har ni kanske märkt.

Jag tycker att det är väldigt viktigt och bra att medborgare och människor deltar i allting. Ett exempel på där man inte behöver något näringsliv som sponsrar är när människor själva är aktiva, till exempel genom att göra om sina trädgårdar. Du pratade om dina lökar. Vi har otaliga exempel i till exempel Hammarbyhöjden där man tar över, gör i ordning och sköter sina planteringar. Det är inget problem med det. Det behövs inget näringsliv för det. Det klarar människor väldigt bra själva.

Anförande nr 191

C h r i s t o f f e r J ä r k e b o r n (M): Jag ska börja med att yrka bifall till kommunstyrelsen förslag. Jag håller med dig om att vi ska uppmuntra de krafter runt om i Stockholm som bidrar till att göra den här staden bättre. Det finns fler exempel på Södermalm också där man har tagit egna initiativ och med små medel gjort den här staden bättre.

Det jag vände mig emot var att du hade något emot att det finns en att-sats i riktlinjerna som tar sikte på att det kan finnas möjlighet att tillåta extern finansiering. Jag tycker att det synsättet är tråkigt. Jag tycker att vi ska välkomna alla som vill vara med och göra Stockholm till en stad i världsklass. Det behöver vi vara många som gör. Vi växer med två SL-bussar om dagen. Vi behöver verkligen göra allt vi kan för att se till att den här staden blir ännu bättre.

Anförande nr 192

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Ibland tycker jag nog att vi överträffar oss själva. I något som kunde bli en ganska tam diskussion framkommer helt plötsligt fantastiskt intressanta ideologiska skillnader. Jag inser att det som vi har kommit på handlar om ren och skär liberalism. Det är ju idéburen stadsutveckling. Miljöpartiet säger att vi ska fånga upp det lokala, och Centerpartiet säger att vi hjälper till att trycka ned makten. Vi liberaler säger att det är människor själva som ska vara med och bestämma över sin verklighet. Det är detta det här ärendet går ut på. Det handlar inte om att någon tycker det ena eller det andra, utan man ska få vara med och bestämma själv. Jag tycker att det är roligt. Jag förstod inte vidden av det här ärendet förrän jag hörde debatten, och det känns jätteroligt.

Det här är en öppenhetsreform, en frihetsreform och en reform där vi politiker inte leder och berättar utan gör det vi är allra bäst på, det vill säga försöker sammanjämka olika människors uppfattningar om hur vi ska ha det i Stockholm. Det är det som är demokrati, inte att vi bestämmer allting in i minsta detalj.

Jag är också kulturborgarråd, och därför vill jag gärna tillägga en liten sak i marginalen. Jag vill föreslå att kommunfullmäktige inrättar sin egen ordbok. Det är ordboken över engelska uttryck som borde få en svensk översättning. Jag börjar: tactical urbanism – idéburen stadsutveckling, food trucks – matbilar, open streets – öppna gator. Alla i fullmäktige är välkomna att fylla på min lilla ordbok, och jag ser fram emot det.

Jag förstår att den stora skiljelinjen i den här debatten handlar om vad som händer om man bestämmer sig för att man vill måla om i sitt kvarter. Om man betalar själv är det okej, men om målarfirman på hörnet bestämmer sig för att donera några färgburkar till detta är det fel. Är detta det största problemet vi har i Stockholm har vi inte stora problem.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 193

M a r i a H a n n ä s (V): Jag tycker att dina engelska ord var lite roliga. Då tänkte jag att Vänsterpartiet år ut och år in har skrivit i sin budget att vi ska ha bilfria gator och öppna gator, först på söndagarna som man har i Paris. Det har vi skrivit. Sedan heter det helt plötsligt open streets.

Anförande nr 194

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Tanken var att det inte skulle göra det längre.

§ 22 Motion om ett fritidshemslyft i Stockholms stad (utl. 2013:114)

Motion om utformningen och namngivningen av nya lärartjänster i Stockholm (utl. 2013:124)

Motion om åtgärdsplan för att stärka lärarnas arbetssituation i staden (utl. 2013:182)

Motion om utökning av anslaget för vidareutbildning av barnskötare till förskollärare i Stockholm (utl. 2014:18)

Anförande nr 195

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Fru ordförande, ledamöter! Det finns någon besökare här, och det är någon på mediehyllan också. Jag ber att få yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen angående motion 2013:3 om åtgärdsplan för att stärka lärarnas arbetssituation i staden.

Det finns anledning att tänka på vad vi sade, men vi kanske inte ska säga så. Det finns ett problem som har funnits länge i Stockholms skolor, nämligen att lärarna inte hinner med sitt jobb. Det har vi som har arbetat med skolfrågor vetat om ganska länge, men jag vill påstå att vi inte har lyssnat.

Förra hösten bestämde Åsa Lindhagen och jag oss för att titta lite grann på de här frågorna. Vi pratade med facken och lärarna. Vi kom fram till att situationen för stadens lärare är alldeles katastrofal. Arbetsmiljöverket kom fram till ungefär samma sak och krävde ett vite på 2 miljoner för ett år sedan. Det var i februari.

Miljöpartiet menar att skolans fokus måste ligga på lärande, kunskap och bildning. När stadens lärare tvingas nedprioritera sitt läraruppdrag, sitt kärnuppdrag, för att hinna med att dokumentera, får betala med sin hälsa eller får gå ned i arbetstid för att orka har någonting gått alldeles fel. Därför skrev vi motionen.

Vi är nöjda med det som har gjorts hittills. Vi är nöjda med det arbete med åtgärdsplaner som görs och att det pågår ett samarbete mellan fack och arbetsgivare, men det behövs en regelbunden uppföljning som ska redovisas här i kommunfullmäktige. Så viktigt tycker vi att det är. Facken har larmat länge, så vi undrar varför Alliansen har valt att inte lyssna på facken tidigare.

Anförande nr 196

P e r O l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, fullmäktige! Jag tänker prata om utlåtande 2013:114 och vår motion om ett fritidshemslyft. Jag börjar med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen så att det är gjort.

Våra fritidshem är otroligt viktiga för oss. Jag har varit här uppe och pratat om det förut. Våra minsta skolbarn kan vara upp till halva skoldagen på fritidshemmet. Det blir särskilt viktigt för de elever som är i behov av särskilt stöd eller som på annat sätt behöver mer mångsidighet i sitt lärande. När den här motionen väcktes fanns det en verklig avsaknad av initiativ för att stärka fritidshemmen i Stockholms stad. Men när vi har motionen uppe i dag har en del grejer hänt. Utbildningsnämnden har bland annat beslutat om en utvecklingsplan för fritidshemmen. Jag välkomnar det. Det är en mycket bra utvecklingsplan. Den innehåller goda, positiva beskrivningar av vikten

av en god fritidshemsverksamhet och den betydelse som den kan ha för skolan. Jag tycker att det känns jättebra att utbildningsnämnden har kunnat enas om det.

Däremot är vi inte riktigt överens, och det verkar vi inte heller vara i den här salen, om hur man ska kunna nå de fina utvecklingsmål och den verksamhet som beskrivs i fritidshemmens verksamhetsplan utan att vi samtidigt får ned storleken på elevgrupperna på fritidshemmen och får upp andelen behöriga fritidspedagoger på fritidshemmen. Utan dessa två åtgärder blir det mycket svårt att lyfta verksamheten såsom nämnden beslutat att man vill göra.

Utvecklingen på fritidshemmen har nämligen gått åt helt fel håll, och så har det varit under väldigt lång tid. Grupperna blir allt större och andelen behöriga fritidspedagoger blir mindre. Trots att vi kämpar mycket hårt med det sistnämnda gör vi inte särskilt mycket åt det förstnämnda, och skillnaderna är ganska stora i staden. Vi har fritidshemsgrupper med över 100 barn. Då är det mycket svårt att prata om en kvalitativ verksamhet hur fina ord vi än enas om i nämnden.

Vi har också en situation där hälften av våra grundskolor redovisar negativa resultat, det vill säga går back rent ekonomiskt. Då är det också mycket svårt att se att det skulle finnas resurser över för att lyfta upp fritidshemmen. I en sådan situation kommer inte grupperna att minska, och det är inte någonting som vi kan skylla på rektorerna. Det måste vara vårt ansvar som politiker att se till att de resurser som skolan behöver för att kunna öka kvaliteten på sin verksamhet också finns.

Miljöpartiet har här i salen föreslagit att vi ska öka fritidshemspengen så att vi visar skolorna, rektorerna och dem som är ansvariga för verksamheten att vi tror att det här är viktigt och att vi vill lyfta upp kvaliteten, men det har inte gått vägen. Jag beklagar att det är ett politiskt ansvar som majoriteten inte vill ta.

Med det sagt yrkar jag såklart bifall till Miljöpartiets reservation, och jag säger det igen: Ett lyft för Stockholms skolor kommer inte att bli av om vi inte också gör ett lyft för Stockholms fritidshem.

Anförande nr 197

Å s a L i n d h a g e n (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Om någon här inne mot förmodan skulle vara intresserad av mitt privatliv kan jag berätta att jag har gift mig och bytt efternamn från Jernberg till Lindhagen. Nu delar jag efternamn med Anna Lindhagen som satt här i fullmäktige i början av 1900-talet och bland annat pratade om koloniträdgårdar, och det passar ju bra för en miljöpartist. Vi gillar ju växter och sådant.

Jag vill gå över till den mycket viktiga frågan om lärarnas arbetsmiljö. Jag vill börja med att säga att det är positivt att borgarrådet tillstår att lärarna har fått en ökad arbetsbelastning på grund av de förändringar som har skett i skolan under senare tid. Vi tycker att det är en bra utgångspunkt, för vi har en allvarlig situation i staden. Lärarna har under lång tid påpekat att de har en orimlig arbetsbelastning, och ytterst drabbar det eleverna i våra skolor.

Jag träffade för ett tag sedan en mycket engagerad F-3-lärare som jag pratade länge med. Hon hade mycket stort engagemang för sina elever, men när vi hade pratat ett

tag kom det fram att hon var sjukskriven på grund av utbrändhet. All administration, alla planer och all dokumentation som hon skulle jobba med tog så mycket av hennes arbetstid att hon till slut inte orkade längre. Hon, som ville göra så mycket för sina elever och brunn så mycket för sitt arbete, klarade inte av att sänka sin ambitionsnivå, så hon gick in i väggen i stället.

Vi behöver lärare som klarar av att arbeta ett helt yrkesliv, som inte går in i väggen, byter yrkesbana eller sänker sin ambitionsnivå för att orka. Vi behöver lärare som brinner för sin arbetsuppgift och som också får den tid som de behöver för att möta varje elev i skolan, för det är ju eleverna som den här frågan faktiskt handlar om.

Den här frågan är så viktig för oss att vi anser att vi behöver regelbunden uppföljning av lärarnas arbetssituation här i kommunfullmäktige.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till beslut i den här motionen.

Anförande nr 198

K a r i n R å g s j ö (V): Vad ska vi göra med fritidshemmen, kamrater? Det frågar jag i den här sena timmen. Fritids har verkligen förändrats de senaste decennierna. Från att ha varit en pedagogisk verksamhet har det blivit mer av en förvaringsplats. Nu har det tagits fram en plan, och det är väldigt bra. Men den här planen berör inte barngruppernas storlek, och det är i barngruppernas storlek på fritids som problemet ligger.

I ert svar hänvisar ni till att det är rektorns ansvar, men det är verkligen en politisk fråga. Det är en budgetfråga. Det är inget snack om den saken. Andelen årsarbetare på fritids med pedagogisk högskoleexamen har minskat från 37,2 år 2008 till 32,3 år 2012. Det är en ganska ansevärd minskning. Kostnaderna för fritidshemmen, vare sig de räknas per inskrivet barn, per invånare eller per invånare 6–12 år har också minskat mellan 2008 och 2012. Ni har alltså dragit ned på fritidshemmen.

I budgeten för 2013 lade vi i Vänsterpartiet in 45 miljoner. Vi vill helt enkelt att fritids ska vara gratis. Det har man kanske råd med om man höjer skatten en aning. Det vill vi också göra för att erbjuda en pedagogisk verksamhet på fritidshemmen, för så är det inte nu. Vi vill förbättra verksamheten på det sättet. Det här omfattar också mellanmål, som väldigt många barn behöver, speciellt om de kommer från familjer med en något sämre ekonomi.

Därmed yrkar jag bifall till 2013:114.

Sedan går jag över till en annan motion som vi har tittat lite på, nämligen 2013:182. Den handlar om lärarna. Lärarna är verkligen nyckeln in till barn och ungdomar. Lärarna behöver allt stöd de kan få från oss politiker för att, precis som Åsa sade, orka ett helt yrkesliv. Det är hårt att vara lärare. Man står på en scen i stort sett hela dagen, och dessutom har man blivit en stor administratör med den politik som förs där borta på andra sidan bron.

Vi vill yrka bifall till den här motionen. Vi har lagt fram en reservation, och jag vill också yrka bifall till den reservationen. När jag ändå står här i de här ärendena vill

jag också yrka bifall till våra resterande reservationer, och Inger kommer att berätta om en av dem.

Anförande nr 199

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tänker prata om två motioner. Den ena handlar om namngivning av lärartjänster och framför allt om frågan om möjlighet till karriärtjänster även för förskollärare. Frågan om namn på karriärtjänsterna är överspelat nu även om Sveriges Kommuner och Landsting, med bland annat finansborgarrådet Sten Nordin i spetsen, inte gillade benämningen förstelärare. Jag delar faktiskt Sten Nordins uppfattning. Benämningen förstelärare säger ingenting om ansvaret. Att titeln förstelärare låter mer som överste beror nog på att det är den gamla militären Björklund som har fått bestämma titeln, men frågan är som sagt överspelad nu.

Karriärmöjligheter även för förskollärare borde vara en självklarhet. I motionssvaret påstås det att regeringen arbetar med det här. Därför vore det intressant att lite senare få veta av borgarrådet hur det går till. Det kom ett utspel för några veckor sedan om förskolan, och jag såg ingenting om detta där, men borgarrådet kan kanske reda ut det.

Den andra motionen handlar om antalet utbildningsplatser och möjligheten att utbilda sig till förskollärare. Det har varit mycket få förskollärare som har kunnat utbildas trots att efterfrågan på förskollärare har varit väldigt stor, inte minst här i Stockholms län som alla vet. Dessutom har man tidigare gett alltför få barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig.

Att vi har så få förskollärare i Stockholm beror mycket på att den borgerliga regeringen under många år dragit benen efter sig när det gäller antalet utbildningsplatser. I svaret sägs det att ökningen med 150 platser är stor och tillräcklig. Vi har hela tiden sagt att det är för lite. Men för ett par veckor sedan kom det nya beskedet att man ska öka det med 25 procent till från år 2015. För säkerhets skull räknar regeringen in de 150 platser som man tidigare har utlovat. Man kan väl säga: Bättre sent än aldrig.

Problemet med den här borgerliga senfärdigheten är att tiotusentals barn de närmaste åren inte kommer att få den kvalitet på förskolorna som de annars skulle ha fått med en annan utbildnings- och högskolepolitik. Vi kommer alltså helt i onödan att ha en stor brist på förskollärare under de närmaste åren. Det blir inte någon större ökning av antalet utbildningsplatser förrän 2015, och alla förstår ju att det tar många år innan det blir någon examen där.

Regeringens allmänna nedskärningar på högskolan och senfärdighet vad gäller antalet högskoleplatser, inte minst till förskollärare, kommer att innebära att tusentals ungdomar som verkligen vill studera på universitet och högskolor kommer att få svårt att göra det. Det är tröst att konstatera det.

Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas reservationer till alla fyra motionerna i det här passet.

Anförande nr 200

Markus Nordström (M): Fru ordförande! Jag tänker ägna någon minut åt motionen om utformningen och namngivningen av nya lärartjänster i Stockholm, som Jan precis pratade om. Den är något överspelad i sak, men jag tycker ändå att det är viktigt att säga ett par ord eftersom den handlar om mycket viktiga frågor, nämligen karriärmöjligheter för lärare.

Skickliga lärare rankas högt i mätningar och forskning om vad som bär fram goda skolresultat. Det är inte så överraskande. Jag tror att vi alla minns skickliga lärare från vår egen skoltid i grundskola och gymnasium. Man minns hur motiverande det kunde vara. Den skickliga läraren kunde göra ämnet till något som blev det bästa med skoldagen, och man sprang verkligen till lektionen och längtade till den.

Om lärarna då är så viktiga kan man fråga sig vad som är politikens uppgift för att stödja lärarna. Ja, det handlar naturligtvis om ett antal saker och inte minst om att låta lärarna vara lärare, minska onödig administration och se till att de får tillräckligt med tid för undervisning. Det är det ena, och det andra är just att öka möjligheterna att utvecklas i yrket.

Vi i Stockholms stad tar i allra högsta grad del av regeringens satsning på karriärmöjligheter. Vi har kunnat läsa i tidningen att vissa kommuner runt om i Sverige tyvärr inte gör det. De är möjligen osäkra på hur det ska bli med de här karriärvägarna om olyckan skulle vara framme och det blir en valvinst i september för det rödgröna blocket. Man vet inte vad som är bakgrunden till att de inte har infört det, men det är glädjande att vi inför det i Stockholm. Vid årsskiftet 2014/2015 kommer vi att ha över 700 förstelärare. De här förstelärarna koncentreras i första hand till skolor med stora utmaningar. Jag tror att det är en viktig nyckel för att öka likvärdigheten runt om i Stockholm. Totalt kommer det att vara 17 000 förstelärare när det är fullt utbyggt 2017. Det är nästan var sjätte lärare i landet som får ett löneflyft på 5 000 kronor och som erkänns som särskilt skicklig. Jag tycker att det är värt att nämna det, och jag välkomnar om oppositionspartierna ställer sig helt bakom karriärtjänsterna.

Anförande nr 201

Jan Valeskog (S): Markus känner nog till att vi tycker att det är en bra reform i den delen. Men om vi håller oss till motionen och detta med förskollärarnas möjligheter till karriär – jag vet ju att de ska kunna bli legitimerade – skulle jag vilja fråga om de ska kunna göra karriär. Det har utlovats, men det har inte hänt någonting. Sak samma gäller fritidshemmen som var uppe här förut. Där har vi fritidspedagoger som inte får bli legitimerade. Det ger en mer negativ statusstämpel. Regeringen har bestämt att de inte får bli legitimerade fast de flesta har samma utbildning som förskollärarna. Apropos motionen om fritidshemmen undrar jag om ni ska låta den personalen ha en sämre status, vilket de i praktiken får.

Anförande nr 202

Markus Nordström (M): Socialdemokraterna ställde två frågor i sin motion, och de har besvarats av Alliansens politik, men jag kan upprepa det här. Den första frågan handlar om att det ska vara möjligt att införa karriärtjänster även inom förskolan. Alliansen arbetar med att karriärtjänster ska införas i förskolan. Den andra frågan i motionen handlar om vuxenutbildningen, och vuxenutbildningen omfattas

redan i dag av karriärtjänster för lärare. Vad gäller fritidshemmen pågår det ett utvecklingsarbete för att stärka dessa.

Anförande nr 203

Åsa Lindhagen (MP): Ordförande! Jag yrkar bifall till vårt förslag när det gäller 2014:18.

Jag tycker att det var väldigt tomt här i talarstolen från den borgerliga sidan när vi pratade om en av de viktigaste samhällsdebatterna, nämligen den om skolan, men det är bra att du är uppe här i talarstolen, Markus.

Vi menar att fritidshemmen kompletterar skolan och kan bidra till att eleverna når kunskapsmålen, men har man alltför stora grupper i fritidshemmen blir det svårare att stödja barnens utveckling. Det är ganska naturligt. Det gäller särskilt elever som är i behov av särskilt stöd. Vi menar att det behövs ett rejält fritidshemslyft i Stockholms stad. Jag vill fråga dig om ni i Moderaterna och Alliansen är beredda att öka resurserna till fritidshemmen och minska barngrupperna på Stockholms fritidshem.

Anförande nr 204

Markus Nordström (M): Jag tycker att det är trevligt att du också är uppe i debatten, Åsa. Jag och Alliansen tycker att fritidshemmen fyller en viktig funktion. Vi satsar också på fritidsverksamheten i Stockholms stad. Det kan man läsa mer om i vår budget. Det behöver jag inte upprepa här. Det pågår också ett utvecklingsarbete för att stärka de delarna på fritidshemsnivå.

Anförande nr 205

Inger Stark (V): Ordförande, fullmäktige! Jag ska prata om 2014:18. Jag börjar med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Vi delar motionärens uppfattning att staten och staden måste göra betydligt mer för att öka andelen förskollärare. En hög andel förskollärare är avgörande för att förskolan ska klara de nationella målen i läroplanen. Tyvärr går utvecklingen i fel riktning. Andelen förskollärare har minskat sedan 2010 då antalet utbildningsplatser inte har utökats i takt med den kraftiga utbyggnaden av förskolan och de stora pensionsavgångarna. Ansvarar vilar på Alliansen.

Kommunfullmäktiges årsmål 2014 är 41 procent förskollärare. Det är samma som 2011 och 2012. Det är en ambitionssänkning eftersom årsmålet är en procentenhet lägre än 2013. Jämfört med 2007, då andelen förskollärare var 39 procent, är årsmålet 2014 endast en marginell ökning. Den ökning av antalet utbildningsplatser som skolborgarrådet redovisar är välkommen men inte tillräcklig. Stadens årsmål för andelen förskollärare skulle behöva höjas till över 50 procent för att upprätthålla förskolans viktiga roll i det livslånga lärandet, och det kräver en större utbyggnad av antalet utbildningsplatser och en uppvärdering av yrket.

Dessutom måste möjligheterna för barnskötare att utbilda sig till förskollärare förbättras liksom även möjligheterna för utbildade att utbilda sig till barnskötare. Erfarenheter från bland annat Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd visar att ersättningen till förskolorna inte motsvarar hela vikariekostnaden. Det är därför bra att

utbildningsnämnden ser över ersättningsnivån för att säkra vikarietäckningen när barnskötare går vidareutbildning till förskollärare.

Vi vill slutligen också lyfta upp de svårigheter för barnskötare som saknar behörighet att läsa vidare till förskollärare på högskolan som Skärholmens och Älvsjös stadsdelsnämnder tar upp i sina remissvar. Staden bör, som Älvsjö stadsdelsförvaltning föreslår, låta utreda vilka förutsättningar som krävs för att fler barnskötare ska vilja vidareutbilda sig.

Anförande nr 206

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Man kanske ska säga till eventuella lyssnare att detta handlar om fyra helt olika motioner på fyra helt olika områden. Därför blir diskussionen också en smula spretig.

När man läser de här motionerna och motionssvaren inser man också att väldigt mycket vatten har flutit under broarna. Frågan om karriärtjänster har utvecklats ytterligare. Regeringen har aviserat att det blir karriärtjänster även för förskollärare. Här i Stockholms stad har vi också valt att gå före, och detta utreds också nu av staden. Häromveckan kom en avsiktsförklaring mellan Stockholms stad och våra fackliga organisationer om detta med förstelärarna, och man är mycket positiv till det. Jag är mycket stolt och glad att kunna säga att Stockholms stad är en av de kommuner som söker de här stadsbidragen fullt ut. Vi kommer att ha hundratals förstelärare i höst.

Under de senaste veckorna har jag haft resultatdialoger med stadens samtliga rektorer. Vid alla de tillfällena har rektorerna spontant lyft fram hur viktiga förstelärarna har kommit att bli i undervisningen och i utvecklingen av våra skolor trots att det bara har pågått under en väldigt kort tid. Det är fantastiskt roligt att få höra detta. Jag tycker inte att det viktigaste är om vi väljer att kalla dem för någonting annat än förstelärare eller inte.

Bland annat Inger Stark lyfter fram frågan om fler förskollärare. Det är ett jättebekymmer. Vi har pratat om det förut här i salen. Vi har för få förskollärare i Stockholms län. Regeringen har vid flera tillfällen aviserat att man bygger ut förskollärarytbildningen. Här i Stockholm har man också möjligheten att delvis inom ramen för sin egen arbetstid utbilda sig till förskollärare. Den är jättepopulär. Det är inte ett problem att fylla de platserna, utan det är snarare så att vi får säga nej till en del som skulle vilja göra detta. Problemet är att vi har haft stopp på den utbildningen beroende på att Stockholms universitet har haft svårt att tillhandahålla den. Nu har man startat igen, och vi har fler blivande förskollärare i utbildning än någonsin tidigare i Stockholm. Det är mycket positivt, och det positiva är inte bara att vi får fler förskollärare utan att de också gör en mycket bra insats under den tid som de är anställda i Stockholms stad och går den här utbildningen. Att få in den senaste forskningen i undervisningen direkt in i förskolorna är en otrolig förmån.

En annan sak som också nämns i de här motionerna är fritidshemmen. Där har vi, precis som någon påpekade, en plan för utveckling av fritidshemmen på en mycket hög nivå. Vi jobbar mycket hårt just nu med att förbättra kvaliteten i fritidshemmen. Det handlar inte enbart om barngruppernas storlek även om vi har de minsta barngrupperna på fritids i hela Stockholms län, utan det handlar också om

personalens utbildningsnivå. Där kan vi se en lägre andel utbildade fritidspedagoger än tidigare, och det är ett stort bekymmer som vi måste försöka komma till rätta med. Numera kan man även gå en vidareutbildning till fritidspedagog i Stockholm. Det har inte varit möjligt tidigare, men nu har vi även satt i gång detta.

Samma sak gäller lärarnas arbetssituation. Det händer väldigt mycket hela tiden. Jag tror att motionen är ett och ett halvt eller två år gammal, och den är besvarad för rätt länge sedan. Sedan den besvarades har ytterligare vatten runnit under broarna. Så sent som i dag aviserade regeringen att man kommer att göra en central rättning av de nationella proven. Jag tror att det kommer att underlätta oerhört mycket för våra lärare.

Sammanfattningsvis vill jag säga att det händer väldigt mycket, men det är svårt att diskutera de här frågorna eftersom de här motionerna är så olika.

Anförande nr 207

P e r O l s s o n (MP): Hösten 2007 hade vi ett genomsnitt på 35,7 barn per fritidshemsgrupp, och när jag skrev den här motionen hade vi ett snitt på 43 barn per grupp. Skolverket beskriver det så här: Med så stora grupper och så lite personal går det helt enkelt inte att fullfölja fritidshemmens uppdrag att stödja och stimulera barns utveckling och lärande samt ge barnen en meningsfull fritid.

I Stockholms stads genomlysning av fritidshemmen från 2008 står det att vi har mellan 27 och 100 barn i våra barngrupper. Man skriver: Som en följd av minskad andel personal och växande grupper har en förändring av fritidshemsverksamheten från en pedagogisk verksamhet till mer av en omsorgsverksamhet smugit sig på utan förändrade styrdokument och politiska direktiv.

Då är min fråga: Sedan jag väckte den här motionen har ni lagt en budget, tagit fram ett utvecklingsdokument för fritidshemmen och haft möjlighet att rösta bifall till den här motionen men låtit bli att adressera de här stora barngrupperna. Ska vi nu se att det är så att ni har lagt ett politiskt direktiv att styra om fritidshemmen från pedagogisk verksamhet till omsorgsverksamhet på grund av att ni har låtit bli att göra det som ni kan göra?

Anförande nr 208

Borgarrådet E d h o l m (FP): Det blev lite rörigt på slutet. Vi har ett dokument för hur fritidshemmen ska kunna utvecklas som vi jobbar väldigt mycket med nu i Stockholms stads skolor. Min bild av det är att det genomförs mycket strukturerat just nu. Min bild är också att de skolor som har lyckats med en integrerad verksamhet mellan fritidshem och skola har kommit mycket långt på vägen i det här arbetet. Jag tycker också att det är intressant att se att nöjdheten med fritidshemmen bland föräldrar har ökat de senaste åren. Det är fler föräldrar som är nöjda med fritidshemmens verksamhet i dag än tidigare. Jag förstår inte riktigt den svartmålning som Miljöpartiet håller på med.

Anförande nr 209

K a r i n R å g s j ö (V): Det är väl risk att du inte förstår mig heller, Lotta. Du säger att det har hänt ganska mycket. Du säger att det inte bara handlar om barngruppernas storlek. Nu har vi mycket stora barngrupper. Vad tycker du är lagom för en

pedagogisk styrka på låt oss säga tre utbildade fritidspedagoger? Det är min första fråga.

Den andra handlar om att antalet årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen på fritidshemmen sjönk ganska kraftigt från 37,2 år 2008 till 32,3 år 2012. När tror du att man har kommit tillbaka till en rimlig nivå? Du säger att alla är mycket mer nöjda än de var för ett år sedan. Jag känner många som inte är lika nöjda. De känner att de lämnar sina barn i något slags halvkaos. När tror du att vi är back on track och att föräldrarna jublar och sträcker upp händerna?

Anförande nr 210

Borgarrådet E d h o l m (FP): Det är oppositionens roll att träffa de missnöjda väljarna eller föräldrarna. Själv väljer jag att luta mig mot de brukarundersökningar som görs i den här staden. Jag tycker att de ofta ger en ganska god bild, och den är i alla fall bättre än den som kommer fram i enskilda samtal.

Ja, det är ett problem att vi har en för låg andel fritidspedagoger. Det är därför som vi nu har tagit initiativ till att även personer som jobbar på våra fritidshem men som inte är fritidspedagoger ska kunna få en vidareutbildning på samma sätt som när det gäller förskollärarna. Det är ett sätt för oss att dra vårt strå till stacken och försöka höja den här andelen. Jag är också helt övertygad om att antalet som söker till den nya fritidspedagogutbildning som vi har i Sverige kommer att öka. Grundproblemet har ju varit att det har varit otroligt få sökande till den utbildningen de senaste tio-femton åren. Det håller nu på att förändras.

Anförande nr 211

J a n V a l e s k o g (S): Vi har hört om en låg andel fritidspedagoger och att de har en låg status. De får inte bli legitimerade, och det är stora barngrupper och annat. Det är inte svartmålning. Jag har läst ur några dokument, och jag kan fortsätta med ett som kom häromveckan från Skolinspektionen. Där står det om Stockholms fritidshem att kvalitetsarbetet är så otillräckligt att man inte ens kan bedöma huruvida man uppfyller målen som finns i verksamheten.

Det finns ganska mycket annan kritik i den här rapporten, som vi för övrigt ska diskutera på ett extrainsatt utbildningsnämndsmöte i början av april. Förhoppningsvis kommer då Skolinspektionen dit. Det är ganska tuffa formuleringar. Hur ser borgarrådet på att Skolinspektionen svartmålar Stockholms fritidshemsverksamhet?

Anförande nr 212

Borgarrådet E d h o l m (FP): Skolinspektionens roll är att rikta kritik och lyfta fram det som man är kritisk mot. Det innebär också att man talar väldigt lite om det som har hög kvalitet. Deras roll är att se det som inte fungerar tillräckligt bra. Det innebär att när man ser saker som är bra, och jag anser att våra fritidshem i huvudsak är bra, beskriver man inte det i någon högre utsträckning. Man måste veta hur Skolinspektionens rapporter är uppbyggda när man läser dem. Jag hade nöjet att lyssna på Skolinspektionen för några veckor sedan när de lade fram sin rapport. Den bild som Jan Valeskog nu målar upp är inte den bild som målas upp av Skolinspektionen när de lyfter fram hela bilden av Stockholms stads skolor.

Vi ska naturligtvis försöka höja andelen fritidspedagoger i våra skolor. Jag tycker att det är en viktig målsättning, men vi måste också se till att fler unga människor söker till den utbildningen.

Anförande nr 213

Å s a L i n d h a g e n (MP): Jag tänker summera debatten nu när vi avrundar. Jag uppfattar att det är som vanligt. Ni i majoriteten är relativt nöjda och tycker att allt fungerar bra. Så fort vi försöker påpeka att det finns saker och utvecklingsområden att arbeta med är det något slags svartmålning. Det ställer jag inte riktigt upp på.

Jag kan se att det finns en poäng i att det har hänt en del sedan vi väckte de här motionerna, men vi är inte på något sätt framme. Nyligen kom det en rapport som handlade om arbetsmiljön i kommuner, och där lyfts det tydligt fram att anställda i skolor är de som upplever sig ha sämst arbetsmiljö av alla. Det är en rapport från Sveriges företagshälsor.

Vi vet också alla här inne att det inte på något sätt är klart när det gäller lärarnas arbetssituation. Den är fortfarande mycket ansträngd. Även om det har börjat rinna lite vatten under broarna är vi inte i mål på något sätt. Det finns mycket arbete att göra, och det tror jag att lärarfacken fortfarande tycker även i dag.

Vi pratade om fritidshemmen, och där har vi också olika åsikter. Vi menar att det behövs ett rejält fritidshemslyft i Stockholm. Vi måste jobba för att minska barngrupperna, och vi måste se till att barnen får det stöd som de ska ha på fritidshemmen. Det handlar om att komplettera skolan och bidra till att eleverna når kunskapsmålen. Vi tycker att det här är viktiga och relevanta frågor att diskutera även i dag. Vi anser att det behövs ett rejält fritidshemslyft i Stockholm.

Anförande nr 214

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Det vore mig fjärran att säga att just Miljöpartiet svartmålar i den här debatten. Det var andra partier jag tänkte på.

Anförande nr 215

Å s a L i n d h a g e n (MP): Det var skönt. Då är allt frid och fröjd mellan oss i alla fall.